

Adoption & Samfund

Medlemsblad for Adoption & Samfund | Nr. 6 | December 2011 | 35. årgang

TEMA: TILBAGEREJSER

Læs blandt andet:

Rejsen tilbage til Colombia | Den skjulte fortid – drøm eller mareridt?
Kroppen husker alt | Tilbage til Nepal og min biologiske familie

INDHOLD

Leder: A&S på Borgen	3
Marianne Østergaard: Nordiske adoptionsdage i Stockholm	4
Signe Maria Burchardt: Rejsen tilbage til Colombia	6
Lotte Dahlmann: Tilbage rejsen – råd og vejledning fra AC Børnehjælp og DanAdopt	9
Anne-Sophie Brusgard: De eventyrlige rejser i Kina og Danmark	13
Agnete Diderichsen: Den skjulte fortid – drøm eller mareridt?	15
Rasmus Lundsgaard Jensen: Tilbage til Nepal og min biologiske familie	20
Radhika Vang Jensen: Indien tur-retur	21
Isabel Dehn-Jensen: Mit livs rejse til mit moderland Colombia	24
Lisbet Mogensen: Kroppen husker alt	27
Anne Melkersen: Jeg vil gerne sige „Tak for sidst!“	30
Anna Preiland: Tilbage rejsen	31
Pernille Holm Weinreich og Birgit Holm Hansen: Besøg hos Pernilles familie i Rumænien	32
Oddrun Aasebø Rønne: En anderledes tilbage rejsen	35
Lisbet Mogensen: 300 nye medlemmer i Adoption & Samfund!	37
Hovedbestyrelsens beretning for generalforsamlingsperioden 2010 – 2011	39
Præsentation af hovedbestyrelsen	41
Invitation til Adoption & Samfunds landsmøde 2012	43
Lokalforeninger	49
Landegrupper	49
Rådgivningsguide	50
Artikelloversigt 2011	51
Kalender	52

Adoption & Samfund

Foreningstelefon:

65 92 00 18

Hjemmeside:

www.adoption.dk

HOVEDBESTYRELSE

Formand:

Jens Damkjær
Vestre Fasanvej 53
8410 Rønede
jens.damkjaer@adoption.dk
40 83 41 93

Næstformand:

Jørn K. Pedersen
Prangerager 38
7120 Vejle Øst
joern.k.pedersen@adoption.dk
60 82 04 35

2. næstformand:

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Sekretær (valgt uden for HB):

Carl Erik Agerholm
Teglvej 4, Frifelt
6780 Skærbæk
carlerik@fam-agerholm.com
74 75 73 65

Bestyrelsesmedlemmer:

Marianne Østergaard
Vesterbrogade 191, 4.
1800 Frederiksberg C
marianne.ostergaard@adoption.dk
33 22 95 53

Lisbet Mogensen
Paradisvej 4, Ulborggård
6990 Ulfborg
lisbet.mogensen@adoption.dk
97 48 19 29 / 24 46 16 99 (mob.)

Bente Pedersen (sygemeldt)
Assensvej 52, st. th.
5750 Ringe
bente.pedersen@adoption.dk
62 62 20 51

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
59 43 92 01

Sidsel Babette Johansen
Englodden 8
8320 Mårslet
sidsel.babette.johansen@adoption.dk
86 78 27 22

Jette Kristensen
Solbakken 25
6933 Kibæk
jette.kristensen@adoption.dk
97 19 16 43

Charlotte Christensen
Gl. Ringkøbingvej 1A
7400 Herning
charlotte.christensen@adoption.dk
97 21 18 78

Rie Østergaard
Holbækvej 16
7400 Herning
rie.oestergaard@adoption.dk
97 22 12 87

Suppleanter:

Søren Hansen
Hjortevænget 22
5800 Nyborg
soren.hansen@adoption.dk
22 54 11 51

Malene Fenger-Grøndahl
Ny Munkegade 32, 3. th.
8000 Århus C
malene.fenger-grondahl@adoption.dk
26 74 25 76

Lilian Bitsch
Nørregade 32
6670 Holsted
lilian.bitsch@adoption.dk
75 39 38 09

Sofie Bay
Falkenbergvænget 30
3134 Ålsgårde
sofie.bay@adoption.dk
49 13 49 37

Kasserer (valgt uden for HB):

Ellen Larsen
Glenstrup Søvej 15
8990 Fårup
kasserer@adoption.dk
86 45 26 32

Medlemsadministration:

Adoption & Samfund
Medlemsadministrationen
Skibbroen 6,2. – Postboks 13
6200 Aabenraa
medlemsadm@adoption.dk
35 29 42 52

KOLOFON

Redaktion:

Hovgårdsparken 53
2670 Greve
bladet@adoption.dk

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz 60 72 90 05
Hovgårdsparken 53 (kontakt efter 19)
2670 Greve

Anne-Louise 39 61 03 61
Linnemann Bech
Enighedsvej 49B
2920 Charlottenlund

Anne Marie Andresen 38 79 97 35
Raunstrupvej 6 (kontakt 17-19)
2720 Vanløse

Lykke L. Pedersen 45 85 12 79
Brede 65
2800 Kgs. Lyngby

Karina Ahm 31 33 28 38
Hobrogade 13, 4. tv. (kontakt efter 18)
2100 København Ø

Ansvarshavende for dette nummer:

Heidi Senderovitz

Medlæser:

Lykke L. Pedersen

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Trykkeri ApS 35 35 72 76
Oplag: 4.300 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes meddelt medlemsadministrator på e-mail medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement kr. 400,-
Medlemskab inkl. blad kr. 400,-
Annoncepris Kr. 10,- pr. spaltecentimeter.

Bladet modtager altid gerne billeder. Hvis man ønsker fotografens navn nævnt, skal det anføres. Husk at oplyse om navn, adresse, motiv, afgiverland og tidspunkt. Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i bladet udtrykker forfatterens synspunkter og ikke redaktionens eller foreningens. Redaktionen forbeholder sig ret til almindelig korrekturlæsning af indkomne artikler.

Bladet udkommer i februar, april, juni, september, oktober og december.

Forsiden: Saroj sammen med sin oldemor i Nepal, 2009. Foto: Marianne Østergaard.

DEADLINE NÆSTE NUMMER:

10.01.12

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på www.adoption.dk, eller brug koden her:

A&S på Borgen

Du har måske som så mange af os andre i dette efterår siddet klinet til skærmen søndage aftener og fulgt statsminister Birgitte Nyborgs, journalist Katrine Fønsmarks og spindoktor Kasper Juuls politiske og personlige op- og nedture i DR's serie, Borgen. For A&S er fiktion og virkelighed i efterårsmånederne smeltet sammen. Vi har i HB studeret regeringsgrundlag, nærlæst satspuljemidler og gjort krum-spring for at komme i ministres og ordføreres kalendere. Skuffelsen har kunnet mærkes, når aftaler på Christiansborg med kort varsel blev aflyst, og hjertet har givet et hop, når vi har oplevet politisk imødekommenhed overfor adoptionsideen bredt i folkettinget. Virkeligheden har på ingen måde stået tilbage for fiktionen, og der er grund til vi, alle i A&S kan strække hænderne op over hovedet, nu hvor året går på hæld. A&S' politiske arbejde i 2011 har båret frugt. Vi har venner på Borgen og resultater sort på hvidt. 5 millioner afsat til PAS i 2012!

En decemberleder giver anledning til at skue tilbage, og i det forgangne år er der sket en del nyt. A&S' ungdomsafdeling, A&SU, har fået fornyede kræfter og er genopstået med stor styrke. Tillykke med det. A&S har fået ny hjemmeside, som vi håber, I som medlemmer har glæde af og i fremtiden vil bidrage til. A&S er også for alvor kommet på Facebook, hvor vi i formandskabet har startet en fredagsopdatering. Facebookgruppen har i skrivende stund 449 medlemmer, og det er ideen her at formidle løbende viden om HB's arbejde og skabe rum for debat om centrale temaer vedrørende adoption, der er værd at kæmpe for. Sidste fredagsopdatering omhandler det underfundige i, at etnisk danske børn af enlige forældre har mere brug for det særlige børnetilskud end adopterede børn har det. Kom på Facebookgruppen og vær med. Det kunne være sjovt at nå 500 medlemmer inden 2012.

Bladet er en hjørnesten i A&S' arbejde og kontakt mellem medlemmerne. Vi er stolte af at kunne præsentere et udvidet decembernummer med et væsentligt tema om tilbagerejser, et tema der har stor identitetsmæssig betydning, og som vi håber, I får glæde af at læse i en stille julestund.

Jeg vil gerne på HB's vegne takke alle jer medlemmer for jeres bidrag i lokalafdelinger, rådgivningen, og hvor I gør

en indsats. A&S' arbejde gør en forskel. Lad os nyde julen og samle kræfter til 2012, hvor vi vil bedre adoptionsideens vilkår i Danmark ved at kæmpe for en permanent PAS-ordning på finansloven, det særlige børnetilskud for eneadoptanter, oprettelse af et videns- og formidlingscenter og fjernelse af 26 års-reglen.

Glædelig jul og godt nytår til alle adopterede og adoptivfamilier!

*Jens Damkjær,
landsformand.*

Nordiske adoptionsdage i STOCKHOLM

Af Marianne Østergaard, medlem af HB

I slutningen af september deltog repræsentanter fra Adoption & Samfund i „Nordiske Adoptionsdage“ i forbindelse med generalforsamlingen i Nordic Adoption Council (NAC), der i år fandt sted i Stockholm.

Nordic Adoption Council er en nordisk paraplyorganisation, der består af 13 adoptionsformidlende organisationer og to forældreorganisationer: Adoption & Samfund fra Danmark og Adoptioerheet/Adoptivfamiljer (Sammenslutningen af Adoptivfamilier i Finland).

Hvert andet år i forbindelse med NAC's generalforsamling afholdes der åbne adoptionsdage med et program, hvor der er adgang for alle interesserede. Således kan f.eks. både adoptanter og fagpersonale, der har med adoptivbørn at gøre, deltage i dette program. Fra Danmark deltog repræsentanter for de formidlende organisationer og Adoption & Samfund.

Spira – et ressourcecenter og mødested for adoptivbørn og deres familier

I forbindelse med de åbne dage var der som det første – og et af de mest inspirerende – indslag arrangeret et studiebesøg på Spira, som er en slags legestue og åbent værested for adoptivbørn og deres familier. Spira er et tilbud, der retter sig mod adoptivbarnets første tid i Sverige: perioden før barnet er kommet i almindelig daginstitution, og mens forældrene stadig har orlov, men dog efter at barn og forældre i fred og ro har lært hinanden at kende. Spira er ikke et pasningstilbud, men et sted, hvor der er der mulighed for, at børn og forældre kan indgå i fælles pædagogiske aktiviteter sammen med andre: leg, musik, musik, billedkunst, ekskursioner m.m. Og for forældrene er det et sted, hvor de kan danne netværk og møde nogen at dele erfaringer, oplevelser og ideer med. Desuden er der mulighed for at modtage rådgivning og vejledning om nogle af de konkrete problemer, man kan komme ud for i sin nye adoptivforælderrolle.

Samtidig med at være et aktivitetssted for adoptivfamilierne er Spira nemlig også et ressourcecenter, som indsamler viden og registrerer forskning inden for adoptionsområdet. Ressourcecentret har desuden til opgave gennem foredrag og seminarer at udbrede viden til fagpersoner, som gennem deres arbejde kommer i berøring med adopterede og deres familier, og de arrangerer kurser for vordende adoptivforældre – en svensk pendant til de danske adoptionsforberedende kurser.

Spira finansieres af Stockholm by og retter sig mod beboere i Stockholmsområdet.

Det var med en snert af misundelse, vi danskere kunne se, at svenskerne faktisk havde formået at realisere den drøm, vi har om at få etableret et videnscenter om adoption. Men det var også opmuntrende at se, at det faktisk kan lade sig gøre – og så endda med et aktivitets- og mødecenter oven i købet!

Fokus: Racisme

I år havde programmet fokus på adoption i de nordiske lande – bl.a. i historisk perspektiv – og på integration, diskrimination og racisme mod adopterede.

Racismetemaet blev åbnet af professor i antropologi ved Hampshire College, Barbarea Yngvesson med foredraget *Swedish adoptions in global perspective: Integration and/or discrimination* – et foredrag, som var uhyre interessant, men også uhyre lærd, og som nok ville være lettere at absorbere i skriftlig form end som powerpointforedrag. En af Yngvessons pointer var dobbeltheden i den internationalt adopteredes situation og identitet i f.eks. Sverige: På én gang integreret og samtidig udsat for diskrimination. Hun karakteriserede Sverige som et land, som på én gang er racistisk og antiracistisk. „Sverige er et land, hvor racisme stadig eksisterer, samtidig med at der på et institutionelt niveau er en eksplicit antiracistisk politik“, stod der blandt andet i hendes præsentation.

Og hun citerede en svensk kvinde adopteret fra Korea for at sige, at hun – på trods af, at hun er sikker på, at det er lettere at være adopteret fra Korea end fra f.eks. Etiopien – altid føler sig ubehageligt til mode i indvandreres nærvær, fordi de minder hende om, at hun også er en slags indvandrer. De ryster hendes billede af sig selv som svensker.

Adoption er baseret på en række fiktioner, sagde Yngvesson, og en af disse fiktioner er forestillingen om, at race er uden betydning.

Hun mente derimod, at den adopterede i en vis forstand er en legemliggørelse af uligheden i verden, af kløften mellem den rige og den fattige del af verden, og alene af den grund er det vanskeligt at opnå fuld integration.

Paneldebat

Næste indslag var en paneldebat bestående af unge adopterede, der bl.a. fortalte om deres barndomsoplevelser med racisme. Mary Juusela fra Sverige mente ligesom Yngvessons case-person, at synet på indvandrere påvirker synet på adopterede, og hvis man er den eneste mørke i person i et lokalsamfund, har man alles øjne på sig og bliver meget synlig. Dette havde Robert Jonasson fra Danmark også oplevet helt konkret på egen krop: Som dreng havde han engang sammen med nogle andre drenge stjålet æbler, og han blev opdaget, fordi han var den eneste mørke – og tvunget til at afsløre de andre. Robert er født i 1965, og det var først i 70'erne, han mødte den kontante racisme – hvilket tidsmæssigt også falder sammen med en tiltagende indvandring til Danmark. Hans forældre lærte ham at håndtere det ved at fortælle, at „racister har problemer, der er større end dine“, og det betød faktisk, at han aldrig følte sig alene.

Som udløber af racismedebatten vedtog deltagerne en fælles pressemeddelelse med opfordringen „Sig aktivt fra over for racisme!“, som organisationerne udsendte i de fem nordiske lande efter mødet.

Film: Vi kom alle steder fra

Malin Nygren og Anna Mautner fra Sveriges Utbildningsradio (UR) introducerede deres filmserie „Vi kom från överallt“ om adoption henvendt til 10-12-årige. Serien består af fem korte film, der hver især er udformet som en kombination af en dramatiseret historie om en adoptionsrelateret problemstilling og interviews med adoptivbørn om samme tema: oprindelse, adskillelse, samhörighed m.m. Det meget korte format bevirker, at hver enkelt film er skåret ret entydigt og stileret til sit tema, og specielt går det lidt stærkt med at runde af med *happy endings*, men man gribes alligevel undervejs, og ikke mindst de interviewede adoptivbørn fremstår stærkt i al deres skrøbelighed med deres måske lidt for modne refleksioner over eget liv. Filmene kan ses på internettet, se link nedenfor.

Nordisk adoption i fremtiden

En af de sidste oplæg var en kritisk og perspektiverende „opsang“ af Øystein Gudim, leder af Adopsjonsforum i Norge. Han talte om adoptioner i Norden i fremtiden, om

nødvendigheden af at have børnenes rettigheder for øje og højne de etiske standarder. Han talte om vigtigheden af at støtte og styrke oprindelseslandene og fremme adoption som en positiv løsning for mange børn, men samtidig undlade at lægge urimeligt pres på afgiverlandene, f.eks. ved at undlade samtidig klargøring i flere lande samtidig.

Adoptivbørn har i princippet samme rettigheder som andre børn, men i de nordiske lande er der ikke så meget fokus på adoptivbørns behov som på f.eks. plejebørns. Et af problemerne er, at man i så vidt omfang negligerer adoptivbørns behov for post adoption service, og der mangler tilstrækkelige kompetencer i skole- og sundhedssystemet.

Øystein Gudim pegede på behovet for at samle og få overblik over den spredte viden, der er om adoption – behovet for et tværfagligt kompetencecenter om adoption i nationalt eller nordisk regi.

Øystein Gudim kom også ind på nogle af de ømme punkter inden for international adoption: Hvornår er betaling til giverlandene og til børnehjemmene helt rimelig og acceptabel? Og hvornår kan donationer ses som korrupsion eller børnehandel? Problemet i mange lande er ikke papirarbejdet, men hvordan børnene bliver frigivet til adoption. I en situation, hvor dagsordenen snarere sættes af efterspørgslen efter børn end af børnenes behov, kan man da sige sig helt fri for at bidrage til hvidvask af børn?

Nogle af de områder, hvor han mente, at vi i de nordiske lande i de kommende år bør forbedre os, var: at imødekomme afgiverlandenes forventninger m.h.t. helbred, forberedelse (herunder sproglig forberedelse), modtagelse af større børn og styrkede kompetencer inden for special needs. Han pointerende, at vi bør „sælge“ den nordiske velfærdsmodel med beskedenhed og bidrage til at fremme god praksis i adoption og Haag-konventionen. ■

En lille nissegavtyv: Nikolaj Yisehak 1 år, født i Etiopien.

Nina Hui 10 år født i Shaanxi, Kina. Her er hun ved at udsætte pindsvin for Dyrenes Beskyttelse.

Sally 9 år pjatter i sneen. Sally er født i Kina.

LINKS

Ressourcecentret:
www.stockholm.se/adoption

Spira:
www.sodermalmforskolor.se/spira/extern/start.php

Pressemeddelelse mod racisme:
<http://adoption.dk/oldsite/> (nyhed fra 1. oktober 2011)

Vi kom från överallt:
<http://www.ur.se/id/164916>

På dette link kan man se filmene i seks måneder:
<http://www.ur.se/sokprogram?q=vi%20kom%20fr%c3%a5n%20%c3%b6verallt>

Rejsen tilbage til Colombia

Af Signe Maria Burchardt

Som 16-årig går der mange ting igennem hovedet på dig, og de fleste vil nok give mig ret i, at i netop den periode er hjernen under ombygning – man skal finde sin egen identitet. Når man så også er adopteret, er der lidt flere ting at kæmpe med. Det er en kæmpe udfordring, og for mig har det fyldt meget, specielt det sidste års tid. Jeg vil gerne dele mine oplevelser og erfaringer, da jeg allerede føler, at jeg har været en del igennem og set verden fra mange forskellige vinkler. Det vil glæde mig, hvis det kan hjælpe andre unge adopterede med at finde ud af, hvor meget man ønsker at vide om sin baggrund. Måske ønsker man at finde sine biologiske rødder, måske vil man vende tilbage og opleve landet og kulturen, eller også er man en, der ikke har noget behov og bare vil leve det liv, man lever? Jeg vil i hvert fald med glæde fortælle min historie og håber, at den kan sætte nogle tanker i gang.

Adoptionen og den 1. rejse til Colombia

I 1995 blev jeg adopteret til Danmark fra det latinamerikanske land, Colombia.

Jeg har fået en del på „opleveren“ de to gange, jeg nu har rejst tilbage til den by og det land, hvor jeg blev født, og det har hver gang været med meget blandede følelser. Jeg er en meget viljestærk pige, meget stædig og sommetider svær at blive klog på, siger mine forældre. I min familie, bestående af min bror, mor og far, har vi aldrig haft tabuer om adoption, og mine forældre har altid været meget åbne omkring det at vende tilbage og opleve Colombia med os.

Fra helt lille har jeg været bevidst om, at jeg var bortadopteret, hvilket jeg er meget taknemlig for. At der er åbenhed har betydet, at jeg altid bare har kunnet spørge, når noget dukkede op. Det har gjort det hele lidt nemmere, for personligt synes jeg, det er vigtigt at få vendt og drejet alle spørgsmål. Jeg mener, det er meget bedre at få snakket om tingene end altid bare lade som ingenting.

Signe Maria på Montserrat.

Omme på den anden side af jorden

Min bror er også adopteret, og ligesom jeg blev han adopteret 2 måneder gammel. Frem til for 5 år siden, hvor vi var 11 og 13 år gamle, havde vi ingen ide om, hvordan der så ud der omme på den anden side af jorden.

Min bror har fra helt lille været meget nysgerrig omkring Colombia og især om sine biologiske rødder, hvor jeg derimod altid har haft svært ved at tale om det at have en „biologisk familie“. Så der er min bror og jeg vidt forskellige, selvom vi har haft den samme opvækst.

I 2006 valgte mine forældre, min bror og jeg, at det var på tide at komme tilbage til Colombia, så min bror og jeg kunne danne vores egne billeder af det skønne land. Det var en skræmmende tanke for mig i starten. Selvom jeg som godt 11-årig vidste meget om adoption, vidste jeg ikke, hvad der ventede mig – det her var jo ikke bare en badeferie i Italien. Historier om Colombia fulgte jeg, inden vi rejste, og specielt var jeg bange for, at vi skulle blive kidnappet. Men når jeg ser tilbage på alle rædselshistorierne om kidnapning, narko og vold, var de nok et skjul for det, jeg frygtede allermost – nemlig at indse, hvor jeg kommer fra.

Jeg kan huske alle de tanker, der kørte gennem hovedet på mig, og som gjorde mig lidt utryg ved hele ideen om det indtil videre „fremmede“ land. Jeg husker også det første besøg på børnehjemmet, hvordan jeg gemte mig bag min far og var meget rystet af hele situationen. Selvom hele oplevelsen til tider var forfærdelig svær at forstå, så er jeg den dag i dag ikke et sekund i tvivl om den gavn, den rejse gjorde. Colombia havde indtil nu „bare“ været et ord på otte bogstaver og navnet på landet, jeg kommer fra; mere vidste jeg ikke før rejsen, men efterhånden fik jeg sat billede på det enorme, skønne og fascinerende land – så alle frygtelige tanker om vold, narko og kidnapning blev gjort til skamme.

Den 2. rejse til Colombia

Rejsen var mest for min brors skyld. Min bror har altid vidst, at når han blev 18 år, ville han søge sine biologiske rødder. Vi startede eftersøgningen ved børnehjemmet Los Pisingos, men uden held. Han tog derfor i januar 2011 kontakt til „Colombia tu pais“, som er en lille organisation bestående af to-tre personer, der arbejder med at hjælpe unge adopterede med at finde deres biologiske rødder i Colombia. Det virkede! Efter mindre end 2 uger modtog vi et opkald fra Colombia, og min brors familie var allerede opsporet. Det var helt ufatteligt

at blive forstyrret af telefonen en søndag aften med beskeden „vi har fundet din biologiske familie“. Så både ud fra egen oplevelse og andres fortællinger om „Colombia tu pais“, kan denne organisation mere end varmt anbefales.

Jeg kom i tvivl

Det næste halve år stod på planlægning. Jeg var igen meget skeptisk over at skulle af sted og havde ikke den store lyst til det, men blev mere og mere interesseret, jo tættere vi kom på sommerferien. Under alle omstændigheder ville jeg gerne bakke min bror op og var nok ret glad for, at det meste af tiden ville blive brugt på ham. Planlægningen, ventetiden og alt snak om biologiske rødder satte mine tanker på hårdt arbejde. Jeg kom pludselig i tvivl, om jeg også skulle have opsøgt mine rødder. Tvivlen fortsatte helt frem til, vi sad i flyet på vej til Bogotá, hvor jeg efterhånden blev enig med mig selv om at lade det ligge. Kigge på fra sidelinjen ville jeg selvfølgelig heller ikke nøjes med, for jeg har altid fundet det spændende at besøge andre og mere specielle lande – og Colombia er selvfølgelig noget særligt, når det er der, jeg er født. Så jeg så frem til at opleve kulturen i landet og var glad for, at det var min bror, der „stod på scenen“.

Vi ankom til Bogotá om aftenen, trætte og ømme efter en hård og lang flyvetur. Taxi til hotellet, noget at spise og så i seng – men vi kunne ikke rigtig sove, da der fór så mange nye indtryk rundt i hovedet og så selvfølgelig på grund af tidsforskellen. De første indtryk genkendte jeg dog hurtigt fra vores første rejse: Colombianernes højde. Jeg er selv ikke særlig høj, når jeg går på gaden i Danmark, men derovre er jeg på højde med de fleste, og mine „små“ forældre rager op over mængden, selvom de bestemt ikke er de højeste danskere. Jeg kunne også hurtigt genkende fornemmelsen af osen fra bilerne og den slingrende måde at køre i trafikken på. Jeg tror, at Colombianerne er født utålmodige, for der blev bestemt ikke sparet på lyden fra hornene. Jo, vi var bestemt tilbage i Bogotá, hovedstaden i Colombia.

Selvom det er nær ækvator, er klimaet i Bogotá som Danmark, når der er værst: regn og 15 grader det meste af tiden, men det var specielt, fordi vi var kommet i regntiden, og byen ligger 2600 meter over havet. Vi blev dog ikke i Bogotá længere end til formiddagstid næste dag, da vi havde planlagt en seks dages tur til Caribien.

Caribien – San Andrés

Vi landede på den lille colombianske ø, San Andrés, langt fra fastlandet. Første skridt ud

af lufthavnen, og det stod ned med tropisk regn. Ind i taxaen og af sted mod hotellet. Fra første øjekast kunne jeg se det caribiske over denne ø. Folk er meget mørkere i huden, næsten afrikanske at se på. Ikke som i Bogotá, hvor nogle kunne gå for at være europæere, hvilket også er en af landets mange kendetegn, de mange forskellige racer, alt efter hvilket område man kommer fra.

„Rasta-looket“, efter den verdensberømte Bob Marley fra Jamaica, prægede befolkningen og kulturen på San Andrés. Øen er ikke længere end 12 km, fyldt med palmer og nogle steder tæt jungle. Jeg forelskede mig i den lille ø, kulturen, klimaet og de meget snakkesalige mennesker, både indfødte og gæsterne på hotellet. Det var et af de smukkeste landskaber, jeg nogensinde har set. Jeg oplevede ofte i løbet af hele vores tur, at colombianerne prøvede at kommunikere med mig og min bror på spansk, og at de trak en del på smilebåndet, når vi nævnte, at vi ikke forstod, hvad de sagde. Det var næsten uforståeligt for dem, at vi er colombianere, men ikke snakker spansk. Opholdet på øen var for mig rart. Det var dejligt at få vænnet sig til tid og sted, inden vi skulle tilbage til Bogotá og rejsens mål: Min brors møde med sin biologiske familie.

Min brors møde med sin biologiske familie

Mange kan ikke sætte sig ind i, hvor svært det må være at beslutte sig for at opsøge biologiske rødder. Det er så svært at forstå, at jeg er født af en anden person, for det er i bund og grund ikke det, jeg personligt går og tænker over til hverdag, så når det dukker op, er det lidt „forstyrrende“ og en halvriterende tanke, da jeg ofte går med ønsket om, at jeg var født af min danske familie, født uden alle de spekulationer. Jeg er engang imellem blevet gjort opmærksom på, at jeg ser anderledes ud, og da jeg var mindre, var det ikke noget, jeg var stolt af. Senere er det blevet bedre, fordi jeg har fået lov at se andre, der „ligner“ mig; det har betydet rigtig meget. Så selvom jeg ikke har haft lyst til at møde fortiden, har der været andre ting, der er blevet sat på plads under vores rejser. Det handler ikke kun om, at det, man som adoptivbarn mangler svar på, er om ens biologiske rødder, nej det kan sagtens være mange andre ting, der fylder.

Min bror havde som sagt ønsket at møde sin biologiske mor. At det gik så nemt med at spore hende, var dejligt, og som bonus var der en rigtig stor biologisk familie med mormor, brødre, søstre, mostre og nevøer – i alt 18 personer. Min brors biologiske far

TEMA: TILBAGEREJSER

er død, hvilket vi vidste i forvejen. Vi nåede at mødes med de nye familiemedlemmer fem gange. Første gang foregik i vores lejlighed i Bogotá, hvor min brors biologiske mor, søster, nevø og søsterens mand kom. Det var hårdt at vente hele formiddagen på, at de skulle komme, og selvom det ikke havde så meget med mig at gøre, var jeg nervøs på min brors vegne. Min bror havde det meget værre, kunne ikke sove og havde hovedpine, men glædede sig selvfølgelig – det var jo noget, han brændte for. Jeg kunne hele tiden mærke på min bror, hvor meget tanker om hans biologiske familie fyldte. Hele tiden sagde han, at han havde hovedpine og ikke kunne sove. Ved så ikke lige, om det passede, for jeg vågnede tit og kunne hver gang konstatere, at han sov sødt!

Bevægende og positivt

Det kan slet ikke beskrives, hvordan det var at sidde og følge med under hele mødet. Vi

havde en tolk med, da det ellers ville være svært at holde en samtale kørende. Det var meget bevægende og positivt, selvom stemningen selvfølgelig var lidt underlig. For at slutte det første møde ordentligt af, inviterede vi dem på en McDonald's menu – det kender alle jo, og det faldt bestemt i god smag især hos den lille nevø på godt 4 år.

En dag tog vi ud i en park med hele flokken, mostre, onkler, mormor, kusiner, svoger og de fem søskende. Det var livsbekræftende at se, hvordan alle morede sig sammen, også selvom vi ikke lever på samme måde eller i samme del af verden, så var vi alligevel alle meget ens den dag, og er der én ting, man kan mødes om, så er det fodbold. Det var skønt at se, at når der kom en bold frem, så var alle lige og kunne grine sammen. En skæg oplevelse under fodboldkampen var, at min bror og hans biologiske bror bevægede sig på helt samme måde – her var det tydeligt, at de var brødre!

En anden dag besøgte vi familien i deres hjem. Mormoren ejede huset, hvor også to mostre, en søster og en bror med familier boede. Hver lille familie havde ét værelse, og de deltes om køkken og bad/toilet. Selvom de ikke havde meget, var det skønt at se, at de var glade og humoristiske, og vi følte os meget velkomne. Min bror siger aldrig ret meget, men man kunne mærke, at han havde gjort det rigtige: Han var rolig og i balance og blev meget rørt, når han fik knus og kram af den biologiske familie, han nu havde haft et lykkeligt møde med.

Vil jeg selv møde min biologiske familie?

Som jeg tidligere skrev, har jeg haft det svært med at tænke på „min biologiske familie“. Det har jeg ikke så meget mere, men helt fundet ud af, om jeg ønsker at møde dem, har jeg ikke. Skal jeg gøre en lang historie kort, så ved jeg, hvem min biologiske familie er grundet en kontakt, der blev taget til mig for godt halvandet år siden. Siden jeg fandt ud af, hvem de var, har jeg brugt mange tanker på det, men jeg ved også, at det ikke er en beslutning, jeg hurtigt skal træffe. Mine forældre vil bakke mig op, uanset hvad jeg beslutter – det ved jeg. Og de vil også rejse med mig tilbage til skønne Colombia, hvis det bliver min beslutning – og det er jeg rigtig glad for. Det betyder meget for mig at have deres støtte, og da de jo er mine forældre, føler jeg, at de er en lige så stor del af det at rejse tilbage. Ikke fordi jeg føler mig afhængig af mine forældre, jeg kan godt finde ud af at rejse selv, men mere fordi det også omhandler dem.

Home sweet home

Tilbagereisen i år er hidtil den største og mest betydningsfulde rejse, jeg nogensinde har været på, og skulle jeg beskrive alt på vores rejse, ville jeg aldrig blive færdig.

Jeg er ikke en pige, der har let til tårer, men det sørgeligste, jeg indtil videre har oplevet, var, da vi skulle hjem og stod i lufthavnen. Der gik det op for mig, at der vil gå mange år, inden jeg får muligheden for at besøge landet igen. Så det var en stille pige, der sagde på gensyn til Colombia. Men med mange udfordrende oplevelser i bagagen havde jeg en bekræftelse på, Colombia er så meget mere, end hvad aviser og andre medier siger. Det er et smukt, fascinerende og skønt land, på alle måder. ■

Frokost i parken med Jappes biologiske familie.

La familia Silva og familien Burchardt på Montserrate.

Tilbagerejsen

– råd og vejledning fra AC Børnehjælp og DanAdopt

Af journalist Lotte Dahlmann

Rejsen tilbage til oprindelseslandet er ikke blot en kulturejse. Det er en rejse tilbage i adoptionshistorien, som kan afdække et hav af bortgemte følelser. Derfor råder DanAdopt og AC Børnehjælp forældre til mindreårige adoptivbørn til at tænke sig godt om, inden de begiver sig ud i at opsøge adoptivbarnets rødder.

– For 30 år siden mente man, at det bedste man kunne gøre for et adoptivbarn, var at hjælpe det med at slå rod i Danmark ved ikke at tale om barnets forhistorie. I dag er der meget fokus på, at adoptivforældre skal kunne rumme deres børns ophav og oprindelige kultur. Derfor er det meget naturligt, at flere og flere adoptivfamilier planlægger tilbagerejser, forklarer socialrådgiver Pia Jørgensen i AC Børnehjælp i Århus.

Hun er en af de medarbejdere, som står for Post Adoption Services – PAS – hos AC Børnehjælp, hvor man i de senere år har mærket en voksende interesse for tilbagerejser.

– Folk ringer til os for at få oplysninger fra deres journaler og råd og vejledning, siger hun.

Tilbagerejser til et adoptivbarns oprindelsesland antager mange forskellige former. I en tid hvor de fleste danskere har besøgt fjerne himmelstrøg, arrangerer mange familier turistrejser til landet for at opleve kulturen og naturen sammen med deres barn. Nogle går et skridt videre og besøger det børnehjem, hvor adoptivforældrene hentede deres barn ved adoptionen, og endnu andre forsøger at spore barnets biologiske forældre.

Hverken AC Børnehjælp eller den anden godkendte formidlingsorganisation i Danmark, DanAdopt, har tal på, hvor mange der henvender sig for at få rådgivning om kulturejser eller at opsøge biologiske forældre. Og de hører kun fra få efter hjemkomsten fra en tilbagerejse.

De fleste får en god oplevelse

Det er Pia Jørgensens indtryk, at de fleste får en god oplevelse, og at det styrker fællesskabet, at adoptivfamilien rejser ud sammen og tager oplevelser med hjem som fælles gods. Det gælder i hvert fald kultur- og turistrejserne og besøg på børnehjem. Når tilbagerejsen omfatter møde med de biologiske forældre, er der forskellige oplevelser:

– Mange voksne fortæller os, at det er en voldsom oplevelse at møde den biologiske familie. Og hvis det er det, så må det jo også give turbulens for mindreårige børn, siger Pia Jørgensen.

Derfor lyder rådet samstemmende fra begge organisationer, at voksne adoptivbørn, men især adoptivforældre med mindreårige børn, nøje bør overveje, hvad formålet med en tilbagerejse er og ikke mindst, hvis behov det er at rejse tilbage, hvis rejsen inkluderer direkte møder med barnets fortid.

Råd nr. 1: Overvej nøje, hvad formålet med rejsen er, og hvis behov det er at rejse tilbage.

Store beslutninger = alvorlige overvejelser

Hos DanAdopt i Birkerød er socionom Mette Stolbjerg Garnæs overordnet ansvarlig for DanAdopts PAS-tilbud, og Malene Olsen, som er pædagog, er kontaktpunktet for henvendelser om især tilbagerejser for unge og voksne adopterede.

Mette Stolbjerg Garnæs siger:

– Indtil børn er 18, træffer man beslutninger på sit barns vegne. Det skal man gøre som forældre, men når det handler om barnets biologiske ophav, mener jeg, at man har et ansvar for at se, om det er ens eget eller barnets behov. Hvis det er dit eget, så vil jeg sige: Lad det fare, hvis barnet er mindreårigt. Hvis du reelt ser, at det er et omdrejningspunkt, som dit barn har brug for hjælp til at gøre noget ved, så kan der være et behov. Men der skal være en reel oplevelse af, at barnet bruger så meget energi på den problemstilling, at det hindrer barnet i at hvile i sig selv og udvikle sig.

Den åbenhjertige udmelding kan umiddelbart forekomme barsk, men det er tydeligt, at Mette Stolbjerg Garnæs taler lige fra hjertet.

– I en adoption er der tre parter, som altid vil være forbundne: Adoptivbarnet, adoptivforældrene og de biologiske forældre, forklarer hun og hentyder til, at når man åbner for diskussionen, skal man være klar over, at man også åbner for hele forhistorien – for alle parter – og de følelser, der var forbundet hermed.

Malene Olsen supplerer:

– Mens barnet er under 18, bliver det let ulige, fordi børnene er for små til at overskue konsekvenserne. Derfor er det adoptivforældrenes ansvar at beskytte barnet og gøre sig de alvorlige overvejelser om hvorfor, og hvilket formål skal det tjene at rejse tilbage? Man hører mest om dem, der søger. Men størstedelen er i virkeligheden ikke interesserede. De ønsker bare at leve deres liv.

Råd nr. 2: Er dit barn mindreårigt, bør du tænke konsekvenserne grundigt igennem for at beskytte det mod uhensigtsmæssige oplevelser.

Socialrådgiver Pia Jørgensen, AC Børnehjælp.
Foto: Henrik Bjerg.

TEMA: TILBAGEREJSER

– Nogle føler det som et pres, selvom de i virkeligheden bare ønsker at få lov at være, uden at skulle forholde sig til det. Det kan også være en helt legal måde at håndtere det på – at man ikke ønsker at grave i det, uddyber Mette Stolbjerg Garnæs.

Ripper op i sårene

Pia Jørgensen i AC Børnehjælp er helt på linje med sine kolleger i DanAdopt. I forhold til tilbagerejser for mindreårige børn siger hun:

– Det er vigtigt at overveje, hvordan man sikrer sig, at barnet har lyst til at rejse tilbage, og at man ikke gør det ud fra et misforstået hensyn. Afhængigt af barnets alder kan nogle børn komme til at opleve de følelser af svigt og forladthed igen. Vi ser, at mange børn oplever det angstfyldt at vende tilbage – eksempelvis når de i en alder af 4-5 år er med på en rejse for at hente en lillesøster eller lillebror. Familierne fortæller, at de er urolige derude og først slapper af, når de er hjemme igen.

Tilsvarende med adoptivforældrene kan overvejelserne om tilbagerejse og især søgen efter de biologiske forældre let rippe op i gamle sår – og angsten for at miste adoptivbarnet, siger Pia Jørgensen.

Råd nr. 3: Som adoptivforældre må du/I være forberedt på at bearbejde før-adoptionsbaggrunden og angsten for at miste barnet.

På spørgsmålet om, hvordan man kan undgå de mange følelsesmæssige forviklinger, påpeger hun, at udfaldet af en tilbagerejse – og for så vidt selve diskussionerne om emnet, afhænger af, hvor åben man er i familien omkring hele adoptionsforløbet:

– Min anbefaling er generelt, at man ikke kan fjerne et behov ved at tie det ihjel. Hvis man vil søge efter de biologiske forældre, skal man sørge for at have en dør åben, så barnet kan komme og læse af og fortælle, hvordan det føles. Heldigvis sker det sjældnere og sjældnere, at voksne ringer, fordi de ikke kan tale med deres adoptivforældre om emnet.

Råd nr. 4: Behov kan ikke ties ihjel. Jo mere åbenhed om adoptionsforløbet i familien desto bedre.

Hvordan bliver man modtaget

I de lande, hvorfra børn adopteres i dag, mærker organisationerne en voksende bevågenhed omkring post adoption services-spørgsmålet. DanAdopt bliver sædvanligvis mødt med mange spørgsmål om forhold, der vedrører hele barnets liv, og oplever, at myndighederne spørger ind til post adoption services, fortæller Mette Stolbjerg Garnæs:

– Det er en myte, at oprindelseslandene er ligeglade med de børn, der bortadopteres. Det er stort at aflevere et barn til forældre i udlandet, og de bliver ved med at følge børnene og betragter dem stadig som „deres børn“.

Flere lande opmuntrer adoptivbørn til at rejse tilbage og opsøge deres rødder, fordi man betragter børnene som

landsmænd livet igennem. I Thailand organiserer myndighederne tilbagerejser, og i Kina har man oprettet en særlig myndighed, som tager sig af alle forespørgsler om tilbagerejser, oplyser de formidlende organisationer. I Sydkorea er det de organisationer, som formidler børnene, der arrangerer rejsen tilbage.

Børnehjemmene er generelt glade for besøg, og adoptivbørn, der vender tilbage, bliver en slags ambassadører. Mette Stolbjerg Garnæs forklarer, at flertallet af medarbejdere på børnehjemmene aldrig har været i Danmark. De ved derfor meget lidt om landet og vores skikke, og de er nysgerrige efter at høre fra børnene.

Pia Jørgensen i AC Børnehjælp istemmer:

– På børnehjemmene er de meget glade for at møde børnene og se, hvor godt de trives. Det er jo det, vi alle arbejder for: At give børnene et godt liv. Så når adoptivbørnene vender tilbage, kan personalet på børnehjemmene se meningen med deres og vores arbejde.

På spørgsmålet om man kan møde op, eller om det er nødvendigt at søge forudgående tilladelse, siger Mette Stolbjerg Garnæs:

– Så vidt jeg ved, findes der ingen børnehjem, hvor man bare kan komme og banke på. Nogle steder skal man søge myndighederne om tilladelse til at besøge børnehjemmene. I visse tilfælde kan man dog godt gøre det selv – som i Thailand, hvor man retter henvendelse til Department of Social Welfare.

I Nepal er det også muligt, men i Vietnam er det anderledes. Her siger begge organisationer, at de har instrukser fra myndighederne om, at organisationens lokale repræsentant forespørger myndighederne og børnehjemmet, når der er anmodning om besøg af adoptivbørn. Endvidere følger repræsentanten med til børnehjemmet blandt andet for at tolke, fordi de færreste på børnehjemmene taler engelsk, forklarer begge organisationer.

Råd nr. 5: Søg information om, hvilke tilladelser, der kræves i det land, du vil rejse tilbage til.

Søgen efter de biologiske forældre

Når adoptivforældre til mindreårige børn henvender sig for at få hjælp til at opspore barnets biologiske forældre, råder begge organisationer til varsomhed.

– Da skal man virkelig tænke sig om, siger Pia Jørgensen fra AC Børnehjælp og fortsætter:

– Man ved ikke, om det lykkes, og hvis det lykkes – hvad vil man så med det? Er det praktisk muligt, og hvad er motivet? Ønsker man, at barnet skal have to sæt forældre? Og ønsker man fortsat kontakt?

Og hvad med de biologiske forældre? Måske er de slet ikke interesseret i at møde barnet, eller måske er deres situation meget svær.

– Blot fordi man kan, er det ikke sikkert, at det er en god ide at opsøge de biologiske forældre, siger Mette Stolbjerg Garnæs fra DanAdopt.

Hun peger på, at adoptivbørn typisk kommer fra fattige lande, og det er meget sandsynligt, at de biologiske forældre lever i yderste armod. Både DanAdopt og AC Børnehjælp har kendskab til familier med børn fra Vietnam, som har følt, at de er blevet presset til at yde økonomisk hjælp til de biologiske forældre.

Erfaringer som disse får AC Børnehjælp til at anbefale en række forholdsregler, hvis man opsøger de biologiske forældre – uanset om man er voksen og søger sine egne biologiske forældre, eller om man er adoptivforældre til et mindreårigt barn, forklarer Pia Jørgensen:

– Man sætter ud på en rejse, som man ikke har kontrol over. Derfor opfordrer vi folk til at tænke scenarier igennem for, hvad der kan ske og teste, hvor godt man kender

sig selv og sine egne grænser. Vi anbefaler også, at man på rejsen har mindst en person med, som kan støtte én hele vejen igennem – og som tør være ærlig over for én.

Råd nr. 6: Kend din grænse og medbring en person, som også kender dig så godt, at du vil lytte til hans/hendes råd.

Mette Stolbjerg Garnæs i DanAdopt peger også på, at omstændighederne omkring adoptionen kan være så sorgfuld og måske omgærdet af hemmelighedskræmmeri for den biologiske mor, hvorfor ønsket om gensyn ikke er gengældt.

Hun har for nylig hørt om adoptivforældre, som har forsøgt at spore de biologiske forældre via internettet:

– Vi ser en uheldig adfærd, hvor adoptivforældre, som har fået navn på den biologiske mor, søger på navnet på facebook. Selvom man finder en person med samme navn, ved man jo ikke, om det er den rigtige person. Skal man så skrive til dem, uanset om man ved, om det er den rigtige? Der er mange eksempler af den slags, der dukker op i øjeblikket, og det tænder en rød lampe: Ved du, hvad du gør?

– Alt hvad man gør for at opspore de biologiske forældre, bør være med henblik på, at den adopterede får mere viden. Men det bør ske i respekt for, hvad det medfører for

de andre parter i adoptionstriangelen, siger Mette Stolbjerg Garnæs.

Råd nr. 7: Vis respekt – alle parter har følelser i klemme.

I den anden ende af følelsesskalaen er der lande som Etiopien, hvor den biologiske familie nærmest forventer at gense børnene, fordi de stadig betragter dem som deres. I Sydkorea er man også meget ivrige efter at få kontakt med bortadopterede børn rundt omkring i verden, forklarer Pia Jørgensen:

Mette Stolbjerg Garnæs, specialkonsulent hos DanAdopt. Foto: Lotte Dahlmann.

HVORDAN ER REGLERNE I OPRINDELSESLANDET:

Det er meget forskelligt fra land til land, hvilke oplysninger, der er tilgængelige om adoptivbørn. Dels er der forskellige regler for hvilke oplysninger, man har adgang til, hvor gammel man skal være for at få dem, dels af hvor længe siden, adoptionen fandt sted og ikke mindst, hvilke traditioner og love oprindelseslandet følger.

Herunder finder du *eksempler* på regler fra en række lande. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til DanAdopt eller AC Børnehjælp.

Desuden kan landegrupper for voksne adopterede hjælpe med oplysninger. Information om nogle af disse landegrupper kan findes via Adoption & Samfund: www.adoption.dk

Vietnam:

Formidlingsorganisationen har de fleste gange oplysninger om de biologiske forældre og hvilket børnehjem, barnet kom fra. Begge organisationer har instrukser om, at al

kontakt til børnehjem går via de danske organisationers lokale repræsentant, som sætter møde op og deltager som tolk.

Thailand:

Besøg på børnehjem kan arrangeres via den danske formidlende organisation eller Department of Social Welfare. Sidstnævnte organiserer også tilbagerejser.

Syd Korea:

Koreaklubben i Danmark (www.koreaklubben.dk) organiserer kulturejser til Sydkorea. Kontakt til biologiske forældre, hvis det er muligt, går igennem den organisation i Sydkorea, der har formidlet barnet i sin tid, og først når barnet er fyldt 18 år.

Etiopien:

Reglerne er meget uklare, og erfaringerne om tilbagerejser er blandede. Begge organisationer yder rådgivning om, hvordan man skal forholde sig. Generelt hilser man tilbagerejser

velkommen i Etiopien, idet adoptivbørn betragtes som en del af familien.

Colombia:

I Colombia skal man være fyldt 20 år, før man kan få aktindsigt i sin sag. Man bør få hjælp fra en colombiansk advokat til at søge om aktindsigt, hvis man vil forsøge sig skriftligt her fra Danmark. Ellers kan aktindsigt opnås ved, at man møder personligt op i landet hos børnehjemmet eller ICBF, når man er 18 eller ældre.

Indien:

Her er det meget vanskeligt at få oplysninger om sine biologiske forældre for såvel de formidlende organisationer som enkeltpersoner.

Kina:

I Kina står Ministry of Civil Affairs of the People's Republic of China, BLAS, for alle henvendelser om tilbagerejser. <http://azq.mca.gov.cn/article/English/>

TEMA: TILBAGEREJSER

– Sydkorea har oplevet en voldsom økonomisk udvikling, og det er gået mange familier godt. Nogle biologiske forældre har overskud til at opsøge deres bortadopterede børn og har typisk dårlig samvittighed over beslutningen. Derfor har de behov for at se, at det er gået deres barn godt.

Hvordan går man frem?

Som autoriserede formidlingsorganisationer i Danmark er DanAdopt og AC Børnehjælp forpligtede ifølge Haagerkonventionen og Familiestyrelsens cirkulære til at gemme alle journaler med informationer om børnene og til at yde PAS-service. Ifølge de danske regler kan adoptivbørn fra 18 år og opefter selv rette henvendelse til organisationerne eller Familiestyrelsen for at få informationer og eventuelt søge råd og vejledning. Oplysninger om børn under 18 kan kun indhentes af adoptivforældrene.

De formidlende organisationer har ingen ønsker om at gøre sig til dommere eller til

eksperter, men de vil gerne dele af deres erfaringer og rådgive på baggrund heraf. Derfor tilbyder begge organisationer råd og vejledning om tilbagerejser med henblik på at besøge børnehjem eller at opsøge biologiske forældre. Kulturelle tilbagerejser arrangeres som regel af de forskellige landeforeninger.

Mette Stolbjerg Garnæs fra DanAdopt siger:

– De spørgsmål man har, kan man få vendt med en PAS-rådgiver i en af organisationerne. Måske kommer man frem til, at det i første omgang er en god ide at finde flere oplysninger. Det kan vi hjælpe med. De oplysninger, man får, kan man så i første omgang give videre til sit barn. Det giver adoptivforældrene noget at snakke ud fra med deres barn, som måske kan hjælpe barnet.

– Hvis det ikke hjælper, så kan det være en god ide at rejse tilbage, hvis det vel at mærke er et problem for det mindreårige barn og der er brug for hjælp til afklaring, for at barnet kan komme videre med sit liv, siger hun.

Pia Jørgensen fra AC Børnehjælp peger på nogle af de overvejelser, man bør gøre sig:

– Hvis et barn har været hos de biologiske forældre så længe, at det har en tilknytning til personen ved adoptionen, kan det have behov for at vide, at vedkommende har det godt, fordi barnet måske føler en angst over, hvad der sker med vedkommende. Vi kan hjælpe med at lytte og vejlede og eventuelt afdække et behov for psykologisk rådgivning for at sikre, at et besøg er i barnets tarv.

Ikke to sager er ens

Begge organisationer lægger vægt på, at ikke to sager er ens, fordi hver sag repræsenterer en gruppe bestående af flere mennesker.

Malene Olsen fra DanAdopt får det sidste ord i denne sammenhæng. Hun er selv adopteret fra Korea og har været tilbage og sågar mødt sine biologiske forældre.

Hun pointerer, at kulturrejser til oprindelseslandet kan være en god oplevelse, som kan give familien en fælles og mere ligeværdig referenceramme om adoptionshistorien. Men Malene Olsen tilføjer samtidig, at adoptivforældre skal være opmærksomme på, at adoptivbørn som følge af børnenes historie er udstyret med „parabler“:

– Adoptivbørn har en særlig følsomhed, fordi de lever i adoptionstrianglen. De er derfor særligt sensitive – bevidst eller ubevidst – over for de følelser og vibrationer, som diskussionen om tilbagerejse kan afstedkomme. ■

Malene Olsen, receptionist og PAS-konsulent hos DanAdopt. Foto: Lotte Dahlmann.

MERE INFO

Har du lyst til at vide mere om AC Børnehjælp og DanAdopts PAS-tilbud, kan du læse mere på deres hjemmesider: www.a-c.dk eller www.danadopt.dk. Du kan også henvende dig personligt: DanAdopt: pas@danadopt.dk; AC Børnehjælp: pj@a-c.dk og ts@a-c.dk.

I DanAdopt er rådgivning om tilbagerejser gratis, mens det i AC Børnehjælp koster 800 kr. at få praktisk rådgivning og hjælp til at organisere besøg og 400 kr. at få hjælp til at opspore biologiske forældre.

Marius 18 mdr., født i Colombia.

Mikkel 19 mdr. hygger sig i sneen. Han er født i Colombia.

Noah fik en cykel på sin tre års fødselsdag. Noah er født i Colombia.

De eventyrlige rejser i Kina og Danmark

Af Anne-Sophie Brusgard, mor til Tine (16 år) født i Kina

Det første eventyr

Jeg bor på øen Fyn, hvor der engang boede en eventyrtæller, som er kendt i hele verdenen, selv i Kina. Min mand og jeg har været på to meget eventyrlige rejser i Kina, og vi må i allerhøjeste grad give H.C. Andersen ret: At rejse er at leve. Men vi synes også, at det har været og stadig er både en stor rejse og et stort eventyr at være mor og far.

I 1997 var vi i Kina første gang. Vi skulle hente Tine, der dengang hed You Xia. I flyet på vej til Beijing mødte vi syv andre par/enlige, der også var på vej til at adoptere barn fra Kina, deriblandt et par fra Århus.

Vi var i Beijing i et par dage, vi nåede at se Muren, Den Forbudte By, Ming-gravene, silkemarkedet og Den Himmelske Freds Plads, inden vi skulle videre med fly til byen Hangzhou, hvor vi skulle modtage vores barn. På Den Himmelske Freds Plads kunne man se et stort digitalur, som viste hvor mange timer (dengang 14 dage!), der var tilbage til, at Hong Kong ville blive en del af Kina.

Tine kom til os på hotellet „Lake View“ i Hangzhou. Hun var den dejligste og smukkeste pige på 20 måneder, som vi nogensinde havde set. For os var det absolut kærlighed ved første blik og starten på vores livs største eventyr.

I 1997 var vi i Kina i 11 dage i alt, og dengang fik vi at vide, at Hangzhou var en af de smukkeste byer i Kina. Sammen med Tine erobrede vi byen med den smukke „West Lake“, en stor sø med et bølgende bakkelandskab i baggrunden, broer, både og lotusblomster på søen. Dengang nåede vi ikke helt at opfatte, hvor smukt det var, nok fordi vi var mest fokuseret på Tine.

Vi var specielt glade for at spise i en meget lille forretning, nærmest et gadekøkken. Kvinden, der ejede forretningen, vidste helt nøjagtigt, hvad vores lille pige kunne lide at spise. Tine spiste damens suppe med nudler og kødfyld med glubende appetit. Da hun blev træt, sov hun på bordet, og vi blev præsenteret for ejerens datter, der gerne ville fotografere. Moderen var meget stolt over, at hun var over 20 og ikke gift endnu, fordi hun skulle have en god uddannelse.

Eventyret i Danmark

Tine kom til Danmark. Hun klarede sig godt, både i børnehaven og i folkeskolen og er glad for at gå på efterskole i dag. Dermed ikke sagt, at der ikke var trolde, demoner og andre modstandere, der skulle kæmpes imod undervejs; sådan er det jo i eventyr.

Vi holdt kontakt til vores Kinagruppe, dem vi havde adopteret sammen med. Den bedste og dybeste kontakt var dog til familien fra Århus.

Sophie (You Xiaojuan i Kina) og Tine havde boet på samme børnehjem i Kina, og der var kun 4 måneders forskel på dem. De havde altså kendt hinanden i længere tid, end de begge havde kendt deres forældre. Begge er enebørn, og det var rart for dem at have en, der har kendt dem næsten fra starten af.

Ind imellem kaldte de hinanden for søskende. Allerede fra de var helt små, snakkede vi forældre om, at vi en dag ville tilbage til Kina og besøge det store land, som de to kom fra. Vi holdt fast i ideen om det. Begge piger blev konfirmeret i Danmark, og som konfirmationsgave fik de en rejse til Kina fra hver deres forældre.

Løbende talte vi om, hvornår vi skulle af sted. Vi besluttede os for, at det skulle blive i sommerferien 2011, hvor Tine var færdig med 9. klasse, og Sophie var færdig med 8. klasse.

Drømmen bliver til virkelighed

I 2010 mødtes vi alle seks (fire voksne og nu to unge) for at lægge rejseplaner. Vi kunne ret hurtigt blive enige om, hvilken rute vi gerne ville tage: Beijing, Xian (Terrakotta-krigere), Yangtze-floden, Shanghai, Hangzhou (hvor pigerne kom til os), Long You (hvor pigerne kom fra), Hainan (tropisk ferieø i Sydkina), Hong Kong og hjem igen.

Fra nogen i vores Kina-gruppe havde vi fået adressen på et kinesisk rejsebureau, der ligger i Shanghai.

Rejsebureauet hedder China Base; ejeren Christy har været gift i Danmark og boet her. Hun kan godt tale dansk, men vi kommunikerede via e-mail på engelsk, og hun ville gerne lave en rejse til os med de ønskede destinationer. Hun havde også nogle ekstra forslag, som vi sagde ja til, og som viste sig at være rigtig gode, bl.a. én dags frivilligt arbejde i et økologisk pandacentrum.

Tine og Sophie med deres ayi.

TEMA: TILBAGEREJSER

Den 30. juni 2011 drog seks forventningsfulde danskere af sted til det store Kina med fly fra Billund, via Amsterdam til Beijing.

I Beijing blev vi i lufthavnen modtaget af en engelsktalende guide og en minibus med en chauffør. Guiden hed Grace og var en rigtig dejlig, venlig ung kvinde, som forstod at præsentere sit land og sin by på bedste måde. Hun var både engageret, humoristisk og god til at tale med voksne og unge.

I Beijing så vi denne gang både de samme, men også mange flere seværdigheder end første gang, vi var der. Denne gang var det vores piger, der fotograferede mindst lige så meget som os voksne. Vi kunne næsten ikke genkende vores Tine, der ellers ikke har været særlig vild med seværdigheder, når vi har været ude at rejse. Nu fotograferede hun på livet løs og skrev dagbog på mail, som hun sendte til venner, bekendte og familie i Danmark, Tyskland og USA.

Rejsen gik helt efter planen, i hver ny by blev vi modtaget af en guide og en chauffør, vist rundt af dem og til sidst igen afleveret til togstation eller lufthavn. Guiderne var meget forskellige, men de var gode på hver deres måde.

I Hangzhou igen

Kineserne har et ordsprog, der lyder: I himlen finder man paradiset, på jorden finder man Hangzhou og Suzhou (Kinas Venedig). Byen Hangzhou, hvor Tine for 14 år siden kom til os, var virkelig en meget flot by. Det smukkeste var den maleriske sø med de bløde bakker i baggrunden. Selve byen havde forandret sig meget de sidste 14 år. Der var kommet meget mere trafik, store gader og mange nye bygninger.

Vores „gadekøkken“ fandtes ikke mere, og vores hotel fra dengang „Lake View“ var lukket pga. restaurering. Det var dejligt at se byen igen, denne gang sammen med vores teenagepiger.

Besøg på børnehjemmet

Vi var meget spændte på at se Long You, byen, hvor Tine og Sophie kom fra. For 14 år siden måtte vi ikke se børnehjemmet.

Den 18. juli kl. 14.00 blev vi hentet i minibus fra vores hotel i Hangzhou. Vores nye turistguide hed Allan og vores chauffør hed Mr. Y. De to kendte hinanden godt og var et meget sjovt par, der lavede en masse skæg og ballade med hinanden og os.

Ved et genbesøg i et børnehjem i Kina er det kun nogle bestemte guider, der er ansat ved en statslig organisation, der må være guider for familier med adopterede børn.

Vi var meget glade for, at Allan og Mr. Y havde erfaring med „tilbagerejser“. Turen fra Hangzhou til Longyou varede 3 timer i minibus. Landskabet og jorden så meget frugtbar ud. Der blev f.eks. dyrket ris, te og majs. Der var hele tiden bjerge i baggrunden, og vi nød det smukke syn.

Vi blev afleveret på hotellet og skulle mødes med Allan og Mr. Y kl. 9 næste morgen. Da vi ankom i receptionen, var børnehjemets leder, lederen af kontoret og Tines og Sophies „ayi“ i receptionen for at modtage os. Ayi betyder tante eller barneplejerske. Børnehjemslederen og kontorlederen havde ikke været på børnehjemmet for 14 år siden. De havde kun været der i 2 år.

Men deres ayi havde taget vare på Tine og Sophie, siden de kom til børnehjemmet. Tine var 4 dage og Sophie 2 dage gammel. Tine var på ayiens arm, da vi første gang så hende, og det var også hende, der overgav Tine til os. Hun havde skrevet til os, da Tine havde boet i Danmark i ca. 1 år, at hun savnede hende og håbede, at Tine havde det godt i sine nye omgivelser. Vi havde dengang svaret hende og sendt billeder, men hørte ikke mere. Vi havde bedt rejsebureauet om at få kontakt til hende og arrangere et møde, hvis det var muligt.

Et lykkeligt gensyn

Ayien var meget lykkelig over at gense begge piger. Hun kunne straks genkende dem, og de næste tre dage hed de You Xia og You Xiaojuan. Efternavnet har de fået af byen Long You. Fornavnet har begge piger fået af ayien. I Kina nævner man efternavnet først.

Vi blev kørt til børnehjemmet, som lå midt i byen. Byen er en ikke særlig stor by i Kina med ca. 180.000 indbyggere. I øjeblikket er der kun 4 børn, der bor på børnehjemmet; alle er handicappede på en eller anden måde. De andre 20 børn, som er tilknyttet børnehjemmet, er i familiepleje. Målet er, at alle børn enten skal være i familiepleje eller bortadopteret. De fleste børn bliver i dag adopteret af kinesiske familier.

Børnehjemmet virkede rent og pænt og vi fik indtryk af, at der blev taget godt vare på børnene. Resten af børnehjemmet var blevet omdannet til et hjem for ældre mennesker. Vi måtte ikke fotograferes indenfor på børnehjemmet, men gerne udenfor.

De næste tre dage var vi sammen med de nævnte mennesker. Det betød, at vi kunne stille alle de spørgsmål, vi ville. Specielt var det dejligt, at ayien var med, for så kunne pigerne og vi stille meget personlige spørgsmål, som vedrørte Tines og Sophies historie. Vi fandt ud af, at Tine og Sophie

havde sovet på samme værelse, og vi så de senge, de havde sovet i. Tine og Sophie var nogle af de første børn fra børnehjemmet, der var blevet adopteret til udlandet og også nogle af de første, der var på tilbagerejse.

I de tre dage, hvor vi var sammen med alle de nævnte mennesker fra Long You, så vi de seværdigheder, der var i området: en grotte, et buddhistisk tempel og selve byen. Vi var på riverrafting og spiste sammen flere gange. Under spisningen blev vi præsenteret for en del af den mad, der er typisk for området. Vi var alle sammen i en butik med kinesiske kjoler, og pigerne måtte vælge hver en kjole; en gave fra børnehjemmet som minde om byen og børnehjemmet.

Og eventyret endte lykkeligt

Også resten af vores Kina rejse forløb rigtig godt, og vi synes, det var et meget spændende, storslået og dejligt rejseland. Specielt var det dejligt med den venlighed og hjælpsomhed og alle de imødekommende smil, vi oplevede.

Det største eventyr var dog at opleve, hvor gæstfrit vi blev modtaget i Long You. Den hjertelighed, interesse og de varme følelser, vi mærkede for vores piger, betød rigtig meget både for dem og for os voksne. Og det er ganske vist. ■

En gave fra børnehjemmet – Tine og Sophie må vælge en kinesisk kjole.

Den skjulte fortid – *drøm eller mareridt?*

af Agnete Diderichsen

I denne artikel vil jeg forsøge at redegøre for de eventuelle psykiske problemer, der kan være forbundet med at rejse tilbage med vores børn til deres oprindelige hjemlande, og for nogle af de forhold, jeg mener spiller en rolle, og som er vigtige for os som forældre at forholde os til, inden vi træffer beslutningen om en sådan rejse ud i det fremmede og tilbage til fortiden.

Inden jeg vover mig ud i et sådant forehavende, må jeg understrege, at vores erfaringsgrundlag med sådanne rejser endnu er så spinkelt, at det er yderst vanskeligt, for ikke at sige umuligt at sige noget sikkert om, hvordan børnene vil reagere på et gensyn med deres oprindelige kultur og dermed fortid. Det eneste, vi med sikkerhed kan sige, er, at børnene vil reagere forskelligt, alt efter deres individuelle livshistorie og de traumer, de har gennemlevet i deres tidligste barndom, og hvordan deres psykiske udvikling har forløbet, siden de kom til os.

De følgende linjer er derfor skrevet med megen forbehold og bygger udelukkende på almenpsykologisk viden om den menneskelige psykes udvikling.

Inden jeg tager fat på omtalen af de forhold, der vedrører børnene, vil jeg imidlertid kort opholde mig ved selve rejsen og beslutningen om at rejse tilbage.

Hvorfor og hvordan rejser vi?

Man kan rejse på i hvert fald to principielt forskellige måder og med to forskellige formål. I virkeligheden er de fleste rejser måske mellemvarianter mellem de to. Men jeg vil omtale de to former i deres rene form for at trække de principielle forskelle frem og dermed samtidig pege på den forskel mht. psykisk belastning af barnet, de to rejsemåder vil betyde.

De to former for rejser vil jeg betegne som turistreisen og den psykoarkæologiske ekspedition.

Turistreisen

I ordet „turistrejse“ ligger, at det er en rejse, som ligner alle mulige andre rejser, vi fore-

tager sammen med vores børn, blot med den ene forskel, at vi besøger et for os særligt interessant land, fordi det er det land, som barnet engang for længe siden kom fra. Men formålet er det samme som alle andre rejser, nemlig at se og opleve dette for os begge fremmede land og dets kultur. Selvfølgelig besøger vi også den by, barnet stammer fra. Den er jo særlig interessant for os. I en rejse af denne art tilskriver vi ikke rejsen nogen anden eller særlig betydning for barnet. Barn og forældre rejser således på lige vilkår, som *danske* turister til et for begge parter lige fremmed land. Der hviler heller ingen særlige uudtalte forventninger til barnet om, at det skal opleve noget særligt eller andet end vi selv, føle en særlig tilknytning, genkendelse eller lignende. Barnet rejser ligesom vi selv som dansk turist på sit danske pas, i bogstavelig og overført betydning. Rejsens karakter understreger dette, og rejsen går ikke længere end til en fælles oplevelse af barnets oprindelige kulturelle baggrund.

At definere rejsen på denne måde og at gennemføre den på dette distancerede niveau betyder, at man netop i kraft af, at man holder distancen, ikke utilsigtet kommer til at sætte spørgsmålstejn ved barnets *danske* identitet, tilhørsforhold og ubetvivlelige samhörighed med os.

Alt andet lige er denne form for rejse derfor også den „blideste“, den der af barnet vil opleves mindst provokerende og belastende. Hvilket ikke er ensbetydende med, at barnet ikke kan opleve stærke følelser og gøre sig mange tanker ved at se det fremmede land og forestille sig, at det engang har boet i dette „mærkelige“ land.

Den psykoarkæologiske ekspedition

„Den psykoarkæologiske ekspedition“ er psykologisk set en helt anden slags rejse. Det er en rejse med det klare formål at op-søge og finde barnets personlige rødder. Det er en rejse tilbage til barnets personlige fortid (deraf navnet på rejsen). Hermed er der ikke mere tale om en rejse på fælles og lige vilkår, men en rejse, som tilskrives en særlig psykologisk betydning og derfor

nødvendigvis også er forbundet med en stærk følelsesmæssig belastning af barnet. Måske er barnet stærkt nok, måske ikke. Det afhænger af forhold, jeg senere skal komme ind på.

Intentionen med den slags rejser er selvfølgelig ikke at udsætte barnet for belastninger, det måske ikke kan klare. Intentionen er at hjælpe barnet med at fylde det hul ud, som er i dets livshistorie.

Men måske overvurderer vi ofte betydningen for barnet af dette hul. Vi glemmer, at vi også selv, hvor „biologiske“ vi end er, har huller i vores historie. Vi husker f.eks. intet fra vores første ca. tre leveår. Derfor mis-tolker vi måske ofte betydningen for barnet af det mere iøjnefaldende hul, der er i dets historie. Vi misforstår barnets nysgerrige spørgsmål om sin første mor, børnehjemmet m.m. som udtryk for *savn* og ikke for det lille barns naturlige nysgerrighed.

Måske misforstår vi pubertetsbarnets identitetsproblemer og søgen efter tilværelsens mening som udtryk for et savn efter kendskab til den ukendte fortid og ikke som et fænomen, der hører pubertetsårene til. Måske tror pubertetsbarnet selv, det finder, hvad det søger og savner, ved at rejse tilbage.

Derfor foretager vi ekspeditionen ikke blot med de bedste intentioner, men også i troen på, at vi gør noget godt for vores børn.

Den manglende historie

Vi søger det stykke af historien, som mangler, men glemmer måske, at netop det stykke historie om noget er en *lidelses-historie* i barnets liv, og at lidelsen kan dukke op samtidig med historien.

Det er nok det, vi ikke tilstrækkeligt har tænkt igennem: Vi kan ikke finde barnets fortid uden at risikere samtidig at finde de lidelser, som for barnet er knyttet sammen med denne fortid.

Og derfor kan det, der skulle være en berigende oplevelse for barnet og en oplevelse, der styrkede barnets identitet og selverkendelse, vise sig at blive et chok, en oplevelse, der forvandler drømmen til

TEMA: TILBAGEREJSER

et angstfyldt mareridt – ikke nødvendigvis. Det afhænger bl.a. af de forhold, jeg nu skal komme ind på. Men det er ingen tilfældighed, at jeg har kaldt denne form for rejse for en psykoarkæologisk ekspedition. Som ved andre arkæologiske udgravninger finder man ofte noget andet, end man søger. Det gælder ikke mindst, når man graver i den sjælelige fortids dybder.

Om barnets „udrustning“ til rejsen

Blandt de forhold, som bestemmer et barns reaktioner, vil jeg omtale tre, som med sikkerhed kan siges at spille en rolle, og som er vigtige at tænke igennem på forhånd, især hvis man overvejer den sidst omtalte form for rejse.

De tre forhold drejer sig om 1) barnets livshistorie, indtil det kom til os, 2) barnets psykiske udvikling efter, at det kom til os, og 3) barnets alder ved tilbagerejsen.

1. Barnets tidlige livshistorie

Alle vores børn har været udsat for et eller to store psykiske traumer i deres tidligste barndom. Ordet „traume“ betyder sår eller skade, og i psykologien bruges ordet som betegnelse for en følelsesmæssigt stærkt belastende oplevelse, i reglen en oplevelse forbundet med stærk angst.

Det første traume oplever barnet i forbindelse med adskillelsen fra dets biologiske mor og familie og anbringelsen på børnehjem. Det andet i forbindelse med bortadoptionen, som ikke blot indebærer endnu en separationsoplevelse, men samtidig en flyvetur ud i det ukendte og ankomsten til et totalt fremmed miljø.

For nogle børn falder traumerne sammen i ét traume. Det gælder børn, hvor adskillelsen fra moren og bortadoptionen sker samtidig.

For børn, der anbringes på børnehjem umiddelbart efter fødslen eller som helt spæde, vil den første separationsoplevelse (adskillelsen fra moren) i reglen ikke medføre et egentligt traume, da det spæde barn endnu ikke har udviklet en psykisk tilknytning til sin mor og derfor heller ikke oplever angst ved adskillelsen. Disse børn gennemlever således kun et traume, nemlig det, der knytter sig til bortadoptionen. Til gengæld har disse børn en lidelseshistorie bag sig, der knytter sig til institutionsopholdet, og som handler om ensomhed, forladthed, savn af kærlighed, ømhed og samhørighed, kort sagt om frustration af de mest elementære følelsesmæssige behov hos et lille barn.

Når et barn kommer ud for en traumatisk oplevelse eller udsættes for stærk frustration, vil det reagere psykisk på det på måder,

som bestemmes af dets alder. Det spæde barn vil reagere med en fiksering af den traumatiske oplevelse (tabsoplevelsen).

Hos det lidt ældre barn vil der ske det, der kaldes en fortrængning. Barnet vil reagere ved at fortrænge oplevelsen og de følelser (angst, smerte), der knytter sig til den, fra sin bevidsthed. Det betyder ikke, at følelserne er forsvundet, men at de er trængt bort fra barnets bevidste følelsesliv.

Fortrængninger

Netop fordi følelserne ikke er forsvundet, men stadig befinder sig et sted i barnets sjæl i det, man kalder det ubevidste, kan følelserne under visse omstændigheder dukke op igen på et bevidst plan. Fortrængningen kan hæves, og de følelser, der knytter sig til traumatet, kan genopleves.

Det er bl.a. det, man betjener sig af i psykoanalytisk terapi. Her ophæver man gennem bestemte teknikker patientens fortrængninger af traumatiske oplevelser fra den tidlige barndom for at frigøre de psykiske ressourcer, som hidtil har været bundet til fortrængningen og har opretholdt denne. Men terapeutens arbejde standser ikke ved fortrængningens ophævelse. Hans vigtigste job er netop at hjælpe patienten med at bearbejde de følelser, som det lille barn ikke kunne udholde og derfor måtte fortrænge, på et bevidst og rationelt plan og derigennem ophæve oplevelsens traumatiserende virkning. Terapeutens job er jo ikke at efterlade patienten med åbne sår (en blotlagt sjæl), men at hele de sår, han har åbnet.

På tilsvarende måde kan der forekomme en – om end ofte kun delvis – ophævelse af fortrængninger, hvis mennesker kommer ud for situationer, der på den ene eller anden måde ligner den situation, der i sin tid fremkaldte traumatet. Et fænomen, der typisk viser sig på den måde, at mennesket reagerer med irrationel eller overdreven angst på situationer, der i sig selv ikke kan begrunde den stærke angstreaktion. Derfor navnet „irrationel“.

Vi skal ikke her gå dybere ind i disse udviklede psykologiske problemer. Det allerede sagte er en stærk forenkling af den menneskelige psykes komplicerede, som jeg kun tillader mig for at lede tanken hen på, hvad det er, som psykologisk kan ske, når vi bringer vores børn i situationer, der ligger tilstrækkelig tæt på den situation, barnet engang var i, og som skabte traumerne i barnets sjæl.

Gensyn med børnehjemmet

Et gensyn med det børnehjem, barnet engang boede på, kan være en sådan si-

tuation og dermed udløse en reaktion hos barnet, som kommer bag på både barnet og os. Spørgsmålet er da, om vi er parat til og i stand til at hele det sår i barnets sjæl, vi utilsigtet kommer til at åbne.

Barnet er måske kommet til os i f.eks. 2. leveår og husker intet om sin fortid på børnehjemmet. Og det er intetanende om de følelser, der i sin tid knyttede sig til stedet og opholdet der. Som ældre giver barnet måske udtryk for et ønske om at se den fortid og det sted, som det ikke mere husker. Og vi tager af sted med de bedste hensigter om at give barnet indsigt i det, det ikke husker og dermed styrke barnet i dets erkendelse af sig selv og sin historie.

Men her er det, vi nok i højere grad bør betænke, at vi ikke kan foretage en sådan rejse alene med barnets intellekt. Hele dets personlighed og følelsesliv følger med som lig i lasten, vi ikke kender. Den rejse, vi foretager, er ikke bare en udforskning af et stykke historie. Det er en udforskning af et stykke menneskelig livshistorie. Og den menneskelige livshistorie er altid en lidelseshistorie, mættet med følelsesmæssigt liv. Tænker vi tilbage på vores egen barndom, hvad er det da, vi på blot det bevidste plan husker? Er det ikke netop de mest følelsesladede oplevelser i vores egen barndomshistorie, som står tilbage? De største glæder, de største sorger, barndommens ydmygelser og nederlag? – Men meget af det husker vi uden at vide hvorfor.

Børnenes fortid – en lidelseshistorie

Jeg tror, vi skal reflektere vores børns fortid på en anden måde. I åbenhedens og ærlighedens navn har vi tænkt på børnenes fortid som et stykke historie, barnet havde krav på at få viden om. Og rejserne er planlagt ud fra denne tankegang og udsprunget af respekt for barnets fortid og et ønske om at være ærlige forældre.

Tænker vi i stedet barnets fortid som en lidelseshistorie, bliver vi tvunget til at overveje, hvor meget af sandheden, vi egentlig ønsker at kende og at konfrontere vores børn med. Og især hvor meget af sandheden, vores børn kan bære og vi selv tage ansvaret for at åbenbare for dem.

At plædere for en sådan anden måde af reflektere børnenes historie på er ikke at tale mod ærlighedens og sandhedens betydning i forholdet til vores børn. Selvfølgelig har de krav på at kende den historiske sandhed. Men spørgsmålet er, hvor grænsen går mellem den konkrete historiske sandhed og den menneskelige sandhed, som samtidig rummer de spor, den historiske sandhed har sat sig i den menneskelige

sjæl, her vores børns sjæle – de traumer og lidelser og den smerte, som den historiske sandhed har pådraget dem. Hvor meget af den *fulde* sandhed kender vi om os selv og vores egen livshistorie?

Grænsen mellem den objektive, historiske sandhed og den fulde livshistoriske sandhed er svær at drage. Og det er præcis den, vi kan komme til at overskride i vores søgen efter den historiske sandhed.

Skal vi så blive hjemme?

Konklusionen af dette er ikke, at vi for en sikkerheds skyld hellere må blive hjemme.

Konklusionen er, at vi hver især må tænke det stykke af vores børns livshistorie, vi kender, grundigt igennem, inden vi træffer beslutningen. Hvilke traumer har barnet været udsat for? Hvor gammelt var det, da det blev skilt fra sin første mor? Hvor lang har dets institutionskarriere været? Hvor gammelt var barnet ved bortadoptionen? Hvordan var barnets psykiske tilstand ved ankomsten til os? Hvordan forløb barnets psykiske tilpasningsproces hos os? Hvilke spor har barnets tidlige livshistorie sat sig i dets personlighed? Hvor følsomt, sårbart henholdsvis robust og stærkt er vores barn? – Dette er nogle af de spørgsmål, vi må stille os selv. Svarene er forskellige. Hvert barn har sin livshistorie. Konklusionen på spørgsmålet om rejse eller ej må derfor også drages

ud fra hvert enkelt barns særlige historie og særlige subjektive reaktion på historien. Et generelt svar findes ikke.

2. Barnets senere psykiske udvikling

Et andet forhold, vi må tage i betragtning, er barnets personlighedsmæssige udvikling, efter at det kom til os.

Særlig vigtig er her barnets identitetsudvikling eller selvopfattelse. Og jeg skal af pladshensyn begrænse mig til denne side af personlighedsdannelsen.

Den menneskelige identitet eller selvopfattelse har flere aspekter. Et følelsesmæssigt aspekt (selvfølelsen), der drejer sig om følelsen at være et værdsat og elsket menneske, følelsen af at være et elskværdigt i modsætning til et ikke-elskværdigt menneske. Herudover rummer identiteten et mere kognitivt aspekt (selvbevidstheden), der drejer sig om oplevelsen af, hvem man er og af ens personlige, menneskelige kompetence (hvad man kan, ens personlige egenskaber osv.)

Et barns identitetsdannelse er altid et resultat af omverdenens svar til barnet på, hvem det er. For et lille barn er forældrene de vigtigste identitetsdannere. Det er os, der som forældre gennem vores følelsesmæssige forhold til barnet skaber dets grundlæggende følelse af at være et elsket og værdsat menneske, henholdsvis ikke

at være det. Det er os, der gennem vores opdragelse, anerkendelse af og respekt for barnet skaber dets grundlæggende bevidsthed om at være et værdigt og kompetent menneske, henholdsvis ikke at være det.

En sund identitetsudvikling er således et spørgsmål om forældres betingelser for og evne til at skabe et trygt og varmt psykologisk opvækstmiljø for barnet, et miljø, der bygger på samhørighed, kærlighed, solidaritet og respekt.

Dette gælder for alle børns udvikling.

Barnets viden om sin tilblivelse

For adoptivbørn er der desuden et andet forhold, som er vigtigt, nemlig barnets viden om sin tilblivelse og tidligere livshistorie. Vores børn vil gang på gang blive bragt i situationer, hvor en tankeløs omverden sætter spørgsmålstejn ved deres identitet („hvem er din rigtige mor?“) Alene derfor har de krav på at kende sandheden. Og kender de den samtidig med, at vi som forældre har formået at opbygge et forhold til barnet, der bygger på en ubetvivlelig samhørighed, vil selv det mest taktløse spørgsmål ikke bringe tvivl i barnets sind om, hvem det er, og hvor det hører til.

Biologiens rolle – et kulturfænomen

Biologien spiller i virkeligheden en forbløffende lille rolle i dette spørgsmål. Det er

Mon han spiller Søren Banjomus? Det er Adams første jul i Danmark. Han er født i Nigeria.

Rasmus Elijah 5 år pynter træet juleaften. Han er født i Nigeria.

TEMA: TILBAGEREJSER

et kulturfænomen, at det biologiske forældreskab og avlen af børn har fået tilskrevet så stor en betydning i forhold til det psykologiske forældreskab. Forældreskab i psykologisk forstand har meget lidt – om overhovedet noget – at gøre med biologi og biologisk avl. Det har langt mere med den førnævnte samhørighed og solidaritet at gøre.

Når jeg fremhæver samhørighedens centrale rolle i barnets identitetsdannelse så stærkt i denne sammenhæng, er det af to grunde:

1) For at pege på, at det ikke er tilstrækkeligt, at vi har været ærlige, fortalt barnet sandheden og talt med det om dets tidligere livshistorie, når vi skal vurdere barnets identitetsmæssige styrke eller personlige integritet. Spørgsmål om, hvorvidt barnet er stærkt nok, sikker nok på sig selv til at kunne klare en konfrontation med fortiden, kan ikke besvares alene ud fra barnets intellektuelle viden om sin fortid eller måden, det intellektuelt behersker sin situation som adoptivbarn på.

2) For at gøre opmærksom på en af de risici, der kan være forbundet med en rejse tilbage til fortiden. Rejsen kan utilsigtet komme til at sætte spørgsmålstejn ved barnets tilhørsforhold og dermed dets samhørighedsfølelse, som vores barn.

Om den gør det, afhænger af barnets egen opfattelse af samhørighedens ubetvivlelighed, henholdsvis tvivlsomhed. Og af, hvad vi gør rejsen til, hvilken psykologisk betydning, vi selv tillægger den, og som barnet dermed selv oplever, at den har jvf. denne artikels indledning.

Barnets egne tanker om at være adopteret

Selvfølger vi alle – og vil alle gerne tro – at vi er dybt forankrede i barnets sjæl, og at intet kan sætte spørgsmålstejn ved barnets tilhørsforhold til os. Men vi kan ikke uden videre gå ud fra, at det er sådan.

Det, vi kan, er at aflæse de udtryk, barnet giver for sin oplevelse af sig selv og tilhørsforholdets grad af ubetvivlelighed. Sådanne udtryk finder vi i barnets grad af åbenhed og fortrolighed i forholdet til os, specielt mht. dets tanker om sin egen status som adoptivbarn.

Vi finder dem i måden, barnet følelsesmæssigt behersker sin situation som adoptivbarn på. Glemmer barnet til daglig sin særlige status? Et der overhovedet et problem for barnet at være adoptivbarn? Giver barnet udtryk (direkte eller indirekte) for et ønske om at være vores biologiske barn? Hvordan svarer barnet på omverdenens

spørgsmål? Spiller adoptivbarns-situationen nogen rolle for barnets selvtilid? Er barnet glad for sig selv, f.eks. for sit udseende? Giver det spontant udtryk for sine følelser for os? Hvordan er barnets forhold til kammerater? Dette er blot nogle af de udtryk, barnet giver, og som kan lede os på sporet af et svar.

Alt andet lige vil et barn, der aldrig (følelsesmæssigt) sætter spørgsmålstejn ved sit tilhørsforhold og sin samhørighed med os, være bedst udrustet til rejsen.

Jo mere overbevist et barn er om dets samhørighed med os, des mere skal der til for at rokke ved barnets overbevisning og bringe tvivl i dets sjæl.

Og des bedre kan vi støtte barnet, hvis rejsen bliver en provokation, en oplevelse, der, selvom om den ikke direkte sætter spørgsmålstejn ved samhørigheden, alligevel river op i gamle sår, som barnet ikke vidste, det havde, og som vi selv troede, vi for længst havde helet.

3. Barnets alder ved en eventuel tilbagerejse

Det er mit indtryk, at de fleste forældre, som beslutter at rejse tilbage med børnene, vælger at gøre dette, når børnene er blevet halv voksne, altså i pubertetsalderen. Umiddelbart kan det også synes rimeligt og fornuftigt at vente med rejsen, til børnene er blevet store nok til at få udbytte af rejsen og modne nok til at kunne have med de følelser at gøre, som rejsen eventuelt måtte provokere hos dem.

Samtidig er pubertetsårene en periode i de unges udvikling, hvor de gør sig mange tanker af eksistentiel art om livet og døden, tilværelsens mening og deres egen fremtid som voksne. Det er også en kriseperiode i menneskets udvikling, en periode hvor man befinder sig på overgangen fra barndommens beskyttede tilværelse til voksenlivets ubeskyttede vilkår. Mange unge oplever derfor også en identitetskrise i disse år. Man er ikke længere barn, men heller ikke voksen. Hvem er man egentlig? I sammenhæng med dette ændres også forældrenes rolle i forhold til barnet. Når man ikke længere er barn, kan man ikke mere relatere sig til sine forældre på barnets måde, nemlig som mor og far. I det tomrum, hvor pubertetsbarnet svæver, har det ikke kun brug for os som far og mor og kan ikke mere nære barnets ukritiske tillid til os som det.

Den unge må relatere sig til forældrene som voksne mennesker i en verden, hvor det selv skal være voksen. Det har brug for os som modeller og idealer for voksenhed. Derfor kræver den unge den totale ufejl-

barlighed af os, at vi er ideelle modeller for den voksenhed, han eller hun selv søger. Og samtidig skal den unge frigøre sig fra nøjagtig dem, han/hun søger idealerne hos, og finde sin egen voksenhed.

Det er en modsigelsesfyldt proces og en svær og ambivalent kamp for den unge. Derfor får den også ofte så stærke udtryk i form af protest og revolte mod først og fremmest dem, som er den unges nærmeste modeller for voksenhed, nemlig os forældre. – Alt hvad vi er, alt hvad vi står for, må kasseres, samtidig med at vi som personer skal være nærmest perfekte og ideelle, for at den unge kan finde sin egen person forskellig fra os, sin egen voksenhed, en ny identitet som voksen.

Nøglen til livets gåde

Det er forståeligt, hvis adoptivbørn i denne periode gør sig særlig mange tanker om deres identitet. Og endnu mere forståeligt, hvis disse børn henfører deres identitetskonflikter og søgen efter deres egen person, sammenhæng og mening med tilværelsen til deres særlige livshistorie og den ukendte, mystiske fortid. At de måske tror, at gensyn og kendskab til den derfor ville give dem nøglen til livets gåde og låse døren op til det, de søger: forankring, identitet og mening.

Velsagtens er det også derfor, måske endda mest for at hjælpe de unge gennem pubertetsperiodens kriser og søgen, at mange forældre vælger netop dette tidspunkt for rejsen.

Men af samme grund er jeg betænkelig mht., hvor velvalgt tidspunktet er.

De unge er i forvejen i krise. De befinder sig i en periode af deres liv, hvor tvivlen og rådvildheden råder, hvor de er på vej ud af barndommens afhængighed, som ikke kun betyder farvel til „snærende bånd“, men samtidig til beskyttelse og tryghed. Krisen er derfor heller ikke kun kritik, protest og revolte. Bag pubertetsbarnets „umulighed“ og „uregerlighed“ skjuler der sig en nærmest hudløs sårbarhed.

Dette spørgsmål rejser sig for mig: Skal vi i netop en periode, hvor børnene i forvejen er i krise, hvor de er særlig sårbare og følelsesmæssigt ude af balance, udsætte dem for den stærke oplevelse, en rejse tilbage og et gensyn med fortiden kan betyde?

Uanset hvor meget den unge selv har givet udtryk for et ønske – ja, måske endog længsel – efter at kende sin fortid, må vi ikke undervurdere pubertetsbarnets samtidige sårbarhed og forsvarsløshed. Oplevelsen kan blive noget ganske andet, end den unge selv forventer og tror. I stedet for

at finde sammenhængen, meningen og „sig selv“ møder barnet noget, der føles – og må føles – vildt fremmed, noget, der ikke giver barnet det gensvar, det ønsker, og som måske efterladet barnet med en endnu stærkere oplevelse af usikkerhed, rodløshed, ensomhed og identitetsløshed. Den mulighed kan ikke udelukkes.

Og over for den står pubertetsbarnet langt mere forsvarsløst, nøgent og alene end det yngre barn, der stadig kan dække sig under sine (adoptiv)forældres beskyttende vinger og hente styrke, støtte og forsvaret gennem dem.

Pubertetsbarnet kan ikke på samme måde bruge sin forældre som værn mod opløsning og identitetsskred. Uanset hvor gerne vi selv vil – og også til en vis grad kan – støtte den unge, er vi som forældre ikke mere repræsentanter for den endegyldige tryghed og beskyttelse. Pubertetsbarnets gryende erkendelse af, at mennesket er alene i verden, forhindrer os i at beskytte det.

Dette er det ene forhold, som gør mig betænkelig ved at vælge at rejse på netop det tidspunkt.

Børnenes egne forhåbninger

Det andet forhold drejer sig om pubertetsbørnenes egne forhåbninger til rejsen. Der er ikke meget tvivl om, at for mange unge, der ønsker at rejse tilbage, er ønsket i sit væsen et udtryk for den tidligere omtalte drøm om eller tro på, at løsningen på livets gåde findes i den skjulte fortid.

Som alle andre pubertetsbørn leder også adoptivbørn efter livets mening, løsningen på gåden. Men i modsætning til alle andre pubertetsbørn kan adoptivbørn placere livets gåde et bestemt sted, nemlig i deres egen fortid. Og de kan have et håb om eller en drøm om, at løsningen skjuler sig samme sted.

Ved at opfylde børnenes rejseønske bekræfter vi indirekte dette håb. Men håbet er en illusion, der i bedste fald fører til skuffelse, en oplevelse af, at man ikke fandt, hvad man søgte eller håbede at finde. Men som også kan medføre, at barnet vender hjem desillusioneret og endnu mere rodløst end før.

Hvis man alligevel vælger at rejse med sit pubertetsbarn, tror jeg, det er meget vigtigt, at man ikke blot diskuterer rejsen og dens formål grundigt med barnet, men at man også prøver at finde frem til, hvilke mere skjulte håb og forventninger om andet og mere end at kende sin fortid, der eventuelt gør sig gældende og spiller ind på barnets ønske om rejsen.

Jo mere realistisk et forventningsgrundlag, rejsen gennemføres på, des bedre tror jeg alt andet lige, det vil gå.

Vi må gøre det helt klart for barnet, at ingen af os aner, hvad vi vil finde på rejsen. Men én ting er vi sikre på *ikke* at finde: svaret på livets eksistentielle problem. Det svar findes ikke hverken i Korea eller Thailand.

Den drøm må vi slå ihjel på forhånd, og inden den bliver til et mareridt.

Det bedste tidspunkt

Selv ville jeg efter de overvejelser, jeg har gjort mig, nok ikke vælge pubertetsårene som rejsetidspunkt, men snarere 9-12-årsalderen.

9-12-årsalderen er i reglen en relativt rolig og harmonisk periode i barnets liv, hvor barnet følelsesmæssigt hviler i sig selv, har fundet sig selv som „stort barn“, skolebarn. Det er samtidig en periode, hvor barnet intellektuelt er præget af et næsten umætteligt videbegær og en kolossal appetit på livet. Måske netop fordi barnet følelsesmæssigt er i balance, har det dette intellektuelle begær, dette utrolige livsmod og denne kraft til at erobre verden.

Det er et stærkt og godt grundlag at rejse på. Langt bedre end pubertetsårene, hvor så voldsomme følelser kæmper i barnets sjæl, og hvor følelseslivet kan vælte det hele omkuld for barnet.

Respekt handler ikke kun om fortiden

På trods af de mange problemer, jeg her har peget på, og på trods af de betænkeligheder, jeg har givet udtryk for, har det ikke været min hensigt hverken at skræmme nogen eller at råde forældre til at opgive rejseplanerne.

Når redegørelsen betoner problemerne og de eventuelle negative konsekvenser så stærkt, er det bestemt af et formål om, at vi alle som forældre bliver mere bevidste om, hvad det egentlig er, vi gør, når vi beslutter at rejse, eller at vi på et psykologisk plan forstår, hvad det er, vi udsætter vores børn for.

Respekt for børnenes oprindelse og livshistorie er en både legitim og solidarisk begrundelse for rejsen, men ikke en tilstrækkelig begrundelse. Respekten må vejes op mod de psykologiske betingede problemer og risici, der for barnet kan være forbundet med rejsen.

Det er vigtigt, at vi gør os klart, at nok er respekt for og åbenhed omkring barnets fortid en væsentlig ting. Men denne respekt må ikke antage dimensioner eller tilskrives en betydning, der får den til at overskygge

det, som er det vigtigste af alt: respekten for barnet som det menneske, det er i dag, nemlig *vores* barn og et produkt af vores kærlighed og opdragelse.

Vi har bestemt, at børnene skal være *vores* børn og dermed danske børn. Og den beslutning skal vi vare os for ikke utilsigtet at komme til at sætte spørgsmålstegn ved.

I åbenhedens og ærlighedens navn kan vi komme til at øve vold mod vores børn, hvis vi lader respekten for fortiden få en status, der ikke tilkommer den, og som overskrider den betydning, fortiden har for barnet selv.

Nok skal vi vise respekt for børnenes særlige historie og fortid. Men respekten må ikke slå over i dyrkelse af denne fortid. Og det gør den, hvis vi ureflekteret tilskriver barnet en særlig tilknytning og kun en særlig længsel eller et savn efter sine „biologiske rødder“. Kun børn, vi modtager som relativt store, kan føle en sådan tilknytning og længsel. I alle andre tilfælde er tilskrivningen et udtryk for, at vi som forældre ligger under for netop den myte, vi har gjort op med ved at adoptere vores børn, nemlig myten om „blodets bånd“ og det biologiske slægtskabs betydning.

Som forældre er det ikke vores opgave at skabe myter på vores børns vegne ved at dyrke deres fortid.

Vores opgave og det, vi skal dyrke, er det, vi har taget os på at dyrke, nemlig vores børn. Vi har én gang valgt at dyrke og kultivere dem i den danske jord, og vi har fået dem til at slå rødder og blomstre i denne jord. Så lad os fortsætte med det og værne om de rødder, barnet har slået hos os og i kraft af os. Det er trods alt de rødder, barnet skal leve af og hente sin livsstyrke fra.

Nok har barnet oprindeligt spiret og slået sine første rødder i en anden jord. Men hos nogen er disse rødder næsten døde. Hos andre lever de endnu. Hvor stærke de gamle rødder er, er individuelt bestemt. Men lad os ikke dyrke dem mere, end de har levedygtighed til.

Og lad os for enhver pris undgå alt, hvad der ligner forsøg på endnu en omdyrkning eller omkultivering af vores børn. ■

Artiklen har tidligere været bragt i Adoption & Samfund nr. 2, marts 1985. Denne udgave er lettere redigeret af Heidi Senderovitz (den oprindelige artikel indeholdt svar på en specifik læserhenvendelse, der ikke længere har relevans, og som derfor er udeladt her).

Tilbage til Nepal og min biologiske familie

Af Rasmus Lundsgaard Jensen

I 1996 kom jeg til Danmark og var på det tidspunkt næsten 4 år. Jeg faldt hurtigt til, og efter et halvt år snakkede jeg dansk på samme niveau som jævnaldrene.

Jeg har indtil videre haft fire „tilbagerejser“ til Nepal, hvor jeg er født. Den første var i 1999, hvor jeg sammen med mine forældre hentede min lillesøster. Dette blev mit første gensyn med børnehjemmet, hvor jeg havde boet i et halvt år. På trods af at det var stort, kunne jeg uden besvær finde mit gamle værelse og min seng. Jeg husker det som en god oplevelse. Det var hyggeligt at møde nogle af dem, der havde passet mig, men mest det at være sammen med de børn, der boede der nu.

I 2004 var min familie og jeg ude og rejse i et halvt år. Vi var 2½ måneder i Nepal. I det tidsrum fik jeg set rigtig meget af landet og dets kultur. På denne tur var jeg nede og se det område, hvor jeg er født. Det var en god oplevelse at se området, men det påvirkede mig også rigtig meget. Jeg kan huske, at jeg gik med tanken, at jeg måske var gået forbi min egen biologiske familie. Det var på dette tidspunkt, at jeg blev klar over, at jeg havde et behov for og en lyst til at møde min biologiske familie. Mine adoptivforældre var blevet rådet til ikke at opsøge min biologiske familie på dette tidspunkt, da jeg kun var 11 år, men de havde gjort det klart for mig, at de gerne ville hjælpe mig med at finde min biologiske familie, når jeg blev noget ældre.

Tredje gang jeg var i Nepal, var i 2008, hvor vi var der for at besøge de gode venner, vi havde fået, og for at komme ud og vandre.

Svært at få det sagt

Skønt mine adoptivforældre havde sagt, at de gerne ville hjælpe mig med at prøve at finde min biologiske familie, var det alligevel svært for mig at få det sagt, da jeg var bange for at gøre mine adoptivforældre kede af det og virke utaknemmelig. Da jeg endelig havde fået fortalt det, blev det med det samme bestemt, at vi sommeren efter skulle til Nepal i håb om at møde min biologiske familie. Via andre, der har adopteret fra Nepal, fik vi kontakt til en journalist i landet, og han fandt min biologiske familie. Ifølge adoptionspapirerne var mine biologiske forældre døde. Det var derfor en stor glædelig overraskelse at få at vide, at jeg havde begge forældre, tre søstre og tre niecer i Nepal, der alle bare ventede på, at jeg kom og besøgte dem.

Illusionerne blev virkelige

Godt fire måneder senere tog min adoptivfamilie og jeg til Nepal, og sammen med journalisten tog vi ud til min biologiske familie.

På forhånd havde jeg set billeder af dem, og skønt jeg glædede mig, var det alligevel en mærkelig fornemmelse at være på vej tilbage til dem. Pludselig var de illusioner, jeg havde gået og gjort mig, nu virkelighed.

Især mødet med min biologiske mor berørte mig meget. Hun udstråede en varme, der gjorde, at både jeg og mine adoptivforældre følte os godt tilpas.

Vi var hos dem i næsten to dage, hvilket gjorde, at vi fik et rimeligt godt indtryk af både mine forældre og søstre, og jeg oplevede både deres glæde og stolthed over, at jeg var tilbage. Jeg var et klart midtpunkt, og det var både irriterende og sjovt, at hele nabolaget skulle se én.

Det var en stor lettelse for mig at opleve at se, at mine forældre efter nepalesisk standard havde det godt og levede under rimelige forhold.

Man skal have en vis alder

Jeg kan kun opfordre adopterede, der overvejer at opsøge deres biologiske familie til at gøre det, også selv om det måske vil gøre adoptivforældrene kede af det. Jeg vil samtidig opfordre til, at man skal have en vis alder og gerne tage sin adoptivforældre med på sådan en „tilbagerejse“, da det følelsesmæssigt kræver meget. Man skal imidlertid være bevidst om, at man sandsynligvis vil komme til at føle en forpligtigelse over for sin biologiske familie, hvilket kan være økonomisk hjælp eller at komme på besøg.

I dag har jeg kontakt til mine biologiske forældre via den ene svoger og en fætter, der begge kan engelsk. Jeg er ikke i tvivl om, at jeg atter skal besøge familien i Nepal, det er blot et spørgsmål om tid. ■

Rasmus med sin nepalesiske familie: hans tre søstre og en niece samt mor og far.

Rasmus og de stolte forældre.

INDIEN

tur-retur

Af Radhika Vang Jensen

Jeg træder ud af lufthavnen, en pige vinker til mig, jeg vinker tilbage og tænker straks: „Hvor er de venlige her i Indien“ – men det var ikke kun venlighed, hun ville udvise, hun ville have penge. Dette var mit første møde med en indisk tigger, og det var ikke spor nemt.

Mit navn er Radhika Vang Jensen, jeg er 20 år og opvokset på Frederiksberg i København. Jeg er adopteret fra Indien, og kom til Danmark 8 måneder gammel i maj 1992. Mine forældre har, lige siden jeg var helt lille, lovet mig, at det år, jeg skulle konfirmeres, skulle vi til Indien og se mine gamle

børnehjem. Det er nu snart 5 år siden, og jeg tænker stadig tilbage på turen som noget af det bedste, men også hårdeste, jeg nogensinde har prøvet.

Det var den 9. februar 2007. Klokken var 5 om morgenen, og vi sad i taxaen på vej til lufthavnen. Jeg havde prøvet at fortælle

mine venner, hvad jeg skulle, men jeg tror ikke, der var nogen, der egentlig kunne forstå, hvor meget det her betød for mig. Jeg var også enormt bange. Hvad nu hvis jeg følte mig bedre tilpas i Indien? Hvad nu hvis jeg kunne få lov at se et billede af min biologiske mor? Eller hvad nu hvis turen blev en ren fiasko, og jeg hellere ville hjem? De tanker løb igennem mit hoved, men én ting jeg var sikker på, var, at jeg ikke skulle møde noget biologisk familie. Heldigvis. Det tror jeg ikke, jeg ville kunne have klaret i en alder af 15 år.

Det var en rigtig lang flyvetur derover. Da vi landede i Mumbai, var der et mylder af mennesker. Alle var mørke i huden, alle var små, og alle havde sort hår. Det var skægt.

Da vi skulle have vores kufferter, var det kun min søsters, der var nået frem til Mumbai. Vi havde nemlig mellemlandet i Wien, og der var de andre kufferter havnet. Hm. Havde man været lidt smart, havde man pakket et ekstra sæt undertøj, en tandbørste og lidt koldere tøj, men det havde man ikke. Jeg måtte derfor nøjes med mine cowboybukser og min T-shirt i de næste par dage, hvor kufferterne stadig var på vej.

Dagen efter skulle vi først og fremmest have hævet penge, da vores kontanter lå

Radhika med et barn på børnehjemmet Matru Sewa Sangh.

TEMA: TILBAGEREJSER

Meta Pundlik, Radhika og Radhikas far Philip.

Radhika sidder på skødet af Jaisita.

i en af kufferterne på vej fra Wien. Det var lidt af et cirkus at hæve penge. En albino-inder rendte i hælene på os, og førte os fra den ene ødelagte hæveautomat til den anden. Vi følte os lidt åndssvage, men vi fik set en stor del af det område, vi boede i. Albino-inderen krævede selvfølgelig penge for al den tid, han havde fulgt os rundt, og sagde, dog lidt utroværdigt, at han ikke vidste, at de var ødelagte. Det skøre var bare, at mange af de maskiner, han førte os hen til, ikke engang var hæveautomater. Det var lidt ubehageligt.

Lugten af karry, røgelse og friture

Vi fik hævet penge, og alt var godt. Lugten af karry, masala, røgelse, friture og sved fløj rundt i luften. Kvinders sarier lyste op over alt. De var gule, grønne, blå, pink, røde, orange, lyseblå osv. osv. Jeg har aldrig set så mange farver før. Trafikken var sindssyg. Folk kørte alle vegne, på kryds og tværs og i forkerte kørebaner. Alligevel havde de styr på deres køretøjer, for ingen kørte sammen. Der blev heller ikke taget hensyn til blinklys. Folk vadede bare over gaden, hvis de havde lyst – også politibetjentene.

Ved vores hotel var der en allé, som var fyldt med hundredvis af små boder, hvor man kunne købe alt fra smykker til lækker indisk mad. Man kunne sågar få lappet sit tøj eller få pudset sine sko. Min søster og jeg tog et kig i en bod med 140 forskellige øre-ringe. Alle til den laveste pris. Jeg hev min pung frem, hvori der var det, der svarer til 80 kr. Manden i boden stirrede på mig. Ikke nok med, at jeg gik rundt med „hvide“, jeg havde også min egen pung. Det var ubehageligt, for sådan tænkte jeg ikke på det. Manden spurgte mig, om jeg var adopteret, og jeg svarede ja. Derefter sagde han, at

jeg var heldig, og skulle nyde hvert øjeblik i mit liv. Jeg har jo aldrig prøvet andet, og kan ikke huske de første 8 måneder af mit liv, så det var mærkeligt at skulle sige, at man var taknemmelig for at være blevet adopteret.

Følelsen af, at vi er rige

Tilbage på hotellet havde vi fået en „chauffør“. Han hed Alagar, havde kone og to børn. Han elskede at fortælle historier om sit liv og om Indien. Vi fortalte om Danmark, og han var tydeligvis lidt målløs. Igen var det mærkeligt at skulle holde information tilbage, fordi man var bange for at lyde, som om man pralede. Min far hev på et tidspunkt sin mobil frem, og Alagar kiggede på den, og sagde, at den sikkert kostede lige så meget som hans årsløn. Mobilen blev hurtigt lagt i lommen igen.

Alagar tog en dag sin datters skoleafleveringer med. Han var rigtig stolt af hendes engelskkundskaber. Vi fortalte ham om de steder, vi ville besøge i Mumbai. Han sagde, at der fandtes et vaskeri, hvor alle hoteller i Mumbai fik vasket. Han sagde også, at der var et bestemt område af Mumbai, som han forbød os at tage hen. Havde vi været skræmte af fattigdommen indtil videre, ville dette være det rene helvede. Det var ikke som den almindelige slum, folk var farlige. Kriminaliteten var høj, og der blev stjålet med arme og ben. Det var ikke så betryggende at vide, at der fandtes et område af Mumbai, som var værre end det, vi allerede havde set. Jeg havde f.eks. set en mand, som havde mistet begge sine ben. Han havde kun én arm og havde bylder i hele hovedet. Jeg havde lyst til at hjælpe ham og give ham alle mine penge, men jeg vidste, at pengene ikke gik til hvad, jeg ønskede.

Da vi ankom til vaskeriet, havde de hængt tøjet op i den fineste orden. Intet så sjusket ud. En gruppe fyre stod og vaskede sig. De fik straks øje på mig med kameraet og begyndte så at fnise.

Ved siden af vaskeriet kørte der tog. Togene var så proppede, at folk måtte hænge ud af vinduerne for at kunne være der. Der var heller ingen døre. Jeg ville have været bange for at ryge ud, men det så ikke ud, som om det generede nogen.

Sovende børn i midterrabbatten

Vi skulle på et tidspunkt se et tempel. På vej derud så jeg, at små børn lå og sov i midterrabbatten. Jeg turde næsten ikke at kigge, og var skrækslagen for, at vi kom til at køre dem over. Jeg tror, der var omkring 30 cm fra vores hjul til deres hoveder, men Alagar sagde, at der altid lå børn der. Børnene boede med deres familier i containere på den anden side af vejen. De så ikke fattige ud, for mange havde f.eks. TV, stereoanlæg og computer, men jeg tror, de boede der, fordi der simpelthen ikke er nok boliger til hele Mumbais befolkning.

Det første børnehjem

Dagen kom hvor vi skulle se det første børnehjem. På vej derud havde vi en sjov taxa-chauffør. Han sagde, at han ikke interesserede sig for politik, men alligevel havde han mange meninger. Han mente f.eks., at Bush var som en abe. En abe har nemlig ikke noget hjerte, sagde han, og den springer fra gren til gren. Det gør Bush også, sagde han.

Da vi ankom til børnehjemmet, fandt vi ud af, at det var den samme forstander, som dengang jeg boede der. Hun hed Jaisita og var yderst venlig. Hun ville have, at jeg skulle sidde på hendes skød for at udtrykke,

hvor glad hun var for, at jeg var kommet tilbage for at se hjemmet. Jaisita viste os rundt, også selvom hun havde hundrede andre ting, hun skulle nå. Hun vidste godt, hvor vigtigt dette besøg var for mig. Det var mærkeligt at se børnene ligge spredt rundt på madrasser eller løbe rundt og lege og vide, at det engang havde været én selv. Personalet var søde, og enormt kompetente, så jeg var rolig. Jeg vidste, at der var blevet taget godt af mig i de første måneder af mit liv.

Efter børnehjemsbesøget kørte Alagar os ud til et krydderimarked. Min søster og jeg stod og kiggede i en bod og havde ellers hevet 10 forskellige slags krydderier frem, som vi ville købe. Mændene i boden vidste udmærket godt, at vi ikke havde nogen anelse om, hvor meget krydderier kostede, og jeg tror, vi blev snydt, men det gjorde ikke noget, for det var utroligt billigt alligevel.

Børnehjemmet i Nagpur

Nu gik turen til Nagpur, hvor jeg også har boet på børnehjem. Lige da man trådte ud på perronen, kunne man mærke, at luften var renere, og der var mindre støj. På vej til hotellet kørte vi alle fire i en taxa, hvor der højst kunne sidde tre, men det var chaufføren ligeglad med. Vi syntes, det var lidt vildt, men det skulle man vel også have med. Jeg var nu begyndt at drømme om rugbrød og kartoffelsalat. Egentlig bare salat, som vi havde holdt os fra for ikke at blive syge, men min familie blev syg alligevel. Jeg gjorde ikke, men jeg var også yderst påpasselig.

Om aftenen var der bryllup uden for vores hotel. Min mor styrtede ned for at få et billede, og ville egentlig bare stå lidt i baggrunden, men brudens far havde fået øje på hende og hev hende med længere ind i mængden. Han ville have hende helt ind i den bil, hvor brudeparret sad. Bruden græd, og det var egentlig en lidt akavet situation at være i, men faderen til bruden var sikkert stolt af sin datter og syntes, det var skægt, at der var en fremmed, der ville have et billede.

Da vi skulle besøge børnehjemmet Matru Sewa Sangh, fandt vi ud af, at der var sket en mindre fejl. Et andet dansk par havde også ringet og spurgt, om de måtte komme på besøg den samme dag. Det var lidt pudsig. Kvinderne på børnehjemmet havde ikke troet, at vi var to danske familier, men bare at vi var én familie, der var meget ivrig efter at komme den dag. Det var rart, at der var en anden familie, for så var det mindre formelt, og jeg var ikke så meget i centrum.

Den anden familie havde to børn. En datter på 12 og en søn på 8. Forstanderen hed Meta Pundlik og havde også været forstander, dengang jeg boede der. Hun ville ligesom Jaisita have, at jeg skulle sidde på hendes skød, og det gjorde, at man følte sig velkommen og på en måde hjemme.

Vi blev vist rundt af Meta og to andre kvinder. Børnene så ud til, at de havde det godt, og igen blev man tryk. Jeg spillede bold med en af børnene. Hun var 5 år og enormt glad. Hun faldt hele tiden, men rejste sig hver gang op og begyndte at grine. En anden lille pige blev ved med at kravle hen til mig. Hun ville have, jeg skulle holde hende, og det var helt svært at give slip på hende igen.

Vi så skolen, som børnene gik på, og en af de sovesale, de sov på.

Rummet, hvor jeg blev født

Vi kørte ud til hospitalet, som hørte til børnehjemmet. Meta viste mig det rum, hvor alle børn, der skulle videre til børnehjemmet, blev født i. Der gik det op for mig, at jeg var blevet født netop i det rum, og det var det allerstørste, jeg nogensinde har prøvet. Selv den dag i dag får jeg en klump i halsen ved at tænke på det, og jeg vil rigtig gerne tilbage og se stedet.

Pludselig var der gået 6 timer, og det gik op for mig, at vi havde brugt en hel arbejdsdag for de tre kvinder. Jeg kan huske, jeg sagde til Meta, at hun var en helt utrolig kvinde, og at det var så fantastisk, at hun kunne rumme, at vi var her i så

mange timer. Meta sagde derefter til mig, at hun kunne mærke, hvor meget det her betød for mig, og hvor stor en dag det var. Det havde været hende en ære at være sammen med mig og min familie i en hel dag og mærke, at jeg havde det godt, hvor jeg var kommet hen. Da vi sagde farvel, fik vi nogle fine gaver, som nogle af børnene havde lavet. Jeg lovede, at jeg ville komme tilbage, og det har jeg bestemt stadig tænkt mig.

Et trygt og godt liv fra begyndelsen

Det var stort at møde de mennesker, som har taget sig af mig i mine første måneder og dejligt at kunne være stolt over dem, for det var virkelig nogle fantastiske kvinder. Dertil skal det også siges, at det var rigtig hårdt at blive konfronteret med det land, jeg engang har tilhørt, men ikke længere er en del af. Derfor synes jeg, det er vigtigt som adopteret at tage tilbage, men først når man har en vis alder og f.eks. kan lidt engelsk. Det var jo rart at kunne følge med i samtalerne på børnehjemmene og at kunne snakke med folk, man mødte.

Jeg er glad for, at mine forældre havde truffet valget om, at vi som familie skulle derud og se mine rødder, men jeg var også lettet over at vide, at jeg kunne sige nej, hvis jeg ikke havde haft lyst. Personligt var jeg ikke i tvivl, om jeg havde lyst, og det er jeg glad for, for mødet med Indien fik noget til at falde på plads i mig. Det gav ro inden i mig at erfare, at jeg havde haft et trygt og godt liv helt fra begyndelsen. ■

Børn og personale på børnehjemmet Matru Sewa Sangh.

Isabel ved Paraíso.

Mit livs rejse til mit moderland Colombia

Af Isabel Dehn-Jensen

Jeg var 22 år, da jeg rejste tilbage til Colombia. Det blev mit livs rejse, som altid vil betyde meget for mig og definere, hvordan jeg oplever landet. Og jeg er kommet til at holde meget af landets kultur.

Takket være mine forældre var jeg meget berejst allerede som teenager. De tog mig og min bror Luis med til Østrig, Schweiz, Italien, Tyskland, Mexico og USA. Derudover fik jeg lov at tage til England, Frankrig og Spanien uden dem, men med andre unge. Rejsen til Colombia i 2009 var min første egentlige rejse på egen hånd, og jeg fik set fire byer ved den caribiske kyst, nogle uturistede øer og muligvis Colombias smukkeste sted! I hovedstaden Bogotá fik jeg oplevet både slum og fattigkvarterer, men også middelklassen. For eksempel boede jeg hos to familier i hver sin socialklasse. Jeg så kontrasterne mellem rig og fattig, samt skellene mellem lokalmiljø og turisme. Derudover blev jeg inviteret til to børnehjem og et mødrehjem. Sidst, men ikke mindst,

mødte jeg min biologiske mor og søster – og mere til.

Colombia kaldte

I året 2008 fik jeg tid og overskud, og jeg syntes, der skulle der ske noget. Jeg havde også lige mødt flere dejlige venner, der ligesom jeg selv var adopteret fra Colombia, og jeg følte, at Colombia kaldte på mig. Jeg synes selv, at jeg var meget klar til at rejse, og så snart en ven nævnte, at han ville rejse med mig, tog jeg chancen. Skønt mine forældre altid har været meget forstående for min interesse i Colombia, var de ikke helt overbeviste om sikkerheden ved min spontane idé om at rejse til den anden side af kloden. I min vennekreds af andre adopterede fra Colombia havde ingen før rejst til dertil. Dette var med til at gøre landet mere ukendt og afstanden større.

Jeg kom senere af sted end ønsket, men i løbet af den tid flyttede en ven fra Norge til Bogotá, og jeg kendte dermed en i hoved-

staden. Med hjælp fra familien lykkedes det at arrangere en rigtig god rejse. Resultatet blev, at jeg bookede en guidet rejse i det nordlige Colombia, som startede og sluttede i Bogotá.

I mellemtiden havde jeg søgt om hjælp til at få kontakt til Colombia, men uden held. Heldigvis fandt jeg selv frem til Ximena, forstanderen af mit børnehjem CRAN, som var den selvsamme kvinde, som overbragte mig til mine forældre i 1987. Ximena var hurtigt meget hjælpsom. Hun sendte mig et brev, som min biologiske mor havde afleveret seks år forinden. Heri fortalte min biologiske mor om en yngre bror, hun også måtte bortgive og hvor dybt, hun ønskede at høre fra os begge to. Sådan fandt jeg ud af, at interessen var gensidig.

Mit møde med min biologiske mor

Jeg rejste med to venner, en fra Norge og en fra Danmark, begge otte år ældre end mig og begge adopteret fra Colombia. Vi rejste

med en gruppe på 12 personer fra forskellige lande, hvor jeg var den yngste. Som sagt foregik rejsen primært ved nordkysten. Efter at have badet i vulkanmudder, redet i jungle, snorklet og købt guld og smaragder, alt sammen for første gang, blev jeg igen kontaktet af Ximena, og vi aftalte at mødes med min biologiske mor to dage efter den gudeede tur.

På trods af at jeg skulle tidligt op for at nå til mødet, havde mine venner planlagt, at vi skulle møde deres colombianske venner, som ville præsentere os for en festlig colombiansk middag med sang og danseshow. Det var en stor fornøjelse og holdt nervøsiteten hen.

Jeg og mine tre venner skulle mødes med Ximena på CRAN's mødre hjem. Mødrehjemmets primære fokus er støtte for kvinder, der skal bortadoptere. Da vi var ankommet, fortalte hun, at min biologiske mor og søster allerede ventede i et andet lokale sammen med min søsters mand og børn, samt deres ven. Jeg var glad og spændt, men netop som jeg rejste mig fra sofaen, hvor vi sad for at gå til det andet lokale, blev jeg ramt af nervøsitet og en anden følelse, som jeg ikke kan sætte ord på. Det gik måske op for mig, at jeg ikke vidste, hvad jeg forventede af mødet, og vidste heller ikke længere, hvad jeg skulle gøre af mig selv.

Der var sørget for kage og sodavand, som jeg slet ikke kunne koncentrere mig om, og de havde en blomst med til mig. Jeg havde selv to gaver med til dem. Jeg havde lavet en fotobog med billeder af mig, min familie og mit liv i Danmark, samt købt en bog med billeder og tekst på spansk om Danmark, men den var de desværre ikke i stand til at læse.

Både ægte og uvirkeligt

Det var mærkeligt, dette første møde. Vi var så mange mennesker, og alle havde øjnene på mig og Elsa, min biologiske mor. Jeg fældede ikke en eneste tåre, imens hun græd af glæde og nærmest nægtede at give slip på min hånd som for at sikre sig, at jeg virkelig var ved hendes side. Det føltes meget ægte og meget uvirkeligt på samme tid.

Berenice, min biologiske søster, præsenterede mig for sin mand, Luis, og hendes to sønner, Miller og Jesus Esteban. Jeg blev overrasket over, at jeg havde svært ved at finde ord, eftersom jeg godt kunne tilstrækkeligt spansk til at samtale. Heldigvis kunne min tilflyttede ven og Ximena fungere som tolke. Ximena sørgede for, at vi fik sagt, hvad vi havde på hjerte, og oversatte for os. Elsa ville meget gerne forklare, at hun ikke

Isabel ved mødet med sin colombianske mor, Elsa.

ønskede at give mig væk, men gjorde det af nød. Dette følte jeg mig meget afklaret og indforstået med. Jeg forsøgte at udtrykke min forståelse og fortalte, at jeg havde en god familie. Hun ville gerne undskylde sin handling og vide, om jeg nogensinde havde været vred på hende. Jeg har aldrig set mig vred på den kvinde, og jeg tror på, at alt sker af en grund.

Fra det ene øjeblik til det andet var hele familien gået for at vente på os et andet sted, og vi sad da med fem unge mødre, som skulle bortadoptere. De var mellem 19 og 28 år gamle og ville høre om vores liv som adopterede børn. Vi sad altså fire adoptivbørn, to fra Norge og to fra Danmark, der skulle prøve at formulere, hvor vidt vi synes, adoption var den rigtige løsning. Det var et meget berigende møde.

Herefter spiste vi frokost med min biologiske familie i Bogotás centrum og gik tur til Plaza de Bolívar, et historisk sted omringet af Kongressen, Rådhuset, Justitspaladset og en stor katedral. Det var en sjældenhed, at familien havde råd til at tage sammen hertil. Her fodrede vi duer, og det blev det sidste for den dag, for jeg var utrolig træt. Imod Ximenas anbefaling aftalte vi, at jeg ville komme og besøge dem i Ciudad Bolívar, det fattigste og mest kriminelle område i Bogotá.

Det kriminelle paradys

Det tog en times tid at køre til Paraíso – der betyder paradys på spansk – hvor min familie bor. Jeg fik tilbudt en chauffør fra CRAN, og vi kørte stejlt op ad smalle snoede veje,

da byen ligger på et bjerg. Paraíso er en del af kvarteret La Ciudad Bolívar, som er berøgt for mest vold og ballade. Men det er et stort område. Her var klart dårligere og mere simple levevilkår end i centrum, men jeg vænnede mig hurtigt til det. Jeg søgte noget andet end fattigdom og problemer, og selvom jeg så det i denne bydel, skræmte det mig ikke. En tæt beboet bydel med få ressourcer, hvor alle hjælper hinanden, og alle kender sine naboer. På vejen derop så jeg huse ligge i ruiner og bunker af affald. Ikke alle steder var der anlagt veje, og kun nogle få gadehunde blev passet.

Jeg lagde mærke til, at alle skolebørn bar skoleuniformer også her, men tøjet i butikkerne kostede typisk 25-50 kr., hvilket skal nævnes ikke er billigt for dem. Min søsters mand Luis fortalte, at dengang de flyttede dertil, var der ikke lavet veje og de havde ikke vand, så de måtte købe ind i store mængder ad gangen.

Som sagt bor de oppe i bjergene, hvor vi et par gange gik tur for at nyde en smuk og fredfyldt udsigt, også ved midnat. Familien boede da endnu kun til leje i to værelser i ét hus, imens Luis var ved at bygge et andet. Men ingen her havde en postadresse. De boede lidt primitivt i forhold til herhjemme, men det var fint for mig, lige bortset fra at jeg fik loppebid, den eneste nat jeg overnattede!

Flere bortadopterede søskende

Jeg havde netop lige vænnet mig til tanken om endnu en familie og glædede mig til at snakke mere med dem. Men jeg var kun

TEMA: TILBAGEREJSER

lige ankommet, før jeg også blev præsenteret for min moster, en masse kusiner og fætre og nogle familie venner. Alle havde spørgsmål, skulle røre og kigge, og det var så overvældende, at jeg ikke kunne have en rigtig samtale med nogen af dem. De fortalte mig om den yngre bror, jeg første gang havde læst om i brevet. De havde fået information fra CRAN, som hans forældre på et tidspunkt havde givet, og kendte derfor hans nye navn. De spurgte, om jeg ville hjælpe med at finde ham, og skyndte dernæst at fortælle mig, at jeg også havde endnu en storesøster. Hun var bortadopteret fra et andet børnehjem, FANA, som ikke på samme måde som CRAN ønskede at formidle kontakten.

Aftengudstjeneste

Om aften inviterede de mig til aftengudstjeneste. Min søster Berenice og Luis er ministre i en protestantisk kirke, og mine nevøer spiller i kirkens band sammen med kæresten til den ene og deres to bedste venner. Da jeg selv er troende, synes jeg, det er ret pudsigt, at de skulle vælge at være protestanter og ikke katolikker, som er det mest almindelige i Colombia. Det var en fantastisk oplevelse!

Jeg fik ikke talt så meget med min biologiske mor, som jeg havde troet, at jeg ville. Dog havde jeg mange længere samtaler med Luis, min svoger. Jo mere tid vi fik alene – Elsa, Berenice og jeg – jo mere fik vi snakket. Jeg fik stillet spørgsmål og snakket stille og roligt med dem på spansk. Selvom de fortalte mange ting, som ikke overraskede mig, fik de fortalt om deres families historie, som bestemt gjorde indtryk på mig.

Min biologiske families historie

Min morfar var barn i en velhavende familie. Hans far ejede et stort telefonfirma, og da han voksede op, blev han medejer. De havde altid hushjælp, som hans forældre hyrede. Han forelskede sig i nogle af dem, og en dag fandt han hende, han ville giftes med, men hans forældre kunne ikke acceptere, at han ville giftes til en lavere socialklasse. Han valgte kærligheden, og de tog æren fra ham, men lod ham beholde sit arbejde. Uden arv og familiestøtte startede han sit eget firma og fik to døtre. De var en velhavende familie i Bogotá. Elsa elskede sin far højt, men han døde, da hun kun var ni år gammel. Kort tid efter fandt hendes mor en ny mand, og Elsa fik endnu en lille søster. Men de blev mishandlet og slået af deres mor. Den yngste stak af og skiftede navn. Elsa gik hjemmefra, da hun var 14 år og søgte job som hushjælp, da hun ikke

havde nogen uddannelse. Hun boede hos forskellige familier, veninder og kærester.

Siden fødte hun Berenice, som er otte år ældre end jeg. Berenice boede med sin mor, til hun var fem år, men Elsa havde ikke store muligheder for at forsørge hende. Indtil Berenice var otte år, boede hun på børneinstitutioner og -skoler. Imens Elsa var gravid med mig, boede de på CRAN, men de måtte flytte igen. Da Elsas mor blev alvorligt syg, tog Elsa af sted uden sin datter. Berenice kom derfor under ICBF's beskyttelse (ICBF står for Instituto Colombiano de Bienestar Familiar, der er den statslige institution for familievelfærd). Efter to års adskillelse, hvor mor og datter ikke havde kontakt, ville man stille Elsa for retten og dømme hende uegnet som mor, men heldigvis tog nogen i familien Berenice til sig. Hun endte dog alligevel på gaden og i bander, indtil hun blev reddet af en veninde, og som 15-årig fandt sin nuværende mand og blev gravid. Hendes to sønner er nogle af de første mænd i familien, der mest består af kvinder, men i den yngste generation er der også kommet drenge.

En anden gæstfri familie

Tilbage i Bogotás centrum boede vi derefter på vores fjerde hotel, men kun for én overnatning. Vi blev nemlig smidt ud. Aften før havde vi været i byen og været vidner til en slem trafikulykke, hvor en spritbilist og langsommelig hjælp forsagede en taxachaufførs død. Oprørte og trætte kom vi hjem til hotellet klokken fire om morgenen med et par venner, hvilket var uacceptabelt.

Tre af mine nye venner i Colombia var søskende og boede hos deres forældre, som tog varmt imod os. Familien er på i alt en bror og fem søstre, hvoraf fire boede hjemme, den ene med sin datter. Vi havde det sjovt sammen og gik meget ud. Vi fik også virkelig fantastisk mad her og jeg tilmed mit eget værelse, fordi jeg var den eneste pige. Den sidste tid af rejsen gik med at se øvrige attraktioner og tage afsked med vennerne, der rejste hjem til Skandinavien. Jeg boede i to uger hos familien, mens jeg tog afsked med alle, jeg havde mødt, og købte souvenirs til dem derhjemme. Derefter rejste jeg alene hjem.

Tilbage i Danmark

Efter fem uger i Colombia måtte jeg vende tilbage til hverdagen, og rejsen følte lettere surrealistisk. Jeg husker, at jeg i flyet både havde en stor glæde over at skulle se min familie herhjemme igen, samtidig med at jeg følte et savn i forbindelse med at forlade Colombia, som nu er mit andet hjem.

Det har faktisk taget mig noget tid at finde ud af, hvad jeg skulle stille op med min relation til Colombia. Noget af det første jeg gjorde, var at oprette en efterlysning af min bror i USA på Facebook. Siden har både min søster fra FANA og min bror fra USA fundet mig via Facebook. Jeg har besøgt min søster i Sverige, og vi var sammen i Colombia i løbet af min anden rejse dertil, men det er en anden historie.

Om mødet med sine rødder

At finde sine rødder kan være mange ting. Det kan både være at opleve kulturen med egne øjne eller at møde sin biologiske familie. For mig har det også været meget interessant at se, hvordan to børnehjem administreres. At kende til landets historie kan give stor indsigt i valget om bortadoption, og hvorvidt man ønsker at rejse dertil. Det er en rigtig god idé selv at kunne spansk, da du ikke kan regne med at møde nogen, der taler flydende engelsk. Desuden vil du føle kommunikationen mere personlig og være uafhængig af andre, for at forstå hvad der bliver sagt. Jeg kan anbefale at tage kontakt til institutionen, du er blevet adopteret fra inden afrejse om muligt, da det er dem, der ligger inde med og kan give tilladelse til at se de papirer, der er i sagen. Ved at tage det i små skridt ad gangen kan du stille og roligt finde ud af, hvor meget information, du ønsker at få, uden at der behøves at tages kontakt til den biologiske familie øjeblikkeligt. Jeg gik selv med til at få kontakt med min biologiske mor med det samme, men jeg mener, at det var fordi, at jeg var meget afklaret med den information, mine forældre havde fået med om mig, og jeg var forberedt på, at jeg kunne forvente det værste. Jeg vidste med sikkerhed, at jeg gerne ville møde dem, og jeg vidste, at i tilfælde af, at det skulle blive en skuffelse, skulle det ikke ændre på mit liv, men jeg ville blot have udfyldt et behov.

Heldigvis var der ingen skuffelser, men indflydelsen har været meget stor. Jeg har nu helt uventet fået to gode veninder og en familie i Colombia, samt to søskende i to andre lande – hvilket jeg er meget taknemlig for. Vi lever dog hvert vores liv i hver sin kultur. Det, at jeg har fået dem ind i mit liv nu, betyder også, at jeg nu og fremover vil blive berørt på godt og ondt af deres sorger og glæder.

Ved min rejse tilbage er jeg blevet en kulturel oplevelse rigere, og jeg har fået mange svar på, hvad jeg kommer fra. Men en tilbagerejse er ikke en almindelig turistrejse; du ved ikke på forhånd, hvad den indebærer, og du kender først det fulde resultat, når du er hjemme igen. ■

Kroppen husker

ALT

Interview med psykolog Lene Kamm om adoptivbørns tilbagerejse

Af Lisbet Mogensen

På et eller andet tidspunkt i enhver adoptivfamilies liv popper spørgsmålet om tilbagerejse til adoptivbarnets hjemland op. Forældrene vender og drejer spørgsmålet: Hvornår, hvordan, skal vi overhovedet rejse osv. Barnet plager måske forældrene om at komme tilbage eller udviser ringe opmærksomhed over for forældrenes snak om tilbagerejse. Hvordan finder man som adoptivforældre ud af, om familien skal rejse tilbage, og hvordan finder man som adoptivforældre ud af, om ens barn kan håndtere denne meget særlige rejse? Hvad betyder barnets tilknytning til adoptivforældrene for rejsens udbytte? Hvilket tidspunkt er bedst, og giver tilbagerejsen barnet ro eller tværtimod? Disse problemstillinger og andre erfaringer med adoptivbørn og tilbagerejsen har psykolog Lene Kamm sagt ja til at ville dele med læserne.

„Overordnet set husker kroppen alt! Der er ikke noget af det, vi har oplevet i vores liv, der forsvinder. Alt det vi har oplevet, bærer vi med os. Kroppen husker alt. Det betyder, at i det øjeblik man beslutter sig for at rejse tilbage til det land, man oprindeligt kommer fra, så aktiverer man de ting, der ligger fra den tid, hvor man var i sit oprindelsesland“, siger Lene Kamm.

„Generelt set er det ikke kun positive ting, barnet bærer med sig. Tiden før adoptionen er for de allerfleste børn præget af voldsomt savn, af traumer, af omsorgssvigt, af manglende kontakt, manglende kærlighed, manglende tryghed, manglende beskyttelse, osv., osv. Det er det, man går ind og aktiverer, når man rejser tilbage“, siger Lene Kamm. Denne reaktivering af gamle følelser kan føre mange ting med sig – både positive og negative. Både spændende ting og nye ting, og alt er muligt, og hvordan det

falder ud, er afhængig af det enkelte barn, den enkeltes historie, familien og forældrenes reaktioner.

Ønsket skal komme fra barnet

Lene Kamm er overhovedet ikke i tvivl om, at ønsket om tilbagerejsen ALTID skal komme fra barnet selv. „Jeg mener ikke, at forældrene på nogen måde skal gå ind og introducere det, hvis ikke barnet selv ytrer ønske om, at det har lyst til det. Det er vigtigt i det her at adskille, hvad der er ens eget behov, og hvad der er barnets behov: Det skal man være 100 % klar på“. Hun fortæller, at uanset om forældrene kunne have stor lyst til at komme tilbage og vise barnet, hvor smukt og dejligt der er i barnets oprindelsesland, så skal behovet og lysten til at komme tilbage komme fra den adopterede selv – da det er så voldsomt et indgreb i den adopteredes virkelighed og verden.

Hvis man lever i en adoptivfamilie, hvor man fra start af har været vant til at være åbne omkring adoptionen og snakke om de biologiske forældre – hvis det er en integreret og accepteret del af familielivet – så ved barnet og den unge udmærket godt, at det må man godt tale om, der er ikke noget her, der er forbudt, og far og mor bliver ikke mærkelige i ansigtet, fordi man begynder at snakke om sit oprindelsesland. Så hvis det er på plads, skal ønsket komme fra den adopterede selv.

Ofte forældrenes ønske

Ofte kommer ønsket om udrejse fra forældrene, og det finde Lene Kamm mærkeligt, for som hun siger: „Hvis man vælger at adoptere et barn fra en anden del af verden og siger, at dette barn, det skal være mit, det skal være en del af min familie og slægt og bo i Danmark, så er det det, man har besluttet på vegne af barnet, og selvfølgelig mister det noget, fordi man vælger at adoptere det. Barnet mister sin umiddelbare kontakt til sit oprindelsesland og den genkendelighed og identifikation, som ligger i at bo i sit oprindelsesland og ligne alle de andre og vokse op sammen med dem og være en del af sin slægt osv. Men her taler vi om børn, som er forladt af deres biologiske forældre, og som står uden slægt. De har selvfølgelig den kulturelle del og den kulturelle genkendelighed, da de er i deres eget land, men de mangler nogen til at passe på sig. Og når man som adoptivforældre siger: Jeg vælger at passe på dette barn og gøre det til mit, ja så skal man tage det meget bogstavelig, for så er det her, rødderne skal udvikles“.

TEMA: TILBAGEREJSER

Det er Lene Kamms opfattelse, at adoptivforældrenes ønske om tilbagerejse har noget at gøre med deres egen soning. At det har at gøre med en form for skyld, der er forbundet med, at de tager barnet med til Danmark, og så tænker de måske, at de giver noget tilbage eller søner noget – heler noget, når de bringer barnet tilbage. Hun forstår godt, at man kan tænke sådan, og at det på en måde er en meget forståelig tanke, men det er ikke nødvendigvis det rigtige. Man skal adskille tingene og overveje, om dette er ens eget behov som forælder. Om det, de føler og tænker, er: At nu har de gjort deres. At de har fået det her fantastiske barn, og nu tager de det tilbage, så det kan møde sit land og sin kultur og i nogle tilfælde sin biologiske mor.

Hvis man skal afgøre, om det er det bedste for barnet eller ej, er det meget vigtigt at huske, at ønsket skal komme fra barnet selv. Og derfra må man som adoptivforælder finde ud af, hvad ønsket om tilbagerejse er udtryk for. Er det et reelt savn, er det nysgerrighed, er det udtryk for, at der er noget i hverdagen, der ikke fungerer?

Det er også vigtigt at huske, at i de tilfælde, hvor der er to adoptivbørn, at forældrene respekterer, at den ene vil rejse tilbage, og den anden måske ikke vil. Så må man eventuelt dele sig som familie. Man må respektere barnets grænser for det barn, der siger nej, har sine grunde. Børn har ofte en fin intuitiv fornemmelse for, hvad det kan klare, og hvad det ikke kan klare.

Træk ikke afgiverlandet frem

Lene Kamm fortæller videre, at forældrene skal tænke sig om og være varsomme med at trække afgiverlandet frem i tide og utide. For det er der i forvejen så mange andre rundt omkring barnet, der gør. Lige så snart barnet forlader familien og starter i institution, bliver barnet påvirket af andre, og forældrene kan ikke længere være med til at formilde den påvirkning, barnet bliver udsat for. Hun nævner eksemplet med barnet i børnehaven, der bliver udsat for at legekammerater siger til det: „Hvor kommer du fra?“ eller „Hvor er din rigtige mor?“

Lene Kamm: „Der er masser af situationer, hvor barnet bliver stillet over for kommentarer, og hver gang barnet får sådan en bemærkning, sker der et split; barnet bliver adskilt fra den virkelighed, det lever i og får igen at vide, at – ups du er anderledes, du hører ikke rigtig til her! Og der sker en kraftig påvirkning af dets psyke. Her er det rigtig vigtigt, at forældrene er gode til at være samlende og integrerer

barnet i dets virkelighed igen, så barnet ikke står alene. Det skal forældrene hjælpe barnet med“.

At være anderledes

Lene Kamm kender mange eksempler på voksne adopterede, der føler at de står udenfor og kigger ind. De mangler oplevelsen af at være tæt forbundet med deres egen virkelighed. Hun tror, at det kan have noget at gøre med disse ting, at man så mange gange bliver kastet ud i en splittelse, når man går i sin egen verden og har det fint og godt. Ofte tænker man ikke engang over, at man ser anderledes ud. Det er bl.a. i det øjeblik, hvor man får opfattelsen af, at andre kigger undrende på en, at man oplever sin anderledeshed. Man går jo ikke rundt selv konstant og tænker, at man er sort eller brun. Det er bl.a. i mødet med de andre, at man får følelsen af at være anderledes, af ikke rigtig at høre til.

Derfor er det vigtigt, mener Lene Kamm, at forældrene ikke går ind og stresser det område for meget. De skal ikke, hver gang der kommer en tv-udsendelse fra Etiopien, kalde på barnet og sige: „Kom og se, her er en udsendelse fra dit afgiverland. Kom og se!“ Eller „Nu skal vi spise som i dit gamle land!“ Det mener hun er en misforståelse. Man løsriver barnet lidt, hver gang man sætter „fortiden på“. Og dermed går man ind og laver en adskillelse.

Hvis barnet fortryder

Men hvis nu adoptivfamilien er rejst ud, hvilke erfaringer findes der for, hvordan barnet håndterer dette? Lene Kamm pointerer igen, hvor vigtigt det er at være opmærksom på barnets reaktioner og lade barnet sætte dagsordenen. Hvis nu familien er kommet af sted og på vej til børnehjemmet, og barnet så pludselig siger: „Jeg har ikke lyst til at besøge børnehjemmet!“ Ja, men så må man lade være! Barnet har sin gode grunde til ikke at have lyst.

Hvis man rejser tilbage, må man sørge for, at det er muligt for barnet at slippe ud af situationer, det ikke ønsker. At forældrene sørger for at lave små koder og signaler for, hvordan man kommer væk fra børnehjemmet, de andre børn, eller hvad det måtte være, hvis barnet fortryder midt i det hele. Det handler om grænser. Forholdet til grænser er en nøgleproblematik omkring adopterede. Adoptivbarnet har været udsat for megen grænseoverskridende adfærd, fordi det er blevet håndteret af mange forskellige fremmede mennesker, der ikke har haft fokus på netop dette barns behov.

Lene Kamm fortæller videre, at det kan være retraumatiserende for barnet at rejse tilbage, for det kommer tilbage til et tidspunkt i sit liv, hvor det ikke blev passet på af en mor og en far, og hvor der foregik noget, der har været følelsesmæssigt meget voldsomt. Og det kommer man i berøring med.

En vellykket tilbagerejse

Som et eksempel på en vellykket tilbagerejse fortæller Lene Kamm om en familie med et halvt stort barn, der havde meget, meget store problemer med at sove. Familien havde besluttet at rejse tilbage til afgiverlandet, og besøge det børnehjem, barnet kom fra. Hele tiden havde de fokus på barnets behov og barnets udtrykte ønsker. På børnehjemmet var de også meget opmærksomme på at skærme barnet over for omklamring fra plejernes side. På selve rejsen var der ikke rigtig nogle reaktioner fra barnet. Det gik med og kiggede lidt – var måske lidt stille, men havde det stort set okay. Men da de kom hjem, kunne barnet sove. Noget var faldet til ro i løbet af rejsen.

Det kan være vanskeligt at definere præcist, hvad det er, der er afgørende. Måske er det forløbet, hvor mor og far er med hele vejen igennem, og hvor tilknytningen bliver cementeret. Det kan være en meget beroligende proces for barnet. Der kan ligge en heling i at komme tilbage, hvis forældrene er meget nærværende. Man er fysisk tæt på forældrene på børnehjemmet, man græder måske sammen, og så skal man hjem til det, man kender. Det kan styrke tilknytningen mellem barn og forældre og det tilhørsforhold, man har til Danmark, fordi man oplever, at man også er dansk i afgiverlandet, selvom man i det ydre ligner sine oprindelige landsmænd.

Det, der gerne skulle være udviklingen, når man er barn og bliver voksen, er, at man finder ud af, at tilknytning og rødder ikke er noget, man har forskellige steder; det er noget, man har i sig selv. Man skal blive tryk og føle sig sikker i sig selv. Den gode tilbagerejse kan styrke dette.

Tremmesengen var ikke sød

„Den dårlige rejse“, fortæller Lene Kamm, „er der, hvor forældrene ikke er opmærksomme på, hvor voldsomt det påvirker barnet, og hvor barnet regredierer og går tilbage til sine gamle overlevelsestrategier. Lægger afstand, lukker ned og trækker sig fra kontakt, og hvor den uro, der er en del af at være adopteret, får et ekstra skub. Man kan bruge det billede, at man

får tæppet trukket væk under sig. Nu har forældrene – sammen med barnet – brugt år på at opbygge tillid og tilknytning, så man står mere og mere sikkert, og så tager man dem tilbage til afgiverlandet, og så pludselig er man helt derude igen, hvor barnet har vanskeligt ved at tro på, at der er den støtte, og hvis forældrene ikke er gode til at passe på barnets grænser og have fokus på barnet, men selv synes, nej, hvor er det spændende, og nu er vi her igen, og her har du ligget osv. Det er igen den der svære balance mellem at idyllisere og forholde sig til virkeligheden. Og der er ikke noget sødt i den tremmeseng, for der var ikke noget sødt i at ligge der, for måske lå man der alene i 23 timer af døgnet. Det var faktisk rigtig, rigtig hårdt.”

Hvis man gør det, må man være meget god til at tale om det og sætte ord på – også om det svære og det, der ikke var positivt: Om den biologiske mor, der forlod barnet, om årene på børnehjemmet, hvor barnet var bange og ventede på, at der kom nogen og hentede det, og alle de følelser af savn og ensomhed, der også var en del af at være barn i afgiverlandet.

Det er meget stort at rejse tilbage, og Lene Kamm understreger, at selv når man tænker på et barn, at det er godt konsolide-

ret og hænger godt sammen, så kan man ikke vide, hvilket indtryk det vil gøre på barnet, for man var der ikke i den første tid, og man ved ikke, hvor voldsomt det har været.

Det afhænger af barnet

På spørgsmålet om, hvorvidt man kan sige noget om den optimale alder for barnet på tilbagerejsen, siger Lene Kamm: „Det er ikke så vigtigt. Det afhænger af barnet“. Det afhænger også af familiens rejsekultur, om man rejser meget i 3. verdens lande, og hvilke rejsetraditioner den pågældende familie har.

Forældrene må tage fat i sig selv og spørge, hvorfor de har lyst til at rejse tilbage med deres barn. Adoptivforældre vil altid gerne det bedste for deres barn, så man må analysere sig selv først og så i øvrigt huske altid at have øjne og ører åbne over for barnets behov – herunder også at se i øjnene, at barnet har en fortid, før det kom til adoptivforældrene, og den fortid er smertefuld.

Man må som adoptivforældre dele denne smerte med barnet for ikke at lade barnet stå alene med den. Tilbagerejsen *kan* være en helingsrejse. Men når man bruger ordet heling, så siger man også, at det er en heftig rejse. ■

LENE KAMM

Lene Kamm er uddannet psykolog og har privat klinik. Hun har arbejdet med adoption i ca. 25 år og var med til at starte den første gratis adoptionsrådgivning i Danmark i 1993. Hun er faglig leder af de adoptionsforberedende kurser og har været faglig leder af PAS-projektet. Og så er hun selv adopteret.

Stine, knap 3 år, født i Grønland.

Ribka, født i Etiopien og Wilma, født i Kina.

Jeg vil gerne sige „Tak for sidst!“

Af Anne Melkersen

„Tak for sidst!“ Amalie var ikke i tvivl om, hvad hun ville sige til plejerne på hendes børnehjem, når vi kom til Kina, og hun skulle gense sit børnehjem. Amalies børnehjem skulle flytte; flere amerikanske donationer og et betydeligt færre antal børn på børnehjemmet var vores gæst på flytningen. Vi så ikke børnehjemmet, da vi to år forinden blev forenet med Amalie. Og vi havde et inderligt behov for at se stedet, høre lydene, lugte og fornemme det sted, hvor hun havde tilbragt de første 11 måneder af sit liv. Ikke mindst måtte vi se den kvinde, som havde passet hende. De første dage efter overdragelsen vågnede Amalie efter sin søvn med en tydelig skuffelse over at se os. Vi måtte bare møde den person, som hun havde håbet at se i stedet for os. Og måske det hele blev for sent, når børnehjemmet flyttede. Så vi rejste til Chenzhou med Amalie, der netop kun lige var fyldt 3 år, en rejse på 27 timer.

Ville rejsen være for lang? Hvordan ville hun reagere på det, hun så, var det for tidligt? Hvordan ville vi opleve børnehjemmet? Spørgsmålene var mange, og tvivlen var der; var tidspunktet for en tilbagerejse rigtig?

En tilbagerejse er ikke bare en rejse

En tilbagerejse er ikke bare en rejse. Tilladelser, gebyrer og krav fra offentlige instanser og fra børnehjemmet, før godkendelser til et besøg „gik igennem“, og dertil krav om officiel guide og chauffør, hvis hotelværelser og forplejning vi betalte i dagene i Chenzhou. Og der var styr på det; selv vores gaver til børnehjemmet blev kontrolleret af guiden aftenen inden besøget – var de nu gode nok? Fordelen var, at da en af os endte i en ambulance på vej mod et militærhospital, ja så stod guiden klar og til rådighed på hospitalet kun kort tid efter. Der var styr på os, på godt og ondt.

Den sidste del af turen til Chenzhou foregik i bil. En lang køretur på 7 timer. Et fornemt vejanlæg var bygget over flere hundrede kilometer, men fordi det var blevet en betalingsvej, var der stort set ikke andre på vejen end os. Vi nærmede os Chenzhou, regnen stod i stænger, og hjerterne var oppe i hal-

sen. Vi nærmede os stedet, hvor kun Amalie havde været før. En lille kinesisk storby på over 5 mio. indbyggere! Vi var synlige i bybilledet, og de bramfri kinesere kommenterede Amalie. Enkelte påpegede, at hun lignede en udlænding. Vi nænnede ikke at sige, at det var hun jo sådan set også.

Børnehjemmet

Børnehjemmet lå op af en gyde, oppe på en bakke i et boligkvarter. For enden af gyden og bakken lå domhuset, en kæmpe stalinistisk mastodontbygning, og en række bedemandsforretninger. En kiosk på hjørnet forsynede os med tyggegummi. Vi stod foran børnehjemmets gitter aftenen før det officielle besøg; vi kunne bare ikke vente. Dagene efter skinnede solen; vi var klar til at få flere af brikkerne i Amalies første levemåneder på plads. Børnehjemmet var rent, slidt og gammelt, men med plejere med hjertet på rette sted. Xian, Amalies primære plejer, havde klædt sig pænt på, havde perlekæde og festsko på sammen

med nystroget bluse. Hun havde tydeligvis glædet sig. Ønskede kun at kramme Amalie, der slet ikke kunne finde ud af, hvad denne nu fremmede kvinde var for en. To år forinden ville rollerne have været byttet om. Det var dybt bevægende at møde kvinden, der havde passet så godt på vores datter og lært hende kram og nus. Alle plejerne ville røre ved Amalie, og Amalie måtte finde ro på sin fars skuldre, lige indtil vi kom ind i et af legerummene, hvor en elefant var vævet ind i tæppet. Amalie ville ned og „gjorde krav“ på elefanten med et begejstret „det er mit!“ og forsøgte at kramme elefanten. Havde hun alligevel erindring om børnehjemmet?

Vi så børnene blive madet og så det sparsomme køkken, hvor ris, grøntsager og kød blev lavet. Vi genkendte legetøjet fra de første billeder. Vi så spejlet, hvor Amalie trådte sine første trin. Vi så Amalies vugge, hvorfra hun har lært det første af verden at kende. Vi mødte direktøren, der kunne fortælle, hvordan hun havde fået sit kinesiske navn. Vi genså lægen, som Amalie ved overdragelsen sad trygt ved og ikke ville væk fra. Den aften var vi alle meget udmattede.

Husker gennem fortællinger

I dag husker Amalie rejsen gennem vores fortællinger – rejsen, hvor mange brikker af Amalies tidlige liv faldt på plads for os. Det har givet os svar på en del spørgsmål og givet en langt større forståelse og ro. En tilbagerejse kan varmt anbefales. Og der er ingen tvivl, vi skal tilbage til Chenzhou igen dag. ■

Amalie, mor og far foran Amalies seng på børnehjemmet.

Anna Preiland

TILBAGEREJSEN

Af Anna Preiland 14 år, født i Guangxi, Kina

Hvad vil de mon synes om mig? Vil de respektere mig som den, jeg er blevet til i dag? Vil de være stolte af resultatet? Vil de være stolte af mig? Hvad nu hvis svaret er nej? Jeg kan kun håbe på det bedste. Hvis det nu skulle ske, at de ikke kan acceptere mig som den, jeg er blevet til, kan jeg jo ikke ændre det. Jeg kan ikke ændre mig selv. Der er trods alt gået 8 år siden sidst. Jeg ved, at jeg var det barn, de havde haft i længst tid, og på et helt år nåede vi at skabe et unikt bånd. De var jo min familie, og jeg elsker dem for deres kærlighed til mig. Så hvad er det, jeg frygter så meget? Jeg ved, at jeg altid vil have en dejlig, varm og kærlig familie, som vil passe godt på mig hjemme i lille Danmark. Det har de i hvert fald gjort lige til den dag i dag.

Alt det nåede jeg at tænke igennem tusind gange, da jeg sad der og ventede på, at hun skulle dukke op ad den lille sti til børnehjemmet, og derefter skulle vi køre med vores guide hen til familiens hjem. Det hjem, jeg havde levet i den første tid af mit liv. Det hjem, der gav mig tryghed og varme. Det hjem, jeg har en svag erindring om, men

vigtigst af alt det hjem med min elskelige plejefamilie, og den plejefamilie med den enorme kærlighed til mig.

Solen trængte blidt igennem det lille halvtag, jeg sad under, så det kun var en kilden på min hud. Man kunne svagt høre det tørre sand under ens sko, og som jeg sad der på en lille træstol i færd med at indånde den varme og friske luft, var der ikke andet end at vente. Jeg kunne tydeligt se, at mine forældre havde det på samme måde som mig. Som en stor fjeder indeni, der bliver spændt op for hvert sekund, der går, og venter på at bryde.

Nu sker det virkelig! Jeg føler, at de mennesker startede mit liv op – de lærte mig de ting, jeg havde brug for at vide som spæd. Jeg kniber mine øjne sammen, og der kan jeg skimte hendes skrøbelige silhuet dukke op. Hun kommer gående i et roligt tempo op ad stien, og den lille sky af grusets støvende protest omkring hende fik det kun til at se endnu mindre virkeligt ud. Det er, som om solen bag hende får hende til at lyse helt op. Mod min vilje trækker min mave sig

sammen, og jeg har det, som om fjederen snart vil bryde.

Vi rejser os stille op, og idet hun kommer nærmere, kan jeg rigtig se hvert træk i hendes ansigt. Man kan godt se, at hun er en del op i årene, men hendes ansigtstræk og udstråling får hende til at se helt ung ud. Hun går med et fast blik hen mod mig, og jeg kan ikke andet end at smile og føle mig lykkelig, idet hun knuger mig ind til sig. En frisk duft beruser mig. Duften er på en måde genkendelig. Duften af kærlighed; duften af hjem. Det her er øjeblikke, man aldrig nogen sinde kommer til at glemme.

Da hun stille begynder at slippe grebet om mig, bemærker jeg den samme udstråling, bare med en lille glædeståre trillende ned af kinden. Hun virker så stærk og skrøbelig på en og samme tid. Jeg bliver lykkelig og rørt ved synet af hendes fugtige øjne, og mit blik følger den lille tåre på hendes kind. Langsomt trillende ned til hendes mundvige, der buer en anelse opad. Min mave giver nu efter, og jeg mærker starten på en varm tåre i min øjenkrog.

Jeg åbner øjnene, og pludselig er jeg tilbage til virkeligheden. Jeg sidder i min seng med mine ben op under min mave og hænderne foldet rundt omkring dem. Jeg er tilbage. Tilbage til de vante rammer i Danmark. Alt det, jeg lige har tænkt tilbage på, virker så fjernt, at jeg har svært ved at tro på, at det rent faktisk er sket.

Der kan man bare se. Nu 4 år efter kan jeg jo egentlig godt se, hvor dumt det var at spille kræfter på alle de bekymringer. Jeg skulle hellere have nydt det lidt mere og have haft mere tid til at være taknemmelig for alt det, de har gjort. Jeg skulle have levet i nuet.

Så nu, hvor jeg sidder i min seng en fredag eftermiddag, og har det hele lidt på afstand, tænker jeg på, hvor fjollet det var. Hvad var det, jeg frygtede? Jeg kan ikke huske det, men det er også lige meget i dag. Det var en helt surrealistisk oplevelse, og jeg har stadig svært ved at forholde mig til det. Alle de bekymringer til ingen verdens nytte. De var jo spildt, for det endte godt. Jeg fik bekræftet, at hun og familien havde det godt og levede et lykkeligt liv – det er det vigtigste.

Jeg kigger ud gennem vinduet, op mod himlen, og smiler for mig selv. Jeg vil altid mindes dem som en del af min egen familie – som en del af mig. ■

Besøg hos Pernilles familie

Pernille mellem sin storebror Daniel og bedstemor – omgivet af onkler og moster.

i Rumænien

Af Pernille Holm Weinreich og Birgit Holm Hansen

Helt fra Pernille kom til os som næsten 7-årig, havde hun et stort ønske om at finde sin biologiske familie – især sin mor. Hun havde aldrig mødt dem, da hun ifølge papirerne var blevet efterladt på hospitalet efter fødslen. Desværre fremgik det også, at hendes mor senere var død. Da hun ofte talte om sin biologiske mor, var det svært at fortælle hende, at moderen var død. Men hvis vi skulle forsøge at finde hendes familie, var

det bedst, at hun vidste det i forvejen. Til gengæld havde hun en storebror, tanter og onkler – og en bedstemor.

Turen planlægges

Så endelig – det år, hvor Pernille var fyldt 14 – var der mulighed for at komme med Rumæniensprojektets følgebuss til nødhjælps-transporten til Timis i Rumænien. Pernille er et af de børn, der først kom til Danmark som feriebarndom gennem Rumæniensprojektet. Så der ville derfor også blive let adgang til at besøge hendes tidligere børnehjem, da der

skulle afleveres nødhjælp der på turen. Endelig ville vi kunne følges med en flok garvede medlemmer af Rumæniensprojektet, som nok ville kunne guide os, hvis det blev nødvendigt. Vi aftalte hjemmefra, at det ikke var sikkert, at vi skulle prøve at finde familien, men at vi først og fremmest skulle holde ferie i den by, hun havde været på børnehjem og så se børnehjemmet. Gennem Rumæniensprojektet lykkedes det at få kontakt med Pernilles pædagog fra børnehjemmet: Tante Gaby. Hun ville komme og møde os, når vi kom frem til hotellet.

Til Rumænien

To hele dage tog rejsen med bussen. Først hen under aften den anden dag nåede vi endelig Lugoj, hvor vi havde hentet Pernille næsten 8 år tidligere. Vi fik arrangeret os på værelset, før det bankede på døren – Tante Gaby! Pernille kunne straks kende hende – begejstret omfavnede vi hinanden. Gaby var blevet fyret fra børnehjemmet, fordi der ikke var ret mange børn der længere. Hun var arbejdsløs og ville gerne vise os rundt i byen dagen efter.

Efter hun var gået, med en aftale om at mødes næste aften, kiggede vi ud af vinduet – egentlig skulle vi sove – men der var så mange indtryk og tanker, der skulle bundfældes. Vi var midt i oktober, men alligevel var det som en sommeraften. Vi gik en tur i tussmørket og lyttede til mennesker på gaden tale det sprog, Pernille var vokset op med, men havde glemt. Men lyden af det vækkede minder. Vi så gamle bedstemødre gå tur med småbørn og så børn, der lignede Pernille som lille.

Besøg på børnehjemmet

Næste dag begyndte besøgene på børnehjemmene med gaver, mad og tøj. Vi var først på et stort et uden for byen. Næste stop var Pernilles gamle børnehjem, hvor vi havde hentet hende for 8 år siden. Det var dengang i december; nu var det høj-sommer. Slyngrøserne bøjede sig ned over stien, der førte til hovedindgangen. Dengang blev vi ført til et lille rum, hvor Pernille blev udleveret til os, og fik ikke lov til at se mere af børnehjemmet. Nu var vi her som gæster og kunne gå overalt.

Vi mødte udelukkende teenagere på Pernilles alder og ældre. Det virkede som en efterskole. Pernille spurtede rundt – hun fortalte om den gang, hun boede på børnehjemmet. Her er køkkenet, her spiste vi, og så sov de ovenpå. Legepladsen, hvor hun huskede gynger og rutsjebane, var nu en fodboldbane. Der var jo ingen små børn længere. Ivrigt pegede Pernille mod træerne bag fodboldbanen – der havde der været et hul i hækken, i haven indenfor boede der en gammel mand, og han gav dem æbler fra sine træer. Så havde vi set nok af det børnehjem – på græsset var der en lille hund med hvalpe, der ville kæles for – Pernille koncentrererede sig fuldstændig om hvalpene.

Jeg havde hørt om adoptivbørn, der blev dybt ulykkelige, når de så deres gamle børnehjem igen. Måske var det, fordi Pernille havde været næsten 7 år gammel, da vi hentede hende, og fordi hun havde haft det rimeligt godt der, at hun genså stedet med

den samme sindsro og selvfølgelighed, som havde det været hendes gamle skole i Danmark? På baggrund af det følte jeg, at der ikke var noget problem i at forsøge at finde hendes familie.

Aftenen før

Samme aften var det tid at snakke med Tante Gaby om at besøge Pernilles familie. Vi havde både brug for en tolk og nogen til at køre os derud. Det ville tage 3-4 timer at nå frem. Gaby var straks med på den. Hun havde en bekendt med en 20 år gammel Dacia – han kunne køre os ... Også den nat var det svært at sove – mon vi kunne finde familiens hus, og ville vi finde familien? Hvordan ville de reagere? Hvad nu hvis de var syge? Mon de var meget fattige – hvad ville de synes om Pernille og om, at vi kom der? Min pige, som var blevet revet op med rode fra det land, hun var født til at leve i. Hvorfor havde hun ikke kunnet være hos sin familie? Jeg tænkte på alle de unge mennesker, vi havde mødt på børnehjemmet i dag – hvor helt anderledes ville Pernilles liv ikke blive?

Vi finder familien

Af sted gik det i den gamle Dacia. Ud af byen – vestpå ad de hullede veje. Vores chauffør kørte behændigt udenom de værste. Der var god tid til at tænke over, hvad vi ville finde i den lille by, helt ude ved den serbiske grænse. Vi gjorde en kort pause i nabobyen for at strække ben. Der hørtes ikke en lyd, bortset fra børn, der legede, og fugle, der sang. Luften var helt klar og ren. Man kunne se høstakke og gamle land-

brugsmaskiner. Der findes steder, hvor tiden har stået stille.

Endelig kom vi til byen, hvor vi skulle finde hus nr. 341. Der gik en fin asfalteret vej gennem byen. Sidegaderne var opkørt mudder med fortove i beton. Vi startede ved kirken, hvor vi spurgte en ældre mand om vej. Han pegede ned af en af de mudrede sidegader. Alle husene havde haver omkranset af mure med smedjernslåger. Når man kiggede ind, var der blomster og vinstokke; nogle steder gik der grise. Det så pænt ud. Mon det var sådan et hus? Vi mødte postbuddet – vi kunne da følges med ham. Vi kom til en stor fælled, hvor der gik gæs og ænder frit rundt. Postbuddet pegede tværs over fælleden – se derovre, der står Elena foran sit hus!

Nu var det for sent at fortryde, og vi kunne ikke komme hurtigt nok over til den lille skikkelse, der var Pernilles bedstemor. Nu kunne vi kende hende – „Pernille hun har din næse!“ Om vi så skulle have fundet hende blandt 100 rumænske bedstemødre, ville vi ikke have været i tvivl om, at det var den rigtige bedstemor. Endnu mindre end Pernille og med kraftigt gråt hår stikkende frem under tørklædet, der var bundet under hagen. „Lilis datter er kommet hjem!“ udbrød bedstemor. Tårerne brød frem; hendes datter Lili – Pernilles mor – var død 10 år tidligere, og bedstemoren havde aldrig set Pernille før, men kunne se, at hun lignede sin mor. Hun tog Pernilles hænder i sine; hænderne og neglene var som Lilis; Pernilles hår var som Lilis. Men næsen – den var fra bedstemor!

Der blev sendt bud efter storebror Daniel. Efter et stykke tid gik det op for os, at

Pernille med sin bedstemor, Elena.

TEMA: TILBAGEREJSER

drengen, der skulle hente ham, ikke kunne nænne at forlade den flok af naboer og venner, der nu var stimlet sammen omkring Pernille – alle ville se Lilis datter. Af sted kom drengen, og lidt efter kom to skikkelser løbende over fælleden, storebror Daniel og moster Ana. Pernille blev omfavnet, moster græd af glæde, mens Daniel vedblev at være en fattet ung mand, men med glæde i de brune øjne.

Svaret på, hvorfor Pernille kom på børnehjem

Mens bedstemor gik ind i huset for at finde billeder af Pernilles mor, fortalte moster Ana om dengang, Pernille blev født på hospitalet. Hendes mor var blevet sendt hjem uden Pernille efter fødslen, og da hun senere ville hente hende, fik hun at vide, at hendes familie var for fattige og deres boligforhold for dårlige til, at de kunne have Pernille. Hun var kommet på børnehjem langt væk. Da hendes storebror blev 18 år, var han gået på kommunekontoret for at få oplysninger om hende. Det ville de ikke give ham. Nu var deres bønner gået i opfyldelse. Bedstemor kom med billedet af Pernilles mor – så smuk og alvorlig hun så ud og lignede Pernille.

Bedstemors hus

Vi gik ind i huset – lerstampede gulve, en lille brændeovn, en enkelt elektrisk pære i loftet – ellers kun senge langs væggene til de fem familiemedlemmer. Ikke noget bord med stole omkring eller skabe med tøj eller madvarer. Der lå lidt løg og majsolber ved ovnen, ikke andet; vandhanen var udenfor i haven. Pernille kiggede på det alt sammen,

trykket af hvor fattigt det så ud. Ingen af os havde forestillet os, at et hjem kunne være så fattigt. Alt var bare så slidt og forfaldent. Pernille så trist og modløs ud. Familien bemærkede det og tog hende med hen i haven. Her voksede de smukkeste røde pebre, som Pernille elsker. Da familien så Pernilles glæde, fandt de en pose og fyldte den med røde og grønne pebre. De fandt også et par håndfulde valnødder og en buket pebermynte. Det var alt, de kunne give hende. Ude på fælleden stod der et gammelt æsel i tøj. Morbror og moster tog hende med derhen. Moster tog sin jakke af og lagde den på æslet, så Pernille kunne sidde på æslet uden at blive snavset. De var alle så kærlige og omsorgsfulde.

Kirkegården og afskeden

Bagefter gik vi til kirkegården og så Lilis gravsted. Korset var lavet af vandrør – uden navn, men med plastikblomster på. Det var tydeligt, at det var et fattigt gravsted, men nyrevet og uden det mindste ukrudt. Bedstemor og Pernille sprang rundt på marken ved siden af og fandt blomster til en lille krans, der blev lagt på Pernilles mors gravsted.

Snart var det tid til at køre, så chaufføren kunne komme tilbage på arbejde. Det var svært at give slip på denne nyfundne familie. Bedstemor ville gerne tage med Pernille hjem til Danmark. Og hun ville ikke være nogen byrde – hun kunne arbejde med at malke køer – hun holdt sine gamle, knortede hænder frem. Det var hænder, der var vant til at arbejde. Vi ville ønske, at det kunne lade sig gøre. Det føltes, som havde

vi kendt dem altid. Vi blev knuget og kysset af dem alle. Der blev sagt mange „på gensyn“, før vi igen var på vej i den gamle Dacia – Pernille omfavnende posen med pebre, der lå på hendes skød.

Eftertanker

I dag er Pernille 19 år. I de år, der er gået, er der sket mange ting – det er ikke let at blive voksen. Det var det helt rigtige tidspunkt, vi tog af sted. Midt mellem barndom og ungdom. Turen tilbage til Rumænien, børnehjemmet og til hendes familie ligger som badet i et særligt lys i vores erindring. Det var fuldstændig fantastisk, som hendes familie tog imod os. Sammen med alle de andre oplevelser i Rumænien har det givet Pernille et fundament: hendes selvforståelse som en pige fra Rumænien, der nu hører til i Danmark. Men som i sig ejer en arv fra et andet land og ikke mindst fra sin skønne familie der.

Vi vil altid være familien taknemmelige for den velkomst, de gav os. Vi har bevaret kontakten og skriver sammen med dem og sende pakker engang imellem. Vi håber, at de ringer til os, hvis det engang rigtigt brænder på for dem – så er vi klar. Forhåbentlig skal vi snart derned igen. ■

Vil du være med i Adoption & Samfunds redaktion?

Vi søger et nyt medlem til redaktionsarbejdet.

Arbejdet består i at være med til at tilrettelægge indholdet af bladet. Der kan være tale om opsøgende arbejde for at få artikler på plads, at redigere stoffet, oversætte, interviewe relevante personer, anmelde bøger – mulighederne er mange. Du må naturligvis gerne være fuld af gode idéer, og det vil være godt, hvis du har en vis portion sproglig sans. Det er dog ikke et krav, at man bidrager ved selv at skrive.

I praksis foregår arbejdet på den måde, at vi mødes seks gange om året, hvor vi diskuterer og tilrettelægger de kommende blade. Vi mødes om aftenen på hverdage på skift hos hinanden. Af praktiske årsager holdes vores redaktionsmøder i hovedstadsområdet.

Hvis du har lyst til at være med, vil vi meget gerne høre fra dig. Skriv til os på bladet@adoption.dk, eller ring til et af redaktionsmedlemmerne, hvis du gerne vil høre nærmere (telefonnumre findes på side 2 i bladet).

En *anderledes* tilbagerejse

Af Oddrun Aasebø Rønne

Sidste år var vi i et dilemma. Min mand, Finn, blev bedt om at løse en undervisningsopgave ved universitet i Addis Abeba i Etiopien. En fantastisk chance til at gense vores tre drenges fødeland! Men – vores drenge, Jonas, Silas og Nathanael, var på det tidspunkt blot 7, 6 og 5 år gamle. Mennesker med forstand på adoption og tilknytning fraråder tit, at børn i så ung alder bliver udsat for det bombardement af følelser, som et besøg i fødeland nu engang er. Vi var i syv sind! Vi havde ingen mulighed for at gennemskue, hvordan et 8 uger langt besøg i Etiopien ville påvirke vores knægte. Hvad ville blive aktiveret af følelser fra deres barske start på livet, når de „for fulde sanser“ kom tilbage på samme arena? Ville det skade deres gode udvikling? Ville det skabe reaktioner i dem, som de – og vi – ville have svært ved at takle og bearbejde?

I Danmark er jeg vant til lynhurtigt og præcist at kunne spotte vores børn. Jeg var ikke forberedt på den desperate følelse, som opstod i mig, når vores tre sorthårede drenge pludselig blev „usynlige“ ved, at de gik i ét med alle andre i Addis Abebas gademylder.

Tre retningslinjer

Efter mange overvejelser og samtaler valgte vi at sige ja til opgaven. Samtidig fastsatte vi tre klare retningslinjer:

1. *Fysiske rammer.* Vi sørgede for familieferie med ro, tid og fællesskab både i forkant og i efterkant af Finns undervisningsopgave. Vi fandt en bolig med gode udfoldelsesmuligheder ude og inde. Vi tjekkede mulighederne for legekammerater. Og vi betalte turen for en familieven, så at hun kunne komme med og holde skole og skabe rutiner for drengene i hverdagen.
2. *Drengenes historie.* Vi valgte ikke at besøge hverken børnehjem, familie eller andre personer, som relaterede til drengenes første tid i Etiopien. Vi tog også den lidt usædvanlige beslutning – i relation til temaet „tilbagerejse“ – at vi voksne ikke på noget

tidspunkt skulle tage initiativ til at tale med drengene om deres tidlige historie.

3. *Ordentlige svar.* Samtidig var vi meget omhyggelige med, at vi skulle svare respektfuldt og ordentligt på alle drengenes spørgsmål! Uanset!

Etiopien – ned i børnehøjde

Det, at vi voksne ikke tog initiativ til at tale om børnenes tilknytning til Etiopien, betød så sandelig ikke, at vi ikke kom til at tale om det. Tværtimod! Men det var drengene, som satte dagsordenen. Det var dem, som bragte ting på bane, på det tidspunkt og med den vinkel, som passede dem. Faktisk blev det et fascinerende studium at registrere, hvad det var, som fik dem til at reflektere over tingene, og hvordan deres spørgsmål ændrede sig i løbet af perioden, vi var i landet. Og så var der overraskende stor forskel på, hvad der tiltrak opmærksomheden hos den enkelte dreng. De havde simpelthen hver sin selvstændige proces, og fordi vi nu havde valgt denne tilgang, havde vi mulighed til at køre den i det tempo og med det udgangspunkt, som det enkelte barn var parat til.

Brødrene Aasebø Rønne.

TEMA: TILBAGEREJSER

Jonas syntes, det var sjovt at se etiopiernes reaktion, når vi talte dansk sammen. De grublede gevaldigt over det mysterium, at tre så unge fyre, som ellers lignede dem på en prik, kunne tale et så besværligt sprog! Vores familiesammensætning – og Jonas' kørestol – gav da også opmærksomhed i bybilledet. Vi oplevede tit, at råbet „Ferengi“ (fremmed) – som er en fast følgesvend for alle udlændinge i Etiopien – stoppede halvvejs ude af munden på folk, men en tydelig forvirring over, hvordan vores familie egentlig skulle klassificeres.

„Jeg er etiopier udenpå og dansker indeni“, siger Silas.

Overraskende bivirkning

Vi var af sted på grund af en arbejdsopgave, som farmand skulle løse. Vi tog ikke til Etiopien på grund af drengene. Det kom lidt bag på os, hvilken betydning dette anderledes udgangspunkt havde for drengene. De havde ingen (udefinerbare) forventninger, hverken hos sig selv, hos os forældre eller hos nogle fra deres tidligere historie, som de skulle leve op til. Dette skabte en afslapethed, som gjorde, at de kom til at indtage – og nyde – Etiopien uden et forventningspres, som vi faktisk ikke inden havde tænkt på, at de kunne have.

Fidusen med en sådan tilbagerejse?

Jamen, hvad er så fidusen, dersom børnene ikke skal se de steder, som har været „deres“, og møde de personer, som relaterer til deres tidlige historie? Vi havde én klar ambition med vores tur, nemlig at drengene skulle blive lige så begejstret for Etiopien, som vi selv er. Vi ønskede, at de, trods den massive fattigdom, skulle erfare det rige liv, etiopierne lever sammen, blive fascineret af den storslåede natur, få smag for det særegne og veludviklede køkken, opleve landets gamle og stolte kultur og hver især få nogle positive, personlige oplevelser i det land, som jo for altid, på en eller anden måde, vil være noget særligt for dem.

Rosenrødt fødeland

Nogle adoptivbørn kan i perioder (og da særligt når forældrene bliver for besværlige!) have en tendens til at tænke rosenrødt og lidt urealistisk om deres fødeland. Vores besøg i Etiopien har – på et tidligt tidspunkt i drengenes liv – givet dem et nuanceret syn

Jonas, Silas og Nathanael leger med børn i Awassa.

på og en mere realistisk oplevelse af deres fødeland. De blev fascineret af Etiopien, samtidig med at de opdagede, hvor pæredanske de selv var! Tilbagerejsen havde en dobbelt effekt: Drengene blev endnu mere stolte af deres fødeland, samtidig med at de blev mere rodfæstet og knyttet til den hverdag, som er deres – i vores familie og i Danmark. Og måske kan disse erfaringer komme dem til hjælp, når de i puberteten får endnu flere brikker, som skal stykkes sammen i det sammensatte „puslespil“, som nu engang er dem?

Alternativ tilbagerejse

Der er flere elementer ved vores tur, som ikke så nemt kan anvendes ved andre tilbagerejser. Når vi alligevel deler nogle af vores erfaringer, er det fordi vi selv har haft så positiv en oplevelse ved at være af sted. Turen blev en berigelse for os som familie;

Turen tilbage til drengenes fødeland gav os et nyt perspektiv på flere ting i vores hverdag.

den knyttede os endnu mere sammen og gav os et dybere, fælles fundament. Nu et halvt år efter at vi kom hjem, kan vi også se, at besøget i Etiopien har fungeret som katalysator i en identitetsproces, hvor drengene blandt andet har fået sat nogle vigtige ting på plads. De har fået en større personlig tryghed og fundet en bedre balance mellem de to „ben“ – det danske og det etiopiske – som de nu engang står på. Og jo, spørgsmålet er allerede dukket op: Om vi ikke snart skal tilbage til Etiopien igen? „Men, altså far, næste gang skal det ikke være om vinteren! For vi vil altså ikke endnu engang gå glip af al den dejlige sne ... !!“ ■

300 nye medlemmer i Adoption & Samfund!

Hvad sker der i Adoption & Samfund for tiden? Generalforsamling i hovedbestyrelsen i Adoption & Samfund november 2011.

Af Lisbet Mogensen, hovedbestyrelsesmedlem i Adoption & Samfund

Øget vækst og flere medlemmer

Den menneskelige natur er sådan indrettet, at vi som et af vores væsentlige instinkter har et behov for at se vækst – se, at noget udvikler sig i positiv retning.

Hvis noget af det, vi beskæftiger os med – vores børn, vores arbejde, de foreninger og andet fritidsarbejde, som rigtig mange danskere er involveret i – stagnerer, bliver vi bekymrede og tænker, at der er noget galt.

Er det vores børn, kaster vi os med ildhu over problemet, for sådan er vi jo indrettet som adoptivforældre. Er det en forening el-

ler andet fritidsengagement, kan vi vælge enten at gøre noget aktivt eller resignere og tænke: Okay, det er også lige meget, det går nok, uden at jeg behøver at engagere mig...

Men da vi nu gerne vil have vækst og opblomstring, og det er også meget sjovere, hvis man aktivt involverer sig i noget, så har vi (hovedbestyrelsen i Adoption & Samfund) formuleret en målsætning, der lyder, at vi skal have 300 nye medlemmer af Adoption & Samfund!

400 nye adoptivbørn om året

I løbet af et år kommer der lidt under 400 nye adoptivbørn til Danmark, men da nogle

af adoptanterne allerede er indmeldt i Adoption & Samfund, skal der nok lidt mere end et år til at øge medlemstallet, men det er ikke et urealistisk tal. Men hovedbestyrelsen kan ikke gøre det alene. Det kræver samarbejde med lokalforeningerne rundt om i landet.

Et af de emner, der blev drøftet og fundet en foreløbig arbejdsplan for på generalforsamlingen i Adoption & Samfund den 5. november 2011, var, at der er brug for hjælp og støtte til at få en opblomstring i gang i nogle af lokalafdelingerne. Der blev nedsat en arbejdsgruppe, der nu med hjælp fra andre aktive medlemmer kan begynde at udtænke nye initiativer, således at adoptanter rundt om i landet kan se en mening med at melde sig ind og være aktiv i lokalafdelingerne.

Nødvendigt med stor opbakning

Hvis Adoption & Samfund skal være den organisation, der om nogen skal varetage medlemmernes interesser i alle spørgsmål, der angår adoptanter og adopterede, er det væsentligt med en stor opbakning. På landsplan er vi 3.407 medlemmer (juni 2011). Det kan blive mange flere, da der gennem årene er adopteret knap 25.000 børn til Danmark.

Vi har store ambitioner for de næste års arbejde i hovedbestyrelsen. Med et øget medlemstal står vi meget stærkere, når der skal forhandles politisk og økonomisk.

Carl Erik Agerholm træder ud af hovedbestyrelsen efter 16 år. Michael Paaske priste i sin takketale Carl Eriks evne til at inddrage hele familien i adoptionsarbejdet. Foreningens medlemmer i mange år kunnet nyde godt af, at Carl Eriks kone, Elke, ved alle store arrangementer har været der og sørget for at præsentere foreningens blade og oplysningsmateriale.

Generalforsamlingen blev afholdt på Hotel Trinity i Fredericia. Der var mødt ca. 40 aktive medlemmer fra forskellige lokalafdelinger. Eftermiddagen var præget af en god dialog mellem hovedbestyrelsen og medlemmerne med mange spørgsmål, latter og en god stemning.

Hvis man ønsker at vide lidt om, hvad der foregår i hovedbestyrelsen, og hvilke dispositioner vi foretager, hvilke indsatsområder der prioriteres osv., er det på den årlige generalforsamling, man kan få denne information. Hovedbestyrelsens beretning fra det forgangne år kan læses på side 39 her i bladet.

At være en adoptivfamilie er en god måde at være familie på!

Den sætning begynder at stå som et slogan for Adoption & Samfund. Når vi stifter familie som adoptant – hvad enten det er som kernefamilie eller single – er det en god måde. Og det er det, fordi det er godt for voksne som børn. Familierne – inklusive børnene – er som regel rummelige, tolerante og globalt orienterede.

Det må blive nemmere at være adopteret i Danmark fremad, da udsynet til verden omkring os øges og øges, og adopterede vil ikke opleve sig som værende så synlige som de tidligste adopterede.

Indsatsområderne

Men skrøbeligheden og sårbarheden hos adoptivbørnene i de første år efter deres adoption er til gengæld en faktor, som Adoption & Samfund skal og vil forholde sig til fremadrettet. Formandskabet fortalte om indsatsområderne:

- En permanent PAS-ordning.
- Oprettelse af et videnscenter for adoption.

Ved at sikre, at vi støtter børnene og forældrene intensivt de første 3-5 år og sikrer, at det er muligt at indhente viden og oplysning og få hjælp fra et videnscenter, er vigtigt for familiernes trivsel og overlevelse i overgangsårene mellem udrejse fra oprindelseslandet til etableringen og tilknytningen til Danmark. I forhold til nuværende og potentielle afgiverlande vil det også styrke Danmarks position som et attraktivt land at bortadoptere til, hvis vi får sikret PAS-ordningen og har etableret hjælpeforanstaltninger.

Desuden prioriterer hovedbestyrelsen også:

- Arbejdet med en synliggørelse af Adoption & Samfunds arbejde i form af en mediestrategi – herunder den nye hjemmeside.
- Det særlige børnetilskud til enlige adoptanter.

Masser af spændende arbejdsopgaver

Der er nok af spændende arbejdsopgaver for alle i lokalafdelingerne og hovedbestyrelsen. Medlemmer i lokalafdelingerne kan altid henvende sig til et hovedbestyrelsesmedlem og bidrage til arbejdet i de forskellige, nedsatte arbejdsgrupper. Hovedbestyrelsesmedlemmernes kontaktoplysninger står i medlemsbladet.

Som en del af en generalforsamling skal der vælges medlemmer. Nogle går af, og

nye skal til. Sådan også denne gang. Hvem og hvad kan der læses om i det ordinære referat. Her skal blot nævnes, at formandskiftet fremover ændres.

Ny formand

På generalforsamlingen meddelte formanden Michael Paaske, at han ikke længere ønskede at være formand, men dog blive i hovedbestyrelsen også næste år. Til gengæld udtrådte 1. næstformand Paul K. Jeppesen og sekretær Carl-Erik Agerholm af hovedbestyrelsen efter mange års tro og uvurderlig tjeneste. Til trøst for de tilbageblevne hovedbestyrelsesmedlemmer lovede de dog begge at hjælpe til i en overgang.

Og sådan sluttede generalforsamlingen i hyggelig stemning! ■

Nissepiggen Amanda Quingbi 3 år, født i Kina.

BILLEDER TIL BLADET

Vi vil meget gerne have billeder af jeres børn til at bringe i vores blad. Send venligst max. 3 billeder ad gangen. Husk at oplyse navn, land, alder, adresse og lignende. Billederne skal være i høj opløsning (min. 1 MB).

Bladet (inklusive billederne) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside.

Billederne skal sendes til:
bladet@adoption.dk

Venlig hilsen Redaktionen

MATERIALE FRA FORENINGEN

Adoption & Samfund udgiver en række pjecer om adoption og adopterede. For eksempel: Når adoptivbørn skal passes, Adoptivbarn i klassen, Adopteret og voksen og Adoptionsrådgivning – før, under og efter adoptionen.

På www.adoption.dk under „Få råd og hjælp“ kan du se alle udgivelser fra foreningen og finde rådgivning og information om adoption generelt. Her kan du hente pjecerne som pdf, eller du kan bestille dem hos sekretaer@adoption.dk.

På www.adoption.dk kan du også læse foreningens blade, som rummer artikler og temanumre om alt fra henterejser og skolestart til sent adopterede børn. På <http://litteratur.adoption.dk> finder du en liste med litteratur om emner med relation til adoption.

Hovedbestyrelsens beretning for generalforsamlingsperioden 2010 – 2011

Det politiske arbejde

I sidste generalforsamlingsperiode viste det sig, at der desværre ikke var midler til at videreføre den PAS-ordning, som vi meget længe havde kæmpet for at få indført. Derfor har denne periode i høj grad været præget af et projektarbejde med at få etableret en PAS-ordning. En særlig projektgruppe under hovedbestyrelsen (HB) har arbejdet intenst med at få genindført PAS, og vi har i den forbindelse opstillet forskellige alternative løsninger. Gennem året har der været afholdt møder med forskellige interessenter, herunder de formidlende organisationer og Familiestyrelsen. Selvfølgelig er målet en fuldt ud statsfinansieret PAS-ordning, der kan bruges hele livet. Realpolitisk skal man imidlertid også forholde sig til den politiske situation og fremsætte mindre ambitiøse forslag – også efter et valg.

Gruppen af Eneadoptanter (GEA)

Gruppen af Eneadoptanter (GEA) har oplevet medlemsfremgang i det forløbne år, og der var 90 medlemmer ved årsskiftet 2010/11 – dog lidt færre ved kontingentbetalingen i juni 2011.

GEA fik ny hjemmeside i løbet af 2010, og hjemmesiden har formodentlig været med til at generere den stigende interesse. På hjemmesiden www.eneadoption.dk kan man bl.a. finde kontakter til rådgivere, GEA's arrangementer og nyhedsbreve. Der er desuden både et åbent og et lukket debatforum udelukkende for GEA's medlemmer. GEA har i årets løb gennemført en række arrangementer, både af social og af oplysende karakter, såvel arrangementer udelukkende for medlemmer, som arrangementer, der er åbne for alle interesserede. GEA har også fået eget debatforum, eneadoption.forumup.dk, med en lille åben del og en stor lukket del, der udelukkende er for GEA's medlemmer.

Bladet

Der er som sædvanligt udkommet seks numre af bladet i det forløbne år. Foruden de „almindelige“ blade med blandet artikelstof var der minitema om søvn i december 2010, tema om teenagere i april 2011 og tema om børn med særlige behov i oktober 2011. Decemrnummeret er tema om tilbagerejser. Der har været enkelte udskiftninger i redaktionen, både afgang

og tilgang. Redaktionen har p.t. fem medlemmer, og det ville være optimalt med endnu et redaktionsmedlem, således at hver redaktør har ansvar for et nummer af bladet om året. Så eventuelle interesserede er meget velkomne til at kontakte redaktionen.

Adoptionsprisen 2011 gik til psykolog Susanne Høeg

Adoptionsprisen 2011 blev på landsmødet i april tildelt psykolog Susanne Høeg. Adoptionsprisen gives til en person, der har ydet noget ekstraordinært til gavn for adopterede eller adoptivfamilier. Læs mere om adoptionsprisen og Susanne Høeg i *Adoption & Samfund* nr. 3, juni 2011.

Ændring af godkendelsesregler (oplysninger om barnet, alder m.v.)

I adoptionsgruppen under Familiestyrelsen gør vi ofte opmærksom på behovet for justering af reglerne på en række områder. Vi er fortsat involveret i en arbejdsgruppe, der ser på vore godkendelsesrammer, når det drejer sig om barnet. Arbejdsgruppen består af repræsentanter for de formidlende organisationer DanAdopt og AC Børnehjælp, Familiestyrelsen, Adoptionsnævnet, Statsforvaltningerne og *Adoption & Samfund*. Arbejdet står her før generalforsamlingen foran sin afslutning med en rapport, der skal drøftes ved en teamdag medio november 2011. Som vi nævnte sidste år, er vi skeptiske over for resultatet.

Landsmøde 2011: Adoption – et område i forandring

Landsmødet 2011 blev afholdt på Dalum Landbrugsskole ved Odense i weekenden den 2. og 3. april med deltagelse af ca. 65 personer. Du kan læse endnu mere om landsmødet i *Adoption & Samfund* nr. 3, juni 2011.

Efter velkomsten skulle der kåres en vinder af sangkonkurrencen om en A & S sang. Vinderen var Nis Grønager Madsen fra Odense, der havde stået for både tekst og musik til sangen. Nis spillede klaver og sang sammen med sin datter Asta sangen „To hænder – to farver“ for os.

Første foredragsholder var cand. psych. Niels Peter Rygaard, der fortalte om Fair Start, som han har været med til at udvikle. Fair Start er et internetbaseret uddannelsesprogram, der er rettet mod adoptionscentre, børnehjem og plejefamilier.

Herefter indtog tidligere PAS-konsulent og kursusleder ved de adoptionsforberedende kurser Lars Røgilds talerstolen for at fortælle om, „Hvordan man bliver klædt på til forælderrollen, der varer hele livet“.

Efter frokosten var der tid til at tjekke ind på værelserne og gå en kort tur i Fruens Bøge. Så fulgte en debat omkring emnet „Adoption – identitet, samfund og medier“. Panelet bestod af: Marie-Cecilie Friis Brouendahl og Jane Nørup Jørgensen fra AC Børnehjælp, Marianne Wung-Sung, DanAdopt og Susanne Høeg, DanAdopts bestyrelse, Familieretsordfører Meta Fuglsang, SF samt Journalist Metha Loumann.

Marianne Wung-Sung fortalte, at samarbejdet med adoptanterne har forandret sig, og at de i DanAdopt oplever en stigende forbrugermoralitet og en manglende respekt for andre kulturer. Hun så også en manglende situationsforståelse og omtanke, når adoptivbarnet via forældrene optræder i mediesammenhænge, hvor hun ikke mener, barnets anonymitet bliver respekteret.

Jane Nørup Jørgensen og Marie-Cecilie Friis Brouendahl fortalte, at Danmark traditionelt har adopteret små, raske børn, mens der er en stor gruppe af ældre børn og søskendepar, der også mangler forældre. Det er et budskab, der er vigtigt at få ud til danskerne.

Adoption i medierne

Adoption i medierne er både dokumentarprogrammer som *Spørløs*, adoptanters hjemmesider med deres adoptionshistorie og satireprogrammer. Spørgsmålet er, hvorvidt det er uetisk at bruge humor omkring adoption, eller om man blot latterliggør forholdene. Hvis man eksempelvis vælger at stille op i fjernsynet, skal det være velovervejet, for man gør sig selv sårbar.

Adoption i medierne

Journalist og adoptivmor Metha Loumann fortalte, at adoptivfamilier altid vil være gode historier. Pressen jagter altid de gode, dramatiske menneskeskæbner, og her rammer adoptionshistorier plet. Vi lever i en medieverden, og hvis vi er bevidste om den rolle, vi spiller, og kender pressens spilleregler, kan vi blive dens medspillere i stedet for det modsatte.

Folketingsmedlem Meta Fuglsang så ikke medierne som det eneste talerør for

adoptanter og adopterede. Hun opfordrede til, at man som adoptant kontakter politikerne direkte. I forhold til ønsket om et rådgivningstilbud til adoptanter efter hjemtagelse sagde Meta Fuglsang, at der er politisk forståelse for forebyggelse. Hun forudser dog, at et sådant tilbud vil være underlagt brugerbetaling, da det er den generelle tendens inden for alle områder.

Bagud med viden

Psykolog Susanne Høeg, der gennem mange år har arbejdet med adoptivbørn og deres familier påpegede, at vi altid er lidt bagud i forhold til viden og erfaringer med den udvikling, der sker på adoptionsområdet med nye afgiverlande og globale forandringer. Hun fortalte, at hun i sit arbejde oplever, at der er stor forskel på, hvad børnene kommer med i bagagen, bl.a. fordi børnehjemmene ser anderledes ud nu. Det er dog vigtigt at holde fast i det fælles, nemlig at vi har at gøre med en gruppe børn, der har været udsat for tab, brud, omsorgssvigt og traumatiske oplevelser.

Adoption & Samfund i forandring

Næste dag blev talerstolen indtaget af Ina Dygaard, der er ny formand for Adoption & Samfund - Ungdom (ASU). Ina fortalte om ASU, og hvordan det tidligere havde været, og hvad de ønskede sig fremadrettet. ASU vil rigtig gerne lave mange arrangementer for de unge adopterede fra 13-25 år.

„Adoption & Samfund i forandring“ var det næste punkt på dagsordenen, og næstformand Paul Jeppesen gjorde status over Adoption & Samfunds arbejde. Han fortalte om, hvordan vi i dag har stor indflydelse på den nugældende adoptionslov og den relaterede lovgivning, og at vi deltager i arbejdet på lige fod med de formidlende organisationer og Familiestyrelsen.

PAS-forsøget var en stor succes; tilbage står nu udfordringen med at videreføre de gode resultater i en ny model og kæmpe for et permanent PAS-tilbud „fra adoption til grav“, eventuelt med delvis brugerbetaling.

„Sådan gør vi i Norge“

„Sådan gør vi i Norge“ ved Nina Schjetne, der er leder af Adoptionsforum.no, der er en af de tre formidlende organisationer i Norge. Adopsjonsforum er en institution, der både formidler, er medlemsbaseret med lokalafdelinger og afholder adoptionsforberedende kurser. Familierne følges altså af samme organisation, så det er en noget anderledes struktur end den, vi har i Danmark. Norge har ingen PAS-ordning, men Adopsjonsforum har en socialarbejder, der reelt arbejder som PAS-konsulent. Adoptanterne kommer til de formidlende med deres problemer, da sundhedssystemet er utilstrækkeligt. Mange adoptanter melder sig ud af Adopsjonsforum, når de har fået barn, men ind igen, når barnet kommer i puberteten.

Adoption & Samfunds fokus fremadrettet

Herefter var der gruppearbejde, hvor deltagere skulle give deres bud på, hvad A & S skulle fokusere på fremadrettet, og der kom masser af konkrete forslag og indspark til HB:

- Oprettelse af et videnscenter for adoption.
- Udvidet PAS-tilbud.
- Udvikling af en mediestrategi.

Mødeaktivitet

Siden landsgeneralforsamlingen i 2010 har HB afholdt seks ordinære møder ud over det konstituerende møde efter generalfor-

samlingen. Som en del af HB-mødet den 7. maj 2011 mødtes HB med tre repræsentanter fra bladets redaktion.

Internt i HB har Administrationsgruppen holdt fire møder via Skype. Disse møder holdes normalt halvanden uge før et HB-møde. Her har en væsentlig opgave været udarbejdelse af en forretningsorden for HB. Endvidere har Politikerbanden holdt en række telefonmøder. Endelig har HB stået for gennemførelse af landsmødet i Slagelse den 2.-3. april 2011.

Medlemmer

Medlemsadministrationen har i årets løb haft travlt. Der er sendt brev til alle 140 gratisister med forespørgsel, om de stadig ønsker at modtage bladet gratis. 43 har svaret tilbage med ja, og nogle få med nej. Det har resulteret i, at vi har slettet 97 gratisister i vores medlemsdatabase, en nedgang fra 140 til nu 43.

Der er i årets løb udmeldt 340 medlemmer og indmeldt ca. 300 nye. Indtil dato synes tilbagegangen at fortsætte; vi begynder således også at mærke krisen. Abonnementer af bladet er der 16 af (biblioteker m.m.)

Da der er store omkostninger forbundet med indmeldelse af et nyt medlem, arbejdes der med elektronisk indbetaling for nye medlemmer. De får således ingen velkomstpakke eller andet, inden der er betalt, og vi undgår, at nogle melder sig ind og aldrig får betalt deres medlemskontingent.

Afgående HB-medlemmer

Også denne gang siger vi farvel til medlemmer og suppleanter, og vi vil gerne benytte lejligheden til at takke for en rigtig god indsats, også i året der er gået.

*På Hovedbestyrelsens vegne
Michael Paaske, Formand.*

Noah 3 år til nytårsfest. Noah er født i Vietnam.

MEDLEMSOVERSIGT		
Lokalforening	Antal pr. 30/6 2011	Antal pr. 30/6 2010
Bornholm	29	28
Fyn	284	281
Gudenåen	255	249
København	414	434
Københavns Omegn	314	320
Midt- og Vestsjælland	251	259
Nordjylland	305	309
Nordsjælland	336	328
Sydsjælland	199	208
Sydvestjylland	204	200
Sydøstjylland	213	218
Vestjylland	182	193
Østjylland	424	427
I alt	3.407	3454

Hertil kommer et antal udenlandske medlemmer.

PRÆSENTATION AF HOVEDBESTYRELSEN

FORMAND

Jens Damkjær

51 år, far til 5, tre søskende på 6, 8 og 10 år adopteret fra Etiopien i 2007, og to biobørn på 22 og 25 år. Privatpraktiserende psykolog. Formand for Etiopienforeningen siden 2008. Arbejder i den kommende HB-periode som formand og varetager særligt opgaver i formandskabet, administrationsgruppen, vedr. det strategiske og politiske arbejde og med kontakt til samarbejdspartnere som AC og DA.

NÆSTFORMEND

Michael Paaske

48 år, personaledirektør, cand. jur. Far til Josefine 14 år og Juliane 12 år, begge født i Kina. Arbejder fortrinsvis med politiske emner. Medlem af Familiestyrelsens adoptionsgruppe, politikerbande, administrationsgruppe, kommunikationsgruppe og siden 2007 bestyrelsesmedlem i Nordic Adoption Council. Har været formand for LF Fyn samt næstformand i Kinaforeningen. Medlem af HB siden 1999, formand i perioden 2001-2011.

Jørn K. Pedersen

53 år, civilingeniør, ansat i Region Syddanmark. Far til Asta på 14 år og Carl på 11 år, begge født i Haiti. Medlem af HB's administrationsgruppe, formand for LF Sydvestjylland og statsforvaltningsudvalget i Midtjylland. Deltaget i HB-arbejdet siden 2002.

SEKRETÆR (VALGT UDEN FOR HB)

Carl Erik Agerholm

Tekniker på en lokalradio. Far til Sandor på 26 år, født i Ungarn, og Povl på 23 år, født i Hviderusland. Begge var 6 år, da de kom til Danmark. Medlem af HB 1995-2011, først som kasserer, nu som sekretær uden for HB.

KASSERER (VALGT UDEN FOR HB)

Ellen Larsen

Underviser på AMU Nordjylland (IT og vejledning). Har to børn fra Korea, som nu er 26 og 28 år. Jeg har i hele min aktive periode i Adoption & Samfund været kasserer.

BESTYRELSESMEDELMER

Marianne Østergaard

Journalist og cand. mag., webredaktør i Udenrigsministeriet. Eneadoptant og mor til Saroj fra Nepal, 17 år. HB's kontaktperson til bladets redaktion og Gruppen af Eneadoptanter (GEA) og aktiv i politikerbanden.

Sidsel Babette Johansen

45 år, uddannet professionsbachelor som pædagog og erhvervsfaglærer. Gift med Michel, som er formand for Kinaforeningen. Mor til David på 4,5 år, født i Shanghai. David kom til Danmark i 2010. Mine opgaver i HB: kontaktperson til Kinaforeningen, kontakt til AC Børnehjælp, Statsforvaltningsudvalget og politikerbanden.

Jette Tang Kristensen

42 år, fuldmægtig i FOA Fag og Arbejdernes Arbejdsløshedskasse, Akademikerkonkordat i ledelse. Gift med Emil. Vi har to dansk adopterede drenge, Frederik på 17 og Jonas på 13. Min primære interesse ligger inden for det politiske område.

Bente Pedersen

Er p.t. sygemeldt.

Lene Borg

56 år, merkonom i organisation, mor til Maria 27 og Anna 19 år, begge født i Sydkorea, og er desuden mormor til Ida på 4 1/2 år. Jeg har været aktiv i A&S i 8 år og er formand for LF Midt- og Vestsjælland. I HB vil jeg i det kommende år bl.a. arbejde med landsmøderne 2012 og 2013, redaktør på webkalenderen, ressourcebasekoordinator m.m.

Lisbet Mogensen

Har en søn på 13 år fra Ecuador og en datter på 11 år fra Guatemala. Uddannet mag.art. i kunsthistorie og skriver på en ph.d. om kulturarvspædagogik for skolebørn. Desuden arbejder jeg med undervisning af børn og unge inden for kulturarv og kulturidentitet. Mine interesser omkring adoption er bl.a. rettet mod adoption af større børn og aktiviteter for børn/teenagere/unge. Initiativtager til præteenageklubben „De Lyserøde Kaniner“ i Vestjylland. Kontaktperson til ASU, landegrupperne: Ecuador og Guatemala. Ekstern skribent ved Adoption & Samfunds blad. Engageret i opbygning af videnscenter for adoption.

Rie Østergaard

Pædagog, gift med Stig, har Alberte på 7 år, født i Kina og Lukas på 4, født i Kina. Har siddet i bestyrelsen i Adoption & Samfund i Vestjylland i 5 år, de sidste par år som næstformand. Har været med i HB i et år. Jeg har de sidste par år (sammen med Charlotte Christensen) arbejdet med adoptivbørns modtagelse i daginstitutioner/pasningstilbud. Deltaget i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn. Har afholdt kurser for pædagoger i Herning Kommune.

Charlotte Christensen

Pædagog, gift med Lars. Vi har Maria på 7 år, født i Bolivia, og Niklas på 3 år fra Sydafrika/Durban. Jeg har siddet i bestyrelsen i Adoption & Samfund Vestjylland i 4 år, heraf de sidste par år som formand. Jeg har de sidste par år (sammen med Rie Østergaard) arbejdet med adoptivbørns modtagelse i daginstitution/pasningstilbud. Vi har bl.a. deltaget i ledermøder i Herning og Ringkøbing/Skjern kommuner for at fortælle om adoptivbørn. Har afholdt kurser for pædagoger i Herning Kommune.

SUPPLEANTER

Malene Fenger-Grøndahl

35 år, gift med Carsten. Bor i Aarhus med vores to døtre, Safa på 3½ år fra Burkina Faso og Barbara på 5 år, som er vores biologiske døtre. Uddannet journalist og har de sidste 10 år arbejdet som freelance journalist, forfatter og foredragsholder med speciale i etniske minoriteter, religion og Mellemøsten. Debuterede for nylig som børnebogsforfatter med bogen „Kan man spise softice med ispinde?“ Jeg er interesseret i mediekontakt, medlemsbladet, forskning i og litteratur om adoption og tilknytning og vil også gerne arbejde med PAS samt være kontaktperson til Burkinagruppen.

Lilian Bitsch

Gift med Henrik, mor til Maria på 15 år og Simon på 12 år, begge født i Indien. Valgt ind i bestyrelsen for LF Sydvestjylland i oktober 2006, kasserer siden januar 2008. Jeg er glad for administrative opgaver og at arbejde med layout. Jeg vil gerne være med til at udbrede viden om adoption til omverdenen, herunder til fagpersoner. I HB er jeg med i administrationsgruppen og er kontaktperson til Indiengrupperne.

Søren Hansen

45 år. Gift med Tina. To børn, Lea (2002) og Sarah (2005), begge fra Kina. Kinaforeningens bestyrelse siden 2008 og ansvar for foreningens IT/web siden 2007.

Sofie Bay

Chefkonsulent i Rigspolitiet. Det er Rigspolitiets opgave at sætte retningslinjer for hele dansk politi – dvs. formulere strategier, understøtte arbejdet i politikredsene og koordinere politiets arbejde på landsplan. Ud over at sætte den politiske dagsorden i Rigspolitiet arbejder jeg også i A&S Lokalforeningen Nordsjællands bestyrelse. Privat er jeg selv adopteret fra Korea og er gift med Anders. Jeg har for nylig adopteret en datter fra Vietnam.

Tag dit barns *sundhedsplejerske, pædagog* eller *lærer* med til en spændende dag i den åbne del af landsmødet 2012

Afholdes lørdag den 10. marts på Dalum Landbrugsskole ved Odense fra kl. 10.00 – 15.00

For at give vores medlemmer chancen for at få en masse viden om de særlige behov, adoptivbørn har, har vi valgt at opdele landsmødet 2012 i to dele:

- 1) En åben del, hvor alle medlemmer har mulighed for at deltage, og hvor man desuden kan tage sit barns sundhedsplejerske, pædagog eller lærer med.
- 2) En lukket del, hvor kun de aktive bestyrelsesmedlemmer i lokalforeninger og interessegrupper samt foreningens rådgivere kan deltage.

Desværre tillader vores økonomi ikke, at vi kan afholde den åbne del af landsmødet gratis, men vi har bestræbt os på at finde en rimelig pris, der dækker en del af udgiften til fortæring.

- 200 kr. for almindelige medlemmer, der ikke er aktive i foreningen (inkl. kaffe, frokost m.m.)
- 375 kr. for sundhedsplejersker, pædagoger eller lærere (inkl. kaffe, frokost m.m.)

Vi håber, at dit barns sundhedsplejerske, pædagog eller lærer kan få dækket „kursusudgiften“ på sin arbejdsplads, da det er en meget rimelig pris for at få en bedre og større viden om, hvad det er for særlige behov, adoptivbørn har. Da tilmeldingen er bindende, tilbagebetales deltagergebyret ikke ved evt. afbud.

Den lukkede del af landsmødet er forbeholdt de aktive medlemmer i A & S.

De aktive medlemmer skal betale et depositum på 200 kr., der tilbagebetales i løbet af landsmødet, og da tilmeldingen er bindende, tilbagebetales deltagergebyret ikke ved evt. afbud.

På landsmødets første dag vil der efter „den åbne del“ om lørdagen være seks workshops:

1. Hvilken rådgivning kan vi tilbyde i A & S?

v/ Mie Olesen, sagsrådgivningskoordinator.

Her kan du høre om den rådgivning, man som medlem af A & S kan trække på.

2. Hvordan skabes en velfungerende lokalforening i A & S?

v/Sanne Haagen Pedersen, LF Fyn.

Kom og del dine erfaringer med andre lokalforeningers bestyrelsesmedlemmer.

3. Hvordan skabes en velfungerende interessegruppe?

v/Jens Damkjær, Etiopienforeningen.

Kom og del dine erfaringer med andre lande- eller interessegruppers bestyrelsesmedlemmer.

4. Få styr på økonomi, drift og tilskud i lokalforeninger og interessegrupper, v/Jørn K. Pedersen, HB m.fl.

I denne workshop kan man få en indføring i og en dialog om, hvordan lokalforeninger og interessegrupper får det praktiske til at fungere i den daglige ledelse. Her vil der være en indføring i, hvordan drift og økonomi nemmest administreres, og ikke mindst hvordan man opnår tilskud til eventuelle aktiviteter.

5. Kommunikation & samarbejde mellem lokalforeningerne & HB, v/Kurt Nielsen, LF Kbh. og Lone Lindberg, LF Fyn.

Denne workshop retter sig mod de aktive i LF og HB i forhold til at fremme kommunikationen i foreningen.

6. A & S' hjemmeside og sociale medier – webgruppen.

Har du lyst til at være med i arbejdet om vores hjemmeside, eller har din lokalforening eller interessegruppe brug for en ny hjemmeside, så kan du på denne workshop få nogle tips til, hvordan du laver en hjemmeside i WordPress.

Vi opfordrer til, at I hjemme i lokalforeningerne og interessegrupperne allerede nu taler om, hvordan I prioriterer at fordele jer til de forskellige workshops, således at der som minimum er en person, der deltager i pkt. 4, så I får så mange erfaringer som muligt med hjem. Vi tror på, at rigtig mange af jer har gode erfaringer, som fortjener at blive delt, således at andre også kan få glæde af dem – erfaringer, der i den sidste ende kommer både medlemmer og samfundet til glæde. Vi tror også på, at det styrker arbejdsglæden i bestyrelserne, når I på det første møde efter landsmødet deles om oplevelserne i de forskellige workshops.

Husk: Tilmelding foregår via vores hjemmeside.

Vi glæder os til at se jer til landsmødet 2012 og i de nævnte workshops.

*Landsmødeudvalget 2012:
Lene Borg og Jens Damkjær, HB.*

LANDSMØDE

I ADOPTION & SAMFUND

den 10. og 11. marts 2012 på Dalum Landbrugsskole, Landbrugsvej 65, 5260 Odense S

Landsmødets tema: Adoption – en god måde at stifte familie på

Lørdag 10. marts 2012

Den åbne del af landsmødet

kl. 10.00 Velkomst v/formand Jens Damkjær, herunder skal vores A & S sang synges!

kl. 10.20 „Regeringens syn på adoption som en god måde at stifte familie på“ v/folketingsmedlem Özlem Cekic, SF.

kl. 11.00 „Sådan kan sundhedsplejersken hjælpe adoptivbørn og deres forældre til at leve det gode liv“ v/sundhedsplejerske Rie Hedegaard, Odense kommune.

kl. 12.30 Frokost i spisesalen.

kl. 13.00 „Sådan kan pædagoger hjælpe adoptivbørn og deres forældre til at leve det gode liv“ v/pædagogerne Rie Østergaard og Charlotte Christensen.

kl. 14.00 „Sådan kan skolen hjælpe adoptivbørn og deres forældre til at leve det gode liv“

kl. 15.00 Afslutning af det åbne møde og herefter eftermiddagskaffe.

Den lukkede del af landsmødet

kl. 15.30 Workshops

- Hvilken rådgivning kan vi tilbyde i A & S?
- Hvordan skabes en velfungerende lokalforening i A & S?
- Hvordan skabes en velfungerende Interessegruppe?
- Få styr på økonomi, drift, tilskud samt proceduren omkring afholdelse af generalforsamling i lokalforeninger og interessegrupper.
- Kommunikation og samarbejde mellem lokalforeningerne og HB.
- A & S' hjemmeside og sociale medier – webgruppen.

kl. 16.45 Pause og tid til evt. networking eller afslapning.

kl. 18.00 Middag.

kl. 19.30 Underholdning, og herefter er der ost og rødvin

Søndag 11. marts 2012

kl. 8.00 Morgenmad.

kl. 9.00 Introduktion til dagen og A & S sang.

kl. 9.10 „Adoption er en god måde at stifte familie på“.
– Hvordan får vi resten af det danske samfund til at forstå det? Oplæg ved formandskabet i A & S.

kl. 9.45 „Højlands Forsamlingshus“ med politikere, DA, AC m.fl.
„Sådan vil vi støtte adoption som en god måde at stifte familie på.“

kl. 11.30 Cafedialoger, hvor A & S' medlemmer diskuterer, hvordan A & S bedst understøtter „adoption som en god måde at stifte familie på.“

kl. 12.15 Fælles afslutning med deltagernes gode råd til HB.

kl. 12.45 Afslutning af landsmødet 2012.
Herefter er der sandwich i festsalen, inden vi siger farvel og tak for denne gang.

Bindende tilmelding skal ske via linket „Tilmelding til landsmødet“ på hjemmesiden senest den 25. februar 2012, hvorefter du indbetaler deltagergebyret til foreningens konto, og når beløbet er os i hænde, er du tilmeldt.

Tilmeldingerne bliver registreret efter „først-til-mølle“-princippet, og skulle der imod forventning blive „udsolgt“ af pladser, vil det fremgå af hjemmesiden.

Har du som aktiv ikke mulighed for at deltage begge dage, er du velkommen til kun at deltage den ene af dagene.

Hvis du har spørgsmål til arrangementet, er du velkommen til at kontakte én af nedenstående.

Der kan forekomme småændringer i programmet, så hold øje med hjemmesiden.

Landsmødeudvalget 2012:
Lene Borg og Jens Damkjær, HB.

Coachende workshop/foredrag med adoptionscoachen Trine Brix

„Sådan tager du kontrol over dine følelser, når dit barn mister kontrollen over sine egne“

Lørdag den 11. februar 2012 kl. 13.00 – 16.00 i Ringsted Sportscenter, Mødelokale 2-3, Tværalle 8, 4100 Ringsted

Foredraget er rettet både mod værende adoptivforældre og kommende adoptivforældre, der måske har ventekuller!

Adoptivbørn har ofte fået begrænset omsorg i deres første levetid med det resultat, at de kan have stærke humørsvingninger, tilknytningsproblemer, hyperaktivitet, søvnproblemer og måske problemer med at mærke egne og andres grænser. Det giver trætte og sensitive forældre.

Her går vi ikke i dybden med dit barns psyke, men med nogle effektfulde klar-til-brug redskaber, du som forælder kan bruge på dig selv for at undgå at glide med i dit barns emotionelle rutsjebaneture – til både dit barns og dit eget bedste.

Indhold:

- Introducerende oplæg.
- Undervisning og brug af to effektive coachende redskaber, der i øvrigt også kan bruges målrettet af den kommende forælder med ventekuller.
- Personlige arbejdsmapper.

Læs mere om Trine Brix på hendes hjemmeside: <http://trinebrix.dk/>

Vi byder på kaffe/the, sandwich og kage. Øl og vand kan købes.

Deltagerpris: kr. 150,- for medlemmer og kr. 300,- for ikke-medlemmer.

Tilmelding: Da der kun er plads til 40 personer, sker tilmelding efter „først-til-mølle“-princippet, senest den 1. februar 2012 til formand Lene Borg pr. mail: Lene.Borg.2B@gmail.com. Husk at skrive deltagerens navn/e, dit mobilnummer samt dit medlemsnummer (se bag på bladet). Er du ikke medlem, skriver du „ikke-medlem“. Du får en bekræftelse på tilmeldingen, hvorefter du straks skal indbetale deltagergebyret til vores konto 0520-438918.

Vil du være sikker på en plads, anbefaler vi dig at tilmelde dig hurtigst muligt!

Vi glæder os til at se dig!
LF Midt- og Vestsjælland

Coachende workshop/foredrag for kommende og nuværende adoptivforældre med adoptionscoachen Trine Brix

„Sådan tager du kontrol over dine følelser, når dit barn mister kontrollen over sine egne“

Søndag den 15. januar 2012 kl. 11 – ca. 15.30 i Holsted Sognegård, Vestergade 15, 6670 Holsted

Adoptivbørn har ofte fået begrænset omsorg i deres første levetid med det resultat, at de kan have stærke humørsvingninger, tilknytningsproblemer, hyperaktivitet, søvnproblemer og måske problemer med at mærke egne og andres grænser. Det giver trætte og sensitive forældre.

Her går vi ikke i dybden med dit barns psyke, men med nogle effektfulde klar-til-brug-redskaber, du som forælder kan bruge på dig selv for at undgå at glide med i dit barns emotionelle rutsjebaneture – til både dit barns og dit eget bedste.

Vi byder på frokost, øl og vand, kaffe/te og småkager.

Pris for deltagelse (inkl. forplejning): 300 kr. pr. deltager (for medlemmer) og 400 kr. pr. deltager (for ikke-medlemmer). Der er plads til 40 deltagere. Tilmelding er nødvendig og sker efter „først til mølle“-princippet.

Tilmelding skal ske senest den 1. januar 2012 ved indbetaling af beløbet på foreningens konto: 3427-3427188647. Husk at oplyse navn, medlemsnummer (står bag på bladet over navnet) og e-mail-adresse, hvis du/l vil have en bekræftelse på tilmeldingen.

Kulturrejse til Korea

Grupperejse d. 6. - 20. oktober 2012

Korea Klubben tilbyder i samarbejde med Meari Travel kulturrejser henvendt til adopterede og adoptivfamilier.

Unikt og familievenligt rejseprogram skræddersyet til en gruppe på 15-20 deltagere med koreansk guide, dansk rejseleder, egen bus og kvalitetsindkvartering.

REJSE INFOMØDER

Vi afholder jævnligt infomøder om rejsen.
For yderligere information og tilmelding kontakt:
kulturrejse@koreaklubben.dk

Læs mere om kulturrejsen på: www.koreaklubben.dk

메아리 TRAVEL
Specialist on Korea Travel

ANNONCE

PSYKOTERAPEUTISK KLINIK

TEMA-EFTERMIDDAG

“PASSER DET, AT JEG ER RIGTIG?”

Om skam, skyld og forkerthed – kraftfulde medspillere i den adopteredes liv. For alle med interesse for adoption, den adopterede og det adoptionsspecifikke.

Lørdag den 4. februar 2012 fra kl. 14.00 til 16.30, Ribe.
(Tilmelding)

**Psykiater
Kirsten Nordahl**

e-mail: kirstennordahl@gmail.com
www.kirstennordahl.com
Tlf. +45 40 20 15 81

Dag-, aften- og weekendkonsultation, Ribe

ANNONCE

Terapi for adopterede børn og unge

Kunstterapi • Sandlegsterapi
Spædbørnsterapi • Vejledning

Jenny Vejebak

Kunstterapeut / Sandplayterapeut Holstebro
Tlf. 41 42 21 21, hverdage 8.30 - 9.30

Kommende temanumre

BIDRAG EFTERLYSES!

Redaktionen arbejder på en række temanumre til det kommende år, og derfor vil vi meget gerne have bidrag fra læserne. Vi modtager også meget gerne ideer til, hvad I kunne tænke jer at læse om.

Del dine erfaringer og skriv om:

NETVÆRK – om landegrupper, hentegrupper, lokalforeninger, internetfora, betydningen af netværk for forældre og børn m.v. (deadline 10.01.2012).

RACISME – om frygten for racisme, racisme i hverdagen, direkte/indirekte racisme, racebevidsthed, forskelsbehandling, diskrimination, social afvisning, utryghed/fremmedgørelse, er racisme blevet „tilladt“ i samfundet, osv. (deadline 10.03.2012).

Desuden efterlyses bidrag og ønsker til kommende temaer om tidlig pubertet (hyppighed, årsager, forskning, erfaringer fra adoptivfamilier), alder (godkendelsesproblematikker, livsfaser med adoption, adoptanters/adopteredes alder, voksne adopterede, lovgivning f.eks. forslag om hævelse af aldersgrænser for adoptanter) og bedsteforældre (bedsteforælderollen, kurser for bedsteforældre m.v.)

Alle bidrag sendes til bladet@adoption.dk.

Venlig hilsen Redaktionen

Billeder til temanumre

Vi modtager også meget gerne billeder til temanumrene. Send venligst maks. tre billeder pr. e-mail. Husk at oplyse navn, børns alder, adresse og lignende. Billederne skal være i høj opløsning (min. 1 MB). Bladet (inklusive billeder) lægges altid efterfølgende på Adoption & Samfunds hjemmeside.

Solvei 5 år, født i Kina.

Et hjertesuk fra lokalforeningerne på Sjælland

Vi mangler stadig mange e-mail-adresser på vores medlemmer!

I sidste nummer af dette blad efterlyste vi e-mail-adresser fra de medlemmer, der ikke allerede har sendt os deres e-mail-adresse, men desværre har kun meget få medlemsfamilier reageret, så derfor forsøger vi os igen!

Vi vil hellere skabe gode arrangementer end at bruge pengene på frimærker!

Det koster mange penge at sende invitationer ud til vore medlemmer med almindelig post, og herudover koster det også mange menneskelige ressourcer, inden brevet ryger af sted med posten. De ressourcer vil vi meget hellere bruge på at skabe spændende arrangementer for vore medlemmer.

Hvis du ikke allerede har sendt os din e-mail-adresse, så gør det nu!

Du kan sende en mail til din lokalforening på en af de nedenstående e-mail-adresser, og for god ordens skyld så husk også at oplyse os dit medlemsnummer, som står bag på dette blad samt dit navn, adresse, telefonnummer og eventuelt mobilnummer, så kan vi få opdateret alle medlemsoplysningerne.

LF Sydsjælland	=	sydsjaelland@adoption.dk
LF Midt-og Vestsjælland	=	midtogvestsjaelland@adoption.dk
LF Nordsjælland	=	nordsjaelland@adoption.dk
LF København	=	koebenhavn@adoption.dk
LF Københavns Omegn	=	koebenhavnsomegn@adoption.dk

Hvis du er i tvivl, om du tidligere har sendt os din e-mail-adresse, så gør det bare igen. For send os hellere en mail en gang for meget end en gang for lidt. Husk også fremover, hvis du ændrer din e-mail-adresse, at skrive til os, for desværre har vi rigtig mange e-mail-adresser i vores database, der ikke længere er aktive. Når vi har modtaget din e-mail-adresse, kan vi fremover maile til dig, enten når der kommer nyheder på vores hjemmeside, eller når vi har et nyt spændende arrangement, som vi gerne vil invitere dig til.

Vi glæder os til at høre fra dig!

*Mange hilsner fra
Lokalforeningerne på Sjælland.*

Vores børns historie – hvornår, hvordan og hvorfor?

*Søndag den 5/2 2012 kl. 13-16 i lokalerne hos
Neuro-Team, Store Torv 10, 3. sal, 8000 Århus C.*

Hvornår er det rigtige tidspunkt at fortælle vores børns historie? Hvordan fortæller vi den? Og hvorfor er historien så vigtig en brik for vores børn? Arrangementet holdes som en workshop med tre forskellige foredragsholdere med hver deres tilgang til emnet.

Oplægsholderne er: Ina Dygaard, medlem af lokalforeningen, formand for AS-U og adopteret fra Sri Lanka, 4 uger gammel, Malene Fenger-Grøndahl, journalist og forfatter til bl.a. bogen „Kan man spise soft-ice med pinde“, og cand. psych. Anna Wejdemann. Efter oplæggene er der mulighed for at tale med hinanden og oplægsholderne om, hvordan vi som adoptanter og forældre kan gribe emnet an, så historien ikke kun fortælles, når barnet er spæd, men følger barnet aldersmæssigt, og hvorfor historien er så vigtig.

Tilmelding til Anne-Mette Knudsen, senest den 27/1 2012, på mail: anne-mette@neuro-team.dk. Pris 75 kr.

Der vil være begrænset deltagerantal, som fordeles efter „først til mølle“-princippet.

Make-up-arrangement for unge adopterede

*Lørdag den 24/3 kl. 11-14 i lokalerne hos Neuro-
Team, Store Torv 10, 3 sal, 8000 Århus C.*

Arrangementet henvender sig til unge (piger) fra ca. 13 år.

Hvilke farver passer lige netop til mig, når jeg nu ikke lige er født med „leverpostejfarvet eller lyst hår“? Hvordan laver jeg en make-up, der får mig til at ligne en million? Hvordan passer jeg på min hud/hår, så den ikke blive tør, kan jeg i det hele taget tåle make-up, og hvad skal jeg vælge?

Der kan være mange spørgsmål, når man som ung skal begive sig ud i kosmetikkens verden – hvor skal man begynde? Vi har derfor allieret os med kosmetolog Charlotte Refstrup, mor til to børn fra Indien, som vil komme og vise og fortælle om, hvordan man kan passe sin hud, og hvilke farver der passer til en. Der vil også være mulighed for selv at forsøge sig som „farveartist“.

Af hensyn til Charlotte, så hun kan nå at komme rundt til alle, kan der kun deltage maks. 15 piger, som bliver fordelt efter „først til mølle“-princippet.

Tilmelding til Jonna Borg Kallehave på mail: jbk@llehave.dk senest den 15/3 2012. Pris: 50 kr., som dækker en let frokost.

Mit barnebarn er adopteret

Bedsteforældre og adoptivforældre inviteres til en spændende eftermiddag
lørdag den 28. januar 2012 kl. 13.00-16.30 på Nørhalne Skole

Bedstemor Birthe Christensen viser billeder og beretter om sine erfaringer med at få et adopteret barnebarn – en pige, som var 14 måneder, da hun kom til Danmark, og i dag er 7 år. Hun fortæller om, hvordan de første måneder var på godt og ondt, og hvordan det „betaler sig“ at være ekstra opmærksom. Birthe Christensen har også to biologiske børnebørn og vil sætte lidt ord på både forskelle og ligheder i rollen som bedstemor.

Psykolog og tidligere PAS-konsulent i Region Midtjylland, Rikke Yde Tordrup, holder også oplæg. Hun vil bl.a. tale om, hvordan man som nærmeste pårørende kan hjælpe den nybagte adoptivfamilie, og hvad man som pårørende skal være opmærksom på, når et adoptivbarn kommer ind i familien.

Bedsteforældre har jo alle været forældre og ved, hvad børn har brug for, men hvad betyder det så, når familien ikke har fået det nye barn fra livets start? Hvad kan man som bedsteforældre gøre? Hvordan bevarer man de varme hænder og det varme hjerte – også hvis den nybagte familie har brug for at isolere sig for at sikre sig en bedre tilknytning mellem barn og forældre?

Birthe Christensen fortæller om sine erfaringer, og Rikke Yde Tordrup giver nogle bud på, hvordan man griber situationerne an.

Prisen for denne eftermiddag er 50,00 kr. for medlemmer og bedsteforældre og 75,00 kr. for ikke-medlemmer. Prisen er inkl. kaffe/te og kage. Der er mulighed for at købe vand.

Tilmelding senest fredag den 20. januar 2012 kl. 20.00 til: Jens Næsby, tlf. 20 74 37 25 eller adoptionnordjylland@sol.dk.

Vi glæder os til en spændende og indholdsrig eftermiddag!

Venlig hilsen
Adoption & Samfund Nordjylland

Vi gør opmærksom på, at foreningen ser sig nødsaget til at eftersende regning for deltagerbetaling ved udeblivelse uden afbud.

Temaaften for bedsteforældre og andre pårørende

Tirsdag den 28. februar 2012 i Valby Kulturhus, Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby, kl. 19.00-22.00

Psykolog Marie Olsen-Kludt og bedsteforældrene Birthe og Jens Anker Ring vil med hver deres udgangspunkt fortælle om det at være „bedster“ eller pårørende til adopterede børn.

Birthe og Jens Anker Ring er bedsteforældre til to adopterede børn fra Colombia og Sydafrika. Deres børnebørn var henholdsvis 35 og 7 måneder, da de „fik“ dem, den første for 12 år siden. Det har siden da været en kærlig rejse ud i livet til glæde for alle parter. Hør dem fortælle om mødet med børnene, kontakten, de fælles oplevelser, og det at få både børnebørn og en ny del af verden foræret.

Marie Olsen-Kludt skriver:

„At adoptere et barn adskiller sig på væsentlige områder fra det at føde sit barn selv. I særdeleshed i den første tid efter hjemtagelsen, hvor adoptivforældrene skal etablere det følelsesmæssige bånd til deres barn, er mange ting vendt på hovedet i forhold til, hvad man selv kender til

fra sin egen opvækst. Psykolog Marie Olsen-Kludt vil på baggrund af sine alsidige erfaringer med rådgivning til adoptivforældre fortælle om den sårbarhed og udsathed, der implicit ligger i at være en nyetableret adoptivfamilie, og om den betydning, det får i relation til det at blive bedsteforældre til et adoptivbarn.“

Entré:
50 kr. pr. deltager inkl. kaffe.

Tilmelding:

Bindende tilmelding til Janet Majlund på: janetmajlund@ofir.dk senest tirsdag den 21. februar 2012. Tilmelding kun gyldig ved samtidig indbetaling til foreningens konto: 0400-4010679538.

Noter venligst „Arrangement 1“ samt indbetalers navn i kommentarfeltet, tak.

Martin 9 og Nanna Thu 7, begge født i Vietnam.

Luna Eyerusalem 1 år, født i Etiopien.

Ditte 8 år, født i Vietnam.

GEA (Gruppen af Eneadoptanter)
– en forening under Adoption & Samfund

Åbent cafemøde for kommende eller nye eneadoptanter

Lørdag den 4. februar 2012

Har du tanker og tvivlsspørgsmål vedrørende adoption som eneadoptant, vil vi gerne snakke med dig og dele vores erfaringer om vores ansøgnings- og godkendelsesforløb. Vi er to kvinder, som begge har været igennem ansøgningsforløbet inden for de seneste to år og står begge to på venteliste til barn fra Etiopien.

- Overvejer du adoption?
- Ansøgningsproces og godkendelsesforløb.
- Er du godkendt til adoption?
- Står du allerede på venteliste, vil vi også gerne møde dig.
- Netværk som eneadoptant.

Kom og mød os på PH-cafeen, og foreningen giver en kop varmt eller koldt at drikke.

Vi mødes kl. 11.00-13.00 og mødes ude foran PH-cafeen, Halmtorvet 9A, 1700 København V. (<http://phcafeen.dk/>)

Tilmelding sendes til Trine senest 1. februar 2012 på følgende mail: geatrine@gmail.com.

Vi glæder os til at møde jer.

GEA, Gruppen af EneAdoptanter.
<http://eneadoption.dk>

Skøjt med GEA

Vi mødes ved Frederiksberg Runddels skøjtebane til en hyggelig og aktiv eftermiddag.

Dato

Søndag den 15. januar 2012 fra kl. 14.00.

Sted

Frederiksberg Runddel, 2000 Frederiksberg.

Pris

Du kan leje skøjter for 45 kr. pr. par. I skøjteudlejningen kan du desuden få slebet dine egne skøjter for 45 kr.

Tilmelding

Giv besked om, hvor mange du/I kommer til: GeaGitta@gmail.com senest den 12. januar 2012 (Tilmelding af hensyn til kagebagningen, som GEAs bestyrelse sørger for. Drikelse tager du/I selv med).

LOKALFORENINGER

Her finder du din lokalforening. Ikke alle har hjemmesider.
Er du i tvivl om dit tilhørsforhold, så se under adresser og links på www.adoption.dk

Lokalforeninger i Region Nordjylland

Nordjylland

Else Jungersen Overbye, Parallelvej 12, Nørhalne, 9430 Vadum
Web: <http://nordjylland.adoption.dk>
Mail: nordjylland@adoption.dk
Tlf.: 98 17 17 11

Lokalforeninger i Region Midtjylland

Gudenåen

Mona Østergård, Sanglærkevej 12, Mønsted, 8800 Viborg
Web: <http://gudenaen.adoption.dk>
Mail: gudenaen@adoption.dk
Tlf.: 86 64 61 72

Vestjylland

Charlotte Christensen, Ringkøbingvej 1, 7400 Herning
Web: <http://vestjylland.adoption.dk>
Mail: vestjylland@adoption.dk
Tlf.: 97 21 18 78

Østjylland

Jeanette Lyk, Langballevej 14, 8320 Mårslet
Mail: oestjylland@adoption.dk, tlf.: 86 29 76 63

Lokalforeninger i Region Syddanmark

Sydvestjylland

Jørn K. Pedersen, Prangeager 38, 7120 Vejle Øst
Web: <http://sydvestjylland.adoption.dk>
Mail: sydvestjylland@adoption.dk
Tlf.: 60 82 04 35

Sydøstjylland

Ulla Grau, Hydevadvej 28, 6270 Rødekro
Mail: sydoestjylland@adoption.dk
Tlf.: 74 69 38 13

Fyn

Sanne Pedersen, Lundsbergvej 38, 5863 Ferritslev
Web: <http://fyn.adoption.dk>
Mail: fyn@adoption.dk
Tlf.: 65 97 22 97

Lokalforeninger i Region Sjælland

Sydsjælland

Pia Thomsen, Faunedalen 12, 4700 Næstved
Mail: sydslaelland@adoption.dk
Tlf.: 31 72 01 02

Midt- og Vestsjælland

Lene Borg, Tveje-Merløse 28, 4300 Holbæk
Web: <http://midtogvestslaelland-adoption.dk>
Mail: midtogvestslaelland@adoption.dk
Tlf.: 59 43 92 01

Lokalforeninger i Region Hovedstaden

København

Kurt Nielsen, Dæmningen 55, 2500 Valby
Web: <http://koebenhavn.adoption.dk>
Mail: koebenhavn@adoption.dk
Tlf.: 36 16 87 25

Københavns Omegn

Elisabeth Røffes Becker, Trongårdsvej 13A, 2800 Lyngby
Web: <http://koebenhavnsomegn.adoption.dk>
Mail: koebenhavnsomegn@adoption.dk
Tlf.: 45 88 06 01

Nordsjælland

Sofie Bay, Falkenbergvænget 30, 3140 Ålsgårde
Mail: nordsjaelland@adoption.dk
Tlf.: 25 62 46 25

Bornholm

Hanne Nielsen, Anhøjvej 6, 3700 Rønne
Mail: bornholm@adoption.dk
Tlf.: 56 47 08 12

LANDEGRUPPER

Bolivia

Anette Buch-Illing, buch-illing@privat.dk
Aase Wodstrup Jensen, aase.wodstrup@mail.dk
Katinka Hoydal, hoylysdal@mail.dk
www.landegruppe-bolivia.dk

Bulgarien

Bo Persson
fam.persson@gmail.com
<http://bulgarien.adoption.dk>

Burkinagrupperen

Benedikte Lohse
Kollundvej 38 Kastrop, tlf. 60 17 13 16
bmlohse@hotmail.com

Colombia

Ann Geertsen
Faksingevej 7, 2700 Brønshøj, tlf. 29 76 71 62
www.hola.dk

Danmark

Lau Rasmussen
tlf. 64 82 55 56 / 29 86 55 56
www.danskadoption.dk

Ecuador

Jens Reiermann
Englystvej 46, 3600 Frederikssund, tlf. 31 64 11 13
jens@reiermann.dk, www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Jens L. Tranholm Damkjær
tlf. 86 29 20 28
jensld@mail.dk, www.etiopien-foreningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen
tlf. 47 52 77 76

Hviderusland

www.hvideruslandklubben.dk

Indien

Svend Erik Holm
tlf. 64 47 38 35
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
tlf. 97 17 31 01

Kina

Michael Johansen
Tandervej 45, 8320 Mårslet, tlf. 86 78 27 22
kontakt@kinaforeningen.dk, www.kinaforeningen.dk

Koreatrolde (Landegruppe for Sydkorea)

Sisse Jacobsen, Engdraget 25, 3450 Allerød
tlf. 30 23 34 08
koreatrolde@koreatrolde.dk, www.koreatrolde.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor
tlf. 75 65 48 36
hanne.veis@adr.dk

Nigeria

Formand: Maija-Liisa Kylmäluoma Pedersen
Mail: kippis@mail.dk, tlf. 25 18 83 71
Medlemskontakt: Yvonne Hegaard Hansen
Mail: yvonnehegaard@hotmail.com, tlf. 29 64 17 04
nigeriaadoption.dk

Peru

Bjørn Rude Voldborg
Æblehaven 1, 3400 Hillerød, tlf. 48 25 05 95
bgv@pharmexa.com

Rumænien

Lars Birk Sørensen
tlf. 86 41 51 13
larsbirk@skylinemail.dk, www.rumania.adoption.dk

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Flemming Bratved
Gårdager 10, 2640 Hedehusene, tlf. 46 56 30 18
flemming@bratved.dk, sri-lanka.adoption.dk

Sydafrika

Laila Broberg
Rebekkavej 12, 1. sal, 2900 Hellerup, tlf. 61 79 48 08
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Ebbe Møller
tlf. 45 79 24 46 / 40 64 55 84
ebbemoller@yahoo.dk

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tlf. 66 14 31 95
www.tjekkiet@adoption.dk

Vietnam

Jeanett Stefansen
Teglværksbakken 31, 2900 Hellerup, tlf. 35 55 78 74
jeanett.jeppe@gmail.com
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Annette Havemann Linnert, tlf. 49 19 09 13
Hanne Juhl Holm, tlf. 26 36 27 23
www.balvikas.dk, info@balvikas.dk

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehlert, Julagerævnet 22, 5260 Odense S,
tlf. 66 15 10 98, sugehlert@yahoo.dk

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein, tlf. 40 93 11 03
geagitta@gmail.com

Børnehjemmet Palna, Indien

MetteThomsen, tlf. 38 28 50 25

RÅD G I V N I N G S G U I D E

Adoption & Samfund tilbyder rådgivning i alle faser af en adoption. Rådgiverne er enten faglige rådgivere med en specifik relevant uddannelse og særlig viden om adoption eller adopterede og adoptanter, som gerne lægger øre til din historie og kan komme med råd baseret på deres personlige erfaringer og foreningens viden i øvrigt.

Rådgiverne arbejder på frivillig basis. De har tavshedspligt. De fleste rådgivere besvarer rådgivningsopkald i deres hjem.

Bemærk faglige- og særlige rådgivere har lukket i juli. Sagsrådgiverne kan kontaktes hele sommeren. Generelt vil det være mest bejligt, hvis I ringer efter kl. 20.

SAGSRÅDGIVERE

Sagsrådgiverne svarer på generelle spørgsmål om adoption og rådgiver i alle faser af adoptionsproceduren fra de første overvejelser om adoption til adoptionsbevillingen er givet.

Simple spørgsmål kan fremsendes på mail til adressen: raadgivning@adoption.dk.

For egentlig rådgivning i adoptionssager er det bedre at henvende sig telefonisk til en af rådgiverne nedenfor, især hvis det drejer sig om lidt mere komplicerede sager, f.eks.:

- Sager, hvor ansøgerne fornemmer risiko for helt eller delvist afslag på godkendelse.
- Anke- og klagesager.
- Problemer i matchningssager.
- Problemer i forhold til de formidlende organisationer.

Claus Stenmose	59 44 14 32
Mie Olesen	36 45 02 08
Josie Køhlert	43 64 70 10
Anniker Kjær Hansen	35 82 35 43
Bente Romanoff	33 22 88 68
Janet Majlund	40 58 66 66

FAGLIGE RÅDGIVERE

Rådgiverne er fagfolk, der frivilligt rådgiver inden for deres professionelle fagområde.

Læge

Besvarer spørgsmål, der vedrører helbreds- og handicapforhold hos såvel adoptionsansøgere som barn i forslag og adopterede.

Jens Bertelsen,	23 45 49 97
E-mail:	musaeus@dadlnet.dk
Ida Bjerrum Bach	25 78 41 24
E-mail:	ibb@dadlnet.dk

Sundhedsplejerske

Rådgiver om den gensidige tilknytningsproces mellem barn og forældre, almindelige reaktionsmønstre hos barnet f.eks. i forbindelse med søvn, måltider og andre dagligdags ting som pusling og bad. Hvordan kan man som forældre hjælpe sit barn gennem skiftet fra børnehjem/plejefamilie til adoptivfamilie.

Gitte Korsholm Jørgensen	74 83 22 57
--------------------------	-------------

Pædagog

Rådgivning i forbindelse med barnets/børnernes start i institution og dagpleje samt eventuelle vanskeligheder i institutionen/daglejen.

Rie Østergaard	97 22 12 87 / 22 43 91 52
Charlotte Christensen	91 21 18 78
E-mail:	charlotte@sircus.dk
Telefontid	kl. 20.00 - 21.00

Pædagogisk konsulent

Rådgivning i forbindelse med institutionsstart, indskoling og vanskeligheder i institutioner/skoler.

Gitte Stæhr Larsen	48 24 51 55 / 31 16 69 51
--------------------	---------------------------

Speciallærer

Rådgiver hvis der er behov for eller overvejelser om en særlig undervisningsindsats i skolen, særligt i forbindelse med omsorgssvigtede børn.

Pia Robinson	21 66 76 18
E-mail:	pia-robinson@hotmail.com

Talepædagog og speciallærer

Rådgiver om tale- og sprogvanskeligheder før eller efter barnets ankomst. Sparrer evt. med den lokale talepædagog.

Irene Bjerregaard	27 12 93 07
Lise Jensen	20 96 39 00
E-mail:	stinne_odder@hotmail.com

Psykolog

Rådgiver unge og voksne adopterede og adoptivfamilier. Herudover kan psykologen medvirke til at viderefremme eventuelle behov for længerevarende indsats til relevante behandlere og/eller instanser.

Birgit Cederholm	44 44 33 82
------------------	-------------

Socialrådgiver

Tilbyder råd og vejledning om det at samarbejde med sociale myndigheder, dvs. at finde vej i systemerne, rådgivning om lov og ret, herunder at forstå bevillinger og afslag. Rådgiveren kan ikke afgøre eller omstøde kommunens afgørelse, men bistå med vejledning om muligheder for at anke en afgørelse.

Lise Rytter Krogh	51 22 07 68
-------------------	-------------

Socialpædagog og lektor i pædagogik

Tilbyder råd og vejledning til adoptivforældre i forbindelse med spørgsmål, der omhandler mindre, dagligdags udfordringer eller større vanskeligheder om opdragelse og familieliv. Bedst efter kl. 20.30 eller skriv gerne en mail, hvor vi aftaler dag og tidspunkt for samtale.

Jette Eriksen	36 49 84 40 / 22 54 60 53
E-mail:	jee@ucsj.dk

FORÆLDRE RÅDGIVERE

Rådgiverne er medlemmer med særlig interesse i et bestemt emne inden for adoptionsområdet.

Adoption af præmature børn

Rådgivning om det at få et præmaturnt barn i forslag eller at have et præmaturnt barn.

Trine Boardman	46 37 07 08
----------------	-------------

Ventelistefrustrationer

Rådgivning, når man er i adoptionsforløbet og oplever frustrationer, fordi forløbet ikke går som forventet, eller når det er vanskeligt at klare ventetiden.

Jan og Anette Mark	98 43 19 23
E-mail:	anettemark@webspeed.dk

Tab af barn i forslag

Rådgivning som hjælp og støtte til dem, der har mistet et barn, som de har haft i forslag og været godkendt til.

Janne Skov	66 13 63 02
------------	-------------

Adoption af danske børn

Rådgivning om anonym adoption af danske børn. Rådgivningen vejleder ikke i forbindelse med familie- eller stedbarns adoption.

Fam. Behmer	64 82 62 20
-------------	-------------

Adoption af danske børn uden samtykke, åbne eller lukkede adoptioner

Rådgivningen er baseret på erfaringer med adoption af danske børn uden samtykke, hvad end det drejer sig om åben eller lukket adoption ud fra den danske lovgivning fra 2009 om tvangsbortadoption. Rådgivningen omhandler også erfaringer om plejeanbringelse med henblik på senere adoption.

Henvendelse sker via psykologrådgiveren eller rådgivningskoordinatorene (se andetsteds).

Adoption af større børn

Rådgivningssamtaler samt mulighed for kontakt til andre familier, der har modtaget større børn, som tilbyder telefonisk støtte og hjælp omkring de problemer, der kan være forbundet hermed.

Anne Marie Poulsen	28 29 26 18
E-mail:	amfp@pbhome.dk

Skoleproblemer

Rådgivning i forbindelse med vanskeligheder knyttet til den adopteredes skolegang.

Janet Majlund	40 58 66 66
E-mail:	janetmajlund@ofir.dk

Netværk for „fravalgte“ adoptivforældre

Forældre, som ikke længere kan få kontakt med deres børn eller kun har en meget anstrengt kontakt.

Kirsten og Flemming Andersen	86 28 16 07
------------------------------	-------------

Eneadoptanter/GEA

Gruppen af Eneadoptanter, GEA, tilbyder enesøgere rådgivning før, under og efter godkendelse samt efter hjemtagelse af barn. Endvidere har GEA faglige rådgivere, hvis udgangspunkt er ene adoption. GEA tilbyder desuden hjælp til opstart af samtalegrupper på et hvilket som helst tidspunkt i adoptionsprocessen.

Marianne Bonne	23 60 34 82
E-mail:	mariannebonne@webspeed.dk
Signe Hindsberger	23 31 01 20
E-mail:	signhind@post7.tele.dk

ARTIKELOVERSIGT 2011

Ledere	<i>blad/side</i>		<i>blad/side</i>
Paaske, Michael		Kjærulf, Helle	
Adoption er oftest godt stof.....	3/3	Hav tillid til din teenager – og reagér, hvis du bliver urolig.....	2/14
Giv adoption en ny chance.....	4/3	Knoth, Kathrine Bhuvaneshwari Hornbæk	
Mere reklame for adoption.....	1/3	Adopteret	2/19
Ny regering – nye tider?	5/3	Korsgaard, Gunhild	
Velbesøgt landsmøde 2011	2/3	Det begyndte i teenagealderen	2/12
A&S på Borgen.....	6/3	Lund, Henrik	
		En rejse tilbage til 2002	1/4
Artikler		Madsen, Nis Grønager	
Adamsen, Signe		To hænder, to farver.....	3/9
Succesrig rådgivning for adoptivforældre spares nu væk.....	2/10	Melkersen, Anne	
Ahm, Karina		Jeg vil gerne sige „Tak for sidst“	6/30
Vi skaffer særlige forældre til særlige børn	5/14	Michel, Maria	
Andresen, Anne Marie		Om vejen til Sigurd – et barn med special needs.....	5/4
Hvis vi skal forstå hele billedet, skal det være		Mogensen, Lisbet	
gennem børnenes øjne	1/8	300 nye medlemmer i Adoption & Samfund.....	6/37
Brix, Trine		Kroppen husker alt	6/27
Når den lille kommuneskole er lukningstruet	4/4	Olsen, Lakshmi Anne-Maj Rose	
Brix, Trine og Thompson, Anne		Jeg er en ung af to kulturer	3/12
Den kan du jo give til din abekat.....	3/16	Preiland, Anna	
Broberg, Charlotte		Tilbagefejren.....	6/31
Et ganske almindeligt, tidligt omsorgssvigtet, adopteret skolebarn .	4/6	Primdahl, Margrethe	
Brusgard, Anne-Sophie		Særlige forældre til børn der mangler familie	5/16
De eventyrlige rejser i Kina og Danmark.....	6/13	Præstgard, Frederik	
Burchardt, Signe Maria		Adoption	2/20
Rejsen til Colombia.....	6/6	Rygård, Niels Peter	
Carlsen, Elisabeth Barfod		Adoptivbørn i pubertet – erfaringer fra familierapier.....	2/22
Vælg den gode institution.....	1/12	Uddannelse i at give børn en fair start.....	1/14
Christensen, Inge og Thomas		Rønne, Oddrun	
Gave fra special needs.....	5/11	En anderledes tilbagefejre.....	6/35
Christiansen, Annette Smedegaard		Et liv i en småbørnsfamilie – kræver sin kvinde	5/15
Forandringens vinde – reportage fra landsmødet 2011	3/4	Svensen, Louise	
Dahlmann, Lotte		Voksne adopterede mødes i Seoul og udveksler	
Tilbagefejren – råd og vejledning fra AC Børnehjælp og DanAdopt...	6/9	holdninger til adoption	2/4
Dehn-Jensen, Isabel		Weinreich, Pernille Holm og Hansen, Birgit Holm	
Mit livs rejse til mit moderland Colombia.....	6/24	Besøg hos Pernilles familie i Rumænien.....	6/32
Diderichsen, Agnete		Østergaard, Marianne	
Den skjulte fortid – drøm eller mareridt?	6/15	Adoptionsprisen 2011 gik til Susanne Høeg	3/8
Grundtmann, Henriette		Nordiske adoptionsdage i Stockholm.....	6/4
En ægte „koreansker“	2/20	Anmeldelser og omtaler	
Grundtvig, Lisbeth C.		Bogomtale: Det syvende barn.....	4/5
En gave hver dag.....	5/9	Bogomtaler af fire bøger	2/29
Haarklou, Joachim		Korsgaard, Gunhild	
Elsk mig først, så kan jeg lege med de andre	3/20	Børn kommer da med flyveren: Hvilken planet kommer du fra?.....	3/14
Hald, Rikke		Nyt fra landegrupper og lokalforeninger	
Når William klukker af grin	5/7	Lokalforeningen Nordjylland	4/11
Hjortshøj, Christian		Meddelelser, notitser, læserbreve mv.	
Identitet – et essay om adoption.....	2/18	AC Børnehjælp har fået ny videdirektør.....	2/25
Jacobsen, Dav		Familier med handicappede børn danner netværk.....	4/10
Alt usagt binder energi.....	3/14	Hovedbestyrelsens beretning 2010-2011	6/39
Jensen, Marianne Krogh og Belachew, Wondim		Præsentation af hovedbestyrelsen.....	6/41
Uddannelse af børnehjemsplejere i Addis Ababa	3/10	Thiesen, Henrik: Læserbrev om A&S bladet	2/27
Jensen, Radhika Vang		Temanumre	<i>blad</i>
Indien tur-retur	6/21	Teenagere	2
Jensen, Rasmus Lundsgaard		Special needs.....	5
Tilbage til Nepal og min biologiske familie.....	6/20	Tilbagefejser.....	6
Kallesøe, Dorete S.			
Retten til fravalg og tilvalg	5/17		
Kehlet, Jakob			
Plastickugler hjælper Sebastian med at falde i søvn.....	3/18		

ADOPTIONSKALENDER

Husk, du er altid velkommen til at deltage i et arrangement i andre lokalforeninger end din egen

Dato	Tid og sted	Arrangement	Arrangør og tilmelding
15.1.2012	kl. 11.00 - ca. 15.30 Holsted Sognegård Vestergade 15 6670 Holsted	Coachende workshop/foredrag for kommende og værende adoptivforældre med adoptions-coachen Trine Brix Sådan tager du kontrol over dine følelser, når dit barn mister kontrollen over sine egne.	LF Sydvestjylland Maria Thesbjerg Hansen, maria@thesbjerg.dk, tlf. 25 13 97 00, tilmelding senest 01.01.12, konto 3427-3427188647
15.1.2012	kl. 14.00 ved Frederiksberg Runddels skøjtebane	Skøjt med GEA Kom og vær med til hygge og grin mens nogle af os falder på halen. :-)	GEA geagitta@gmail.com, tilmelding senest 12.01.12
26.1.2012	kl. 19.00 - ca. 21.45 i Auditoriet, Gymnastik- og Idrætshøjskolen Vinkelvej 32 8800 Viborg	Foredrag om barnet og dets baggrund/ophav v/psykolog Anna Wejdemann Anna bl.a. komme ind på vigtigheden af at fortælle barnet/børnene om dets baggrund/ophav.	LF Gudenaen Tanja Wurcel, tlf. 28 95 19 81, gudenaen@adoption.dk, tilmelding senest 11.01.12, konto 7831-1761841
28.1.2012	kl. 13.00 - 16.30 på Nørhøne Skole	Mit barnebarn er adopteret Bedsteforældre og adoptivforældre inviteres til en spændende eftermiddag med bedstemor Birthe Christensen og psykolog og tidligere PAS-konsulent i Region Midtjylland, Rikke Yde Tordrup.	LF Nordjylland Jens Næsby, tlf. 22 50 13 15, adoptionnordjylland@sol.dk, tilmelding senest 20.01.12
4.2.2012	kl. 14.00 - 16.30 i Ribe	Temaeftermiddag: „Passer det, at jeg er rigtig?“ Om skam, skyld og forkerthed – kraftfulde medspillere i den adopteredes liv. For alle med interesse for adoption, den adopterede og det adoptionspecifikke.	mpf Psykoterapeut Kirsten Nordahl, tlf.40201581,kirstennordahl@gmail.com, www.kirstennordahl.com
4.2.2012	kl. 11.00 - 13.00 PH-cafeen Halmtorvet 9A 1700 Kbh. K.	Åbent cafemøde for kommende eller nye eneadoptanter Kom og få luftet dine tanker og tvivlspørgsmål vedr. eneadoption.	GEA Tilmelding: geatrine@gmail.com, senest 01.02.12
5.2.2012	kl. 13.00 - 16.00 Neuro-Team Store Torv 10, 3. sal 8000 Århus C	Vores børns historie – hvornår, hvordan og hvorfor? Hvornår skal vi fortælle vores børns historie? En workshop med tre forskellige foredragsholdere med hver deres tilgang til emnet.	LF Østjylland Anne-Mette Knudsen, anne-mette@neuro-team.dk, tilmelding senest 27.01.12
11.2.2012	kl. 13.00-16.00 Ringsted Sports-center (lokale 2-3) Tværalle 8 4100 Ringsted	Sådan tager du kontrol over dine følelser, når dit barn mister kontrollen over sine egne Coachende workshop/foredrag med adoptionscoachen Trine Brix. Foredraget er rettet mod såvel værende adoptivforældre som kommende adoptivforældre, der måske har ventekuller.	LF Midt- og Vestsjælland Lene Borg, Lene.Borg.2B@gmail.com, konto 0520-438918, tilmelding senest 01.02.12
28.2.2012	kl. 19.00 - 22.00 i Valby Kulturhus Valgårdsvej 4-8, 5. sal 2500 Valby	En aften for bedsteforældre og andre pårørende Kom og hør bl.a. PAS-psykolog Marie Olsen-Kludt og nogle bedsteforældre fortælle om deres erfaringer. Se yderligere på: www.koebenhavnadoption.dk.	LF København Janet Majlund, janetmajlund@ofir.dk, tilmelding senest 21.02.12, konto 0400-4010679538
10.-11.3.2012	kl. 10.00 på Dalum Landbrugsskole Landbrugsvej 65 5260 Odense S	Landsmøde 2012 Se invitation og program på side 42-43 i bladet.	Landsmødeudvalget 2012

Se flere detaljer om arrangementerne på <http://kal.adoption.dk>
Optagelse til kalenderen: kalender@adoption.dk

Forkortelser: HB = Hovedbestyrelsen, LF = Lokalforening

Reema 8½ år er født i Indien.

Tre piger på bytur. Safia på 3 1/2 er født i Burkina Faso, Barbara på 5 er født i Danmark.